

**Maria Niełacznna, Joanna Klimczak Najlepsi z najgorszych i źli stale – wyniki
badań 290 akt penitencjarnych**

Abbott P., DiGiacomo M., Magin P., Hu W., A scoping review of qualitative research methods used with people in prison, "International Journal of Qualitative Methods" 2018, vol. 17(1).

<https://doi.org/10.1177/1609406918803824>

Adams J., Khan H.T.A., Raeside R., Research Methods for Business and Social Science Students, SAGE Publ., 2014.

Adams K., Adjusting to prison life, "Crime and Justice" 1992, vol. 16. <https://doi.org/10.1086/449208>

Akers R.L., Rational choice, deterrence, and social learning theory in criminology: The path not taken, "Journal of Criminal Law and Criminology" 1990, vol. 81(3). <https://doi.org/10.2307/1143850>

Aleksandrowicz J.W., Psychopatologia zaburzeń nerwicowych i osobowości, Kraków 2002.

The American Prison. Issues in Research and Policy, red. L. Goodstein, D.L. MacKenzie, Boston, MA 1989.

Anderson C.N., Cochran J.C., Toman E.L., Social capital and its impacts on prison life: Is visitation a conduit?, "Crime & Delinquency", 3.12.2020. <https://doi.org/10.1177/0011128720977445>

Andrews D.A., Bonta J., The Psychology of Criminal Conduct, Albany, N.Y. 2010.

Appleton C., Life after Life Imprisonment, Oxford 2010.

<https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199582716.001.0001>

Arditti J.A., Parental Incarceration and Family Inequality in the United States, w: Prisons, Punishment, and the Family: Towards a New Sociology of Punishment?, red. R. Condry, P.S. Smith, Oxford, UK, New York, NY 2018. <https://doi.org/10.1093/oso/9780198810087.003.0003>

Arditti J.A., Parental Incarceration and the Family: Psychological and Social Effects of Imprisonment on Children, Parents, and Caregivers, New York 2012.

Aspden K., Hayward K., Narrative Criminology and Cultural Criminology. Shared Biographies, Different Lives?, w: Narrative Criminology: Understanding Stories of Crime, red. L. Presser, S. Sandberg, "Alternative Criminology Series", New York 2015. <https://doi.org/10.18574/nyu/9781479876778.003.0010>

Astray-Canada V., Busbee M., Fanning M., Social Learning Theory and Prison Work Release Programs, Florida International University, 2011.

Awenat Y.F., Moore C., Gooding P.A., Ulph F., Mirza A., Pratt D., Improving the quality of prison research: A qualitative study of ex-offender service user involvement in prison suicide prevention research, "Health Expectations" 2018, vol. 21(1). <https://doi.org/10.1111/hex.12590>

Babbie E.R., Badania społeczne w praktyce, Warszawa 2019.

Babbie E.R., Podstawy badań społecznych, Warszawa 2013.

Babiker G., Arnold L., Autoagresja: mowa zranionego ciała, Sopot 2003.

Bachman R., Schutt R.K., Fundamentals of Research in Criminology and Criminal Justice, Los Angeles 2008.

Bachman R., Schutt R.K., The Practice of Research in Criminology and Criminal Justice, Los Angeles 2014.

Badowska-Hodyr M., Więż z rodziną i jej znaczenie w procesie inkluzji społecznej z perspektywy osadzonych kobiet odbywających kary długoterminowe, "Probacja" 2017, t. 3.

Badźmirowska-Masłowska K., Młodociani sprawcy zabójstw w Polsce, Kraków 2000.

Baim C., Guthrie L., Changing Offending Behaviour: A Handbook of Practical Exercises and Photocopiable Resources for Promoting Positive Change, Jessica Kingsley Publishers, 2014.

Barczykowska A., Idea evidence based practice w amerykańskiej resocjalizacji i profilaktyce, w: Psychologia i prawo. Między teorią a praktyką, red. E. Habzda-Siwiek, J. Kabzińska, A. Barczykowska, Sopot 2014.

Barczykowska A., Zastosowanie modelu R-N-R w diagnozie resocjalizacyjnej dorosłych sprawców przestępstw - rozwiązania angielskie, "Studia Edukacyjne" 2015, t. 34.

<https://doi.org/10.14746/se.2015.34.15>

Baron-Cohen S., Teoria zła. O empatii i genezie okrucieństwa, Sopot 2014.

Barwiński Ł., Aktualne kierunki zmian w diagnozowaniu zaburzeń osobowości o rysie antyspołecznym, w: Psychologia i prawo. Między teorią a praktyką, red. E. Habzda-Siwiek, J. Kabzińska, A. Barczykowska, Sopot 2014.

Bell J., Waters S., Doing Your Research Project: A Guide for First-Time Researchers, Open University Press, McGraw-Hill Education, 2014.

Beyens K., Kennes P., Snacken S., Tournel H., The craft of doing qualitative research in prisons, "International Journal for Crime, Justice and Social Democracy" 2015, vol. 4(1).

<https://doi.org/10.5204/ijcjsd.v4i1.207>

Bibas S., Bierschbach R.A., Integrating remorse and apology into criminal procedure, "The Yale Law Journal" 2004, vol. 114(1). <https://doi.org/10.2307/4135717>

Blaxter L., Hughes C., Tight M., How to Research, McGraw-Hill, Open University Press, 2010.

Blevins K.R., Johnson Listwan S., Cullen F.T., Jonson C.L., A general strain theory of prison violence and misconduct: An integrated model of inmate behavior, "Journal of Contemporary Criminal Justice" 2010, vol. 26(2). <https://doi.org/10.1177/1043986209359369>

Bochner A.P., Riggs N.A., Practicing Narrative Inquiry, w: The Oxford Handbook of Qualitative Research, red. P. Leavy, "Oxford Library of Psychology", Oxford University Press, 2015.

<https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199811755.013.024>

Bogunia L., Kalisz T., W sprawie interpretacji art. 67 k.k.w. Rozważania o celach wykonywania kary pozbawienia wolności i kierunkach współczesnej polityki penitencjarnej, "Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego" 2010, t. 26.

Bottoms A.E., Interpersonal violence and social order in prisons, "Crime and Justice" 1999, vol. 26. <https://doi.org/10.1086/449298>

Bowen G.A., Document analysis as a qualitative research method, "Qualitative Research Journal" 2009, vol. 9(2). <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>

Braman D., Doing Time on the Outside: Incarceration and Family Life in Urban America, Ann Arbor 2007.

Bramska M., Kurek A., Schmidt D., System programowanego oddziaływania w warunkach zakładu karnego typu zamkniętego, "Biuletyn RPO" 2000, nr 42.

Bronnimann N., Remorse in parole hearings: An elusive concept with concrete consequences, "Missouri Law Review Volume" 2020, vol. 85(2).

Brookman F., The Shifting Narratives of Violent Offenders, w: Narrative Criminology: Understanding Stories of Crime, red. L. Presser, S. Sandberg, "Alternative Criminology Series", New York 2015.

<https://doi.org/10.18574/nyu/9781479876778.003.0009>

Brottveit G., The Becoming of Punishment as an Unpredictable and Moveable Torment, w: Prison, Architecture and Humans, red. E. Fransson, F. Giofrè, B. Johnsen, Cappelen Damm Akademisk, 2018.

<https://doi.org/10.23865/noasp.31>

Bulenda T., Problemy podwójnego statusu karnow wykonawczego więźniów, w: Problemy penologii i praw człowieka na początku XXI stulecia. Księga poświęcona pamięci profesora Zbigniewa Hołdy, red. K. Krajewski, B. Stańdo-Kawecka, Warszawa 2011.

Bulenda T., Musidłowski R., O więźniach niebezpiecznych w kontekście ochrony praw człowieka, "Przegląd Więziennictwa Polskiego" 2008, nr 60.

Butler H.D., An examination of inmate adjustment stratified by time served in prison, "Journal of Criminal Justice" 2019, vol. 64. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2019.101628>

Byrne J., Hummer D., An examination of the impact of criminological theory on community corrections practice, "Federal Probation" 2016, vol. 80(3).

Carlsson C., Using "turning points" to understand processes of change in offending: Notes from a Swedish study on life courses and crime, "British Journal of Criminology" 2012, vol. 52(1).

<https://doi.org/10.1093/bjc/azr062>

Casey S., Day A., Reynolds J., The influence of incarceration length and protection status on perceptions of prison social climate, "Criminal Justice and Behavior" 2016, vol. 43(2).

<https://doi.org/10.1177/0093854815603747>

Chańko-Kraszewska A., Rodzina w percepcji i ocenie osób odbywających karę pozbawienia wolności, "Resocjalizacja Polska" 2019, nr 15. <https://doi.org/10.22432/pjsr.2018.15.10>

Chu C.M., Ward T., The Good Lives Model of Offender Rehabilitation: Working Positively with Sexual Offenders, w: Positive Criminology, red. N. Ronel, D. Segev, "Routledge Frontiers of Criminal Justice", vol. 23, New York 2015. <https://doi.org/10.4324/9781315796536-11>

Christian J., Who Are Prisoners' Family Members? Towards an Holistic and Intersectional Framework, w: The Palgrave Handbook of Prison and the Family, red. M. Hutton, D. Moran, Cham 2019.

https://doi.org/10.1007/978-3-030-12744-2_5

Cid J., Martí J., Turning points and returning points: Understanding the role of family ties in the process of desistance, "European Journal of Criminology" 2012, vol. 9(6). Cierpiatowska L., Psychopatologia, Warszawa 2013. <https://doi.org/10.1177/1477370812453102>

Cihan A., Sorensen J.R., Examining developmental patterns of prison misconduct: An integrated model approach, "International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology" 2019, vol. 63(14).

<https://doi.org/10.1177/0306624X19849565>

Cihan A., Sorensen J.R., Chism K.A., Analyzing the offending activity of inmates: Trajectories of offense seriousness, escalation, and de-escalation, "Journal of Criminal Justice", 2017, vol. 50.

<https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2017.04.001>

- Ciosek M., Psychologia sądowa i penitencjarna, Warszawa 2001.
- Ciosek M., Piotrowski J.M., Izolacja więzienna jako złożona sytuacja trudna, w: Psychologia penitencjarna, red. M. Ciosek, B. Pastwa-Wojciechowska, Warszawa 2016.
- Clark K.J., Rethinking Prisonization: A Longitudinal Investigation of Adherence to the Convict Code Across Stages of Incarceration, Baker University, 2014.
- Cochran J.C., The ties that bind or the ties that break: Examining the relationship between visitation and prisoner misconduct, "Journal of Criminal Justice" 2012(40). <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2012.06.001>
- Cohen S., Taylor L., Psychological Survival: The Experience of Long-Term Imprisonment, Harmondsworth 1972.
- Comfort M., Doing Time Together: Love and Family in the Shadow of the Prison, Chicago 2008. <https://doi.org/10.7208/chicago/9780226114682.001.0001>
- Comfort M., "The Best Seven Years I Could'a Done": The Reconstruction of Imprisonment as Rehabilitation, w: Imaginary Penalties, red. P. Carlen, Cullompton, Devon, UK; Portland, OR 2008.
- Craig S.C., Rehabilitation versus control: An organizational theory of prison management, "The Prison Journal" 2004, vol. 84(4), suppl. <https://doi.org/10.1177/0032885504269394>
- Crawley E., Doing Prison Work: The Public and Private Lives of Prison Officers, Cullompton, Devon, UK; Portland, OR 2006.
- Crayton L.A., Long-Term Incarceration and Public Safety: Predicting the Recidivism Risk of Long-Term Prisoners, The City University of New York, 2012.
- Creswell J.W., Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches, Thousand Oaks 2014.
- Crewe B., The Prisoner Society: Power, Adaptation, and Social Life in an English Prison, Oxford-New York 2009. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199577965.001.0001>
- Crewe B., Hulley S., Wright S., Experiencing Long Term Imprisonment from Young Adulthood: Identity, Adaptation and Penal Legitimacy, HM Prison and Probation Service, London 2019. <https://doi.org/10.1057/978-1-137-56601-0>
- Crewe B., Hulley S., Wright S., Swimming with the tide: Adapting to long-term imprisonment, "Justice Quarterly" 2017, vol. 34(3). <https://doi.org/10.1080/07418825.2016.1190394>
- Cunha M., The ethnography of prisons and penal confinement, "Annual Review of Anthropology" 2014, vol. 43(1). <https://doi.org/10.1146/annurev-anthro-102313-030349>
- Cunningham M.D., Sorensen J.R., Nothing to lose? A comparative examination of prison misconduct rates among life-without-parole and other long-term high-security inmates, "Criminal Justice and Behavior" 2006, vol. 33(6). <https://doi.org/10.1177/0093854806288273>
- Czarnecka-Działuk B., Drapała K., Ostaszewski P., Więcek-Durańska A., Wójcik D., W poszukiwaniu skutecznych reakcji na przestępczość. Programy korekcyjno-edukacyjne, Warszawa 2017.
- Czub T., Brzezińska A.I., Regulacyjna wartość emocji wstydu w procesie kształtowania się tożsamości, "Psychologia Rozwojowa" 2013, t. 18(1).

Dawidziuk E., Niełaczna M., Kosyło A., Dożywotnie więzienie na wokandzie Trybunału Strasburskiego, Warszawa 2020. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323542612>

Dąbkiewicz K., Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, Warszawa 2013.

Dąbkiewicz K., Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, LEX/el., 2020.

Dearey M., Petty B., Thompson B., Lear C.R., Gadsby S., Gibbs D., Prison(er) auto/biography, "true crime", and teaching, learning, and research in criminology, "Critical Survey" 2011, vol. 23(3).

<https://doi.org/10.3167/cs.2011.230307>

Delaere G., De Caluwé S., Clarebout G., Prison education and breaking through the walls in flanders: The motivational orientations of long-term prisoners, "The Journal of Correctional Education" 2013, vol. 64(2).

DeVeaux M., The trauma of the incarceration experience, "Harvard Civil Rights-Civil Liberties Law Review" 2013, vol. 48(2).

Dębska U., Guła-Kubiszewska H., Samoregulacja, strategie uczenia się i style radzenia sobie ze stresem u młodych dorosłych, "Psychologia Rozwojowa" 2005, t. 10(4).

Drake D., The "dangerous other" in maximum-security prisons, "Criminology & Criminal Justice" 2011, vol. 11(4). <https://doi.org/10.1177/1748895811408836>

Drake D.H., Researching prisoner experiences with prison officers: An action research-inspired approach, "Action Research" 2014, vol. 12(1). <https://doi.org/10.1177/1476750313516810>

Drenkhahn K., Dudeck M., Dünkel F., Long-Term Imprisonment and Human Rights, Routledge, 2016.

Dudeck M., Drenkhahn K., Spitzer C., Barnow S., Traumatization and mental distress in long-term prisoners in Europe, "Punishment & Society" 2011, vol. 13(4). <https://doi.org/10.1177/1462474511414782>

Duwe G., Clark V., Blessed be the social tie that binds: The effects of prison visitation on offender recidivism, "Criminal Justice Policy Review" 2013, vol. 24(3). <https://doi.org/10.1177/0887403411429724>

Dye M.H., Deprivation, importation, and prison suicide: Combined effects of institutional conditions and inmate composition, "Journal of Criminal Justice" 2010, vol. 38(4).

<https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2010.05.007>

Earle R., Insider and out: Making sense of a prison experience and a research experience, "Qualitative Inquiry" 2014, vol. 20(4). <https://doi.org/10.1177/1077800413515832>

Enblom K., Duff's Communicative Theory of Punishment, Uppsala Universitet, 2019.

Farrall S., Calverley A., Understanding Desistance from Crime: Emerging Theoretical Directions in Resettlement and Rehabilitation, Maidenhead 2006.

Finch E., Fafinski S., Criminology Skills, Oxford University Press, 2016.

<https://doi.org/10.1093/he/9780198718819.001.0001>

Flanagan T.J., Long-Term Incarceration: Issues of Science, Policy and Correctional Practice, Thousand Oaks 1995.

Flanagan T.J., The pains of long-term imprisonment: A comparison of British and American perspectives, "The British Journal of Criminology" 1980, vol. 20(2). <https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.bjc.a047154>

Fleetwood J., Presser L., Sandberg S., Ugelvik T. (red.), Introduction, w: The Emerald Handbook of Narrative Criminology, Emerald Publishing Limited, 2019. <https://doi.org/10.1108/9781787690059>

Foster B., Corrections: The Fundamentals, Upper Saddle River, N.J. 2006.

Fowler J.C., Oldham J.M., Hopwood C.J., Thomas K.M., Personality Disorders, w: Adult Psychopathology and Diagnosis, red. D.C. Beidel, B.C. Frueh, Hoboken, NJ 2018.

Friedrich W., Diagnoza penitencjarna sprawców przestępstw, "Resocjalizacja Polska" 2015, nr 9.

Gaes G.G., Correctional Treatment, w: The Handbook of Crime and Punishment, red. M. Tonry, Oxford 2000.

Gariglio L., Doing (prison) research differently: Reflections on autoethnography and "emotional recall", "Oñati Socio-Legal Series" 2018, vol. 8(2). <https://doi.org/10.35295/osls.iisl/0000-0000-0000-0932>

Gendreau P., Johnson Listwan S., Kuhns J.B., Exum M.L., Making prisoners accountable: Are contingency management programs the answer?, "Criminal Justice and Behavior" 2014, vol. 41(9). <https://doi.org/10.1177/0093854814540288>

Gierowski J.K., Motywacja zabójstw, Kraków 1989.

Gierowski J.K., Paprzycki L.K., Kontrowersje związane z ustawą z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób - perspektywa prawna i psychiatryczno-psychologiczna, "Palestra" 2009, nr 14.

Gierowski J.K., Paprzycki L.K., Niepoczytalność i psychiatryczne środki zabezpieczające: zagadnienia prawno-materialne, procesowe, psychiatryczne i psychologiczne, Warszawa 2013.

Ginneken E.F.J.C. van, Making sense of imprisonment: Narratives of posttraumatic growth among female prisoners, "International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology" 2016, vol. 60(2).

Godyla R., Bogunia L., Niektóre problemy kwalifikowania skazanych i tymczasowo aresztowanych do grupy osadzonych niebezpiecznych, w: Postępowanie z wybranymi grupami skazanych w polskim systemie penitencjarnym. Aspekty prawne, red. A. Kwieciński, Warszawa 2013.

Gordon M., Resocjalizacja skazanych z zaburzeniami psychicznymi - możliwości i ograniczenia, w: Wykonywanie kary pozbawienia wolności w Polsce: w poszukiwaniu skuteczności, red. H. Machel, M. Paliwoda, M. Spryszyńska, Gdańsk 2006.

Grady M.D., Edwards D., Pettus-Davis C., A longitudinal outcome evaluation of a prison-based sex offender treatment program, "Sexual Abuse" 2017, vol. 29(3). <https://doi.org/10.1177/1079063215585731>

Grady M.D., Edwards D., Pettus-Davis C., Abramson J., Does volunteering for sex offender treatment matter? Using propensity score analysis to understand the effects of volunteerism and treatment on recidivism, "Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment" 2013, vol. 25(4). <https://doi.org/10.1177/1079063212459085>

Granja R., Beyond prison walls: The experiences of prisoners' relatives and meanings associated with imprisonment, "Probation Journal" 2016, vol. 63(3). <https://doi.org/10.1177/0264550516648394>

Gray L.A., Lifers over tariff: Exploring psychological barriers to progression, "Journal of Forensic Practice" 2018, vol. 20(2). <https://doi.org/10.1108/JFP-07-2017-0025>

Griffin D., Killing Time, Cham 2018. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-72667-0>

Gronowska B., Więźniowie niebezpieczni w polskich zakładach karnych, "Państwo i Prawo" 2013, nr 7-8.

Guilbaud F., Working in prison: Time as experienced by inmate-workers, "Revue française de sociologie" 2010, vol. 51(5). <https://doi.org/10.3917/rfs.515.0041>

Guthrie G., Basic Research Methods: An Entry to Social Science Research, Los Angeles 2012.

Halsey M., Narrative Criminology, w: The Palgrave Handbook of Australian and New Zealand Criminology, Crime and Justice, red. A. Deckert, R. Sarre, Cham 2017. https://doi.org/10.1007/978-3-319-55747-2_42

Halsey M., Risking Desistance: Disrespect and Dependency in Custodial and Post-release Contexts, w: Imaginary Penalties, red. P. Carlen, Cullompton, Devon, UK; Portland, OR 2008.

Haney C., Mental health issues in long-term solitary and "supermax" confinement, "Crime & Delinquency" 2003, vol. 49(1). <https://doi.org/10.1177/0011128702239239>

Hanser R.D., Introduction to Corrections, Los Angeles 2020.

Hayes D., Devaney J., Accessing social work case files for research purposes: Some issues and problems, "Qualitative Social Work" 2004, vol. 3(3). <https://doi.org/10.1177/1473325004045667>

Heide K.M., Youth homicide: A review of the literature and a blueprint for action, "International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology" 2003, vol. 47(1). <https://doi.org/10.1177/0306624X02239272>

Helfgott J.B., Gunnison E., Summer J., Collins P.A., Rice S.K., "If someone would have showed me": Identifying pivotal points in pathways to crime and incarceration through prisoner self-narratives, "International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology" 2020, vol. 64(6-7). <https://doi.org/10.1177/0306624X19867562>

Hochstetler A., DeLisi M., Importation, deprivation, and varieties of serving time: An integrated-lifestyle-exposure model of prison offending, "Journal of Criminal Justice" 2005, vol. 33(3). <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2005.02.005>

Hołda Z., Postulski K., Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, Gdańsk 2007.

Hołyst B., Zabójstwo. Studium kryminalistyczne i kryminologiczne, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Warszawa 1970.

Honeywell D., Doing time with lifers: A reflective study of life sentence prisoners, "British Journal of Community Justice" 2015, vol. 13(1).

Hosser D., Windzio M., Greve W., Guilt and shame as predictors of recidivism: A longitudinal study with young prisoners, "Criminal Justice and Behavior" 2008, vol. 35(1). <https://doi.org/10.1177/0093854807309224>

Hsieh M.-L., Hamilton Z., Zgoba K.M., Prison experience and reoffending: Exploring the relationship between prison terms, institutional treatment, infractions, and recidivism for sex offenders, "Sexual Abuse" 2018, vol. 30(5).

Hulley S., Crewe B., Wright S., Re-examining the problems of long-term imprisonment, "British Journal of Criminology" 2016, vol. 56(4). <https://doi.org/10.1093/bjc/azv077>

Hutton M., A Labour of Love: The Experiences of Parents of Prisoners and Their Role as Human Rights Protectors, w: The Palgrave Handbook of Prison and the Family, red. M. Hutton, D. Moran, Cham 2019. https://doi.org/10.1007/978-3-030-12744-2_19

Irwin J., *Lifers: Seeking Redemption in Prison*, New York 2009. <https://doi.org/10.4324/9780203876220>

Iwanowska A., Jezierski P., Kleszcz M., *Wizytacje Krajowego Mechanizmu Prewencji oddziałów terapeutycznych dla osób z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo oraz oddziałów dla tymczasowo aresztowanych. Raport RPO, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich*, Warszawa 2014.

Izydorczyk B., *Model klinicznej diagnozy zaburzeń osobowości osób dorosłych w opiniodawstwie sądowym*, w: *Modele psychologicznego opiniodawstwa w sprawach karnych*, red. D. Rode, Katowice-Gdańsk 2015.

Janiszewska-Talago E., *Wykonywanie kar długoterminowego pozbawienia wolności*, Warszawa 1980.

Janowska H., *Zabójstwa i ich sprawcy. Analiza socjologiczna*, Warszawa 1974.

Jewkes Y., *An introduction to "Doing Prison Research Differently"*, "Qualitative Inquiry" 2014, vol. 20(4). <https://doi.org/10.1177/1077800413515828>

Jewkes Y., *Autoethnography and emotion as intellectual resources: Doing prison research differently*, "Qualitative Inquiry" 2012, vol. 18(1). <https://doi.org/10.1177/1077800411428942>

Jewkes Y., *Men behind bars: "Doing" masculinity as an adaptation to imprisonment*, "Men and Masculinities" 2005, vol. 8(1). <https://doi.org/10.1177/1097184X03257452>

Johnsen B., *Movement in the Prison Landscape: Leisure Activities - Inside, Outside and In-between*, w: *Prison, Architecture and Humans*, red. E. Fransson, F. Giofrè, B. Johnsen, Cappelen Damm Akademisk, 2018.

Jones R.S., Schmid T.J., *Doing Time: Prison Experience and Identity among First-Time Inmates*, Stamford, CT 2000.

Jupp V.R., *Methods of Criminological Research*, Routledge, 2012. <https://doi.org/10.4324/9780203423981>

Jupp V.R., *The SAGE Dictionary of Social Research Methods*, London 2006. <https://doi.org/10.4135/9780857020116>

Kaczorowska K.K., *Podkultura więzienna*, w: *Prawo wobec wyzwań współczesności: z zagadnień nauk penalnych*, red. W. Jedlecka, J. Helios, A. Kwieciński, e-Wydawnictwo. Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa. Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2019.

Kalisz T., *Osadzeni niebezpieczni. Procedura kwalifikacji, jej weryfikacja oraz zakres ograniczeń*, "Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego", 16.05.2017, t. 43. <https://doi.org/10.19195/2084-5065.43.12>

Kamiński M., *Gry więzienne. Tragikomiczny świat polskiego więzienia*, Warszawa 2006.

Kazemian L., *Desistance from crime: Theoretical, empirical, methodological, and policy considerations*, "Journal of Contemporary Criminal Justice" 2007, vol. 23(1). <https://doi.org/10.1177/1043986206298940>

Kazemian L., *Positive Growth and Redemption in Prison: Finding Light behind Bars and Beyond*, Routledge, 2021.

Kazemian L., Travis J., *Imperative for inclusion of long termers and lifers in research and policy: Forgotten prisoners*, "Criminology & Public Policy" 2015, vol. 14(2). <https://doi.org/10.1111/1745-9133.12126>

Kędzierski W., *Możliwości poprawy efektywności oddziaływań w kierunku readaptacji społecznej w warunkach izolacji penitencjarnej*, "Resocjalizacja Polska" 2018, nr 16. <https://doi.org/10.22432/pjsr.2018.16.05>

kk/pm, Podejrzany o podwójne zabójstwo "ponad 90 razy wychodził na przepustkę", TVN, 10.09.2018 r., <https://tvn24.pl/tvnwarszawa/najnowsze/podejrzany-o-podwojne-zabojstwo-ponad-90-razy-wychodzil-na-przepustke-272929> (dostęp: 25.04.2021 r.).

Kleck G., Tark J., Bellows J.J., What methods are most frequently used in research in criminology and criminal justice?, "Journal of Criminal Justice" 2006, vol. 34(2). <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2006.01.007>

Kleszcz M., w: A. Iwanowska, P. Jezierski, M. Kleszcz, Wizytacje Krajowego Mechanizmu Prewencji oddziałów terapeutycznych dla osób z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo oraz oddziałów dla tymczasowo aresztowanych. Raport RPO, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, Warszawa 2014.

Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, red. J. Lachowski, Warszawa 2015.

Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, red. J. Lachowski, Warszawa 2018.

Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, red. J. Lachowski, Legalis, 2021.

Konecki K., Chomczyński P., Słownik socjologii jakościowej, Warszawa 2012.

Kosewski M., Agresywni przestępcy, Warszawa 1977.

Kotova A., "Time ... lost time": Exploring how partners of long-term prisoners experience the temporal pains of imprisonment, "Time & Society" 2019, vol. 28(2). <https://doi.org/10.1177/0961463X18763688>

Kotova A., Time, the Pains of Imprisonment, and "Coping": The Perspectives of Prisoners' Partners, w: Prisons, Punishment, and the Family: Towards a New Sociology of Punishment?, red. R. Condry, P.S. Smith, Oxford, UK; New York, NY 2018.

Kowalczyk-Jamnicka M., Przestępcy seksualni: zabójcy, gwałciciele, pedofile i ich resocjalizacja, Toruń 2014.

Kowalczyk-Jamnicka M., Zabójcy i mordercy. Czynniki ryzyka i możliwości oddziaływań resocjalizacyjnych, Kraków 2017.

Kremplewski A., Więźniowie "niebezpieczni" w polskim systemie więziennym, "Archiwum Kryminologii" 2006, t. XXVIII.

Kwieciński A., Ocena i perspektywy rozwoju systemu terapeutycznego wykonywania kary pozbawienia wolności, "Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego", 28.04.2020, t. 54. <https://doi.org/10.19195/2084-5065.54.4>

Kwieciński A., Wybrane problemy klasyfikacji penitencjarnej w percepcji personelu specjalistycznego, "Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego", 1.02.2020, t. 53. <https://doi.org/10.19195/2084-5065.53.6>

Kwieciński A., Wybrane problemy związane ze stosowaniem i wykonywaniem tymczasowego aresztowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, "Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego" 2010, t. 26.

Kwieciński A., Wykonywanie kary pozbawienia wolności w systemie terapeutycznym, Warszawa 2017.

Kwieciński A., Godyla R., Wybrane problemy związane z umieszczeniem skazanego w systemie terapeutycznym wykonywania kary pozbawienia wolności w trybie art. 96 § 2 k.k.w., "Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego" 2008, t. 33.

Kwieciński A., Kalisz T., Cele izolacji penitencjarnej w perspektywie odrzucenia idei przymusowej resocjalizacji, "Przegląd Prawa i Administracji" 2013, nr 95.

Kwieciński A., Skazani z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi, w: Postępowanie z wybranymi grupami skazanych w polskim systemie penitencjarnym: aspekty prawne, red. A. Kwieciński, Warszawa 2013.

Lanskey C., Markson L., Souza K., Lösel F., Prisoners' Families' Research: Developments, Debates and Directions, w: The Palgrave Handbook of Prison and the Family, red. M. Hutton, D. Moran, Cham 2019.
https://doi.org/10.1007/978-3-030-12744-2_2

Lasocik Z., Funkcjonowanie oddziałów dla tzw. więźniów niebezpiecznych w Polsce, "Archiwum Kryminologii" 2009, t. XXXI.

Laub J.H., Nagin D.S., Sampson R.J., Trajectories of change in criminal offending: Good marriages and the desistance process, "American Sociological Review" 1998, vol. 63(2). <https://doi.org/10.2307/2657324>

Laub J.H., Sampson R.J., Understanding desistance from crime, "Crime and Justice" 2001, vol. 28.
<https://doi.org/10.1086/652208>

LeBel T.P., Burnett R., Maruna S., Bushway S., The "chicken and egg" of subjective and social factors in desistance from crime, "European Journal of Criminology" 2008, vol. 5(2).
<https://doi.org/10.1177/1477370807087640>

Leigey M.E., For the longest time: The adjustment of inmates to a sentence of life without parole, "The Prison Journal" 2010, vol. 90(3). <https://doi.org/10.1177/0032885510373490>

Leigey M.E., Ryder M.A., The pains of permanent imprisonment: Examining perceptions of confinement among older life without parole inmates, "International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology" 2015, vol. 59(7). <https://doi.org/10.1177/0306624X13517868>

Leigey M.E., Schartmueller D., The fiscal and human costs of life without parole, "The Prison Journal" 2019, vol. 99(2). <https://doi.org/10.1177/0032885519825496>

Lelental S., Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, Warszawa 2014.

Lelental S., Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, Warszawa 2020.

Liebling A., Moral and philosophical problems of long-term imprisonment, "Studies in Christian Ethics" 2014, vol. 27(3). <https://doi.org/10.1177/0953946814530219>

Liebling A., Moral performance, inhuman and degrading treatment and prison pain, "Punishment & Society" 2011, vol. 13(5). <https://doi.org/10.1177/1462474511422159>

Liebling A., Suicides in Prison, Routledge, 2002. <https://doi.org/10.4324/9780203218365>

Liebling A., Arnold H., Straub C., An Exploration of Staff-Prisoner Relationships at HMP Whitemoor: 12 Years On, Cambridge Institute of Criminology Prisons Research Centre, 2011.

Liebling A., Durie L., Stiles A., Tait S., Revisiting Prison Suicide: The Role of Fairness and Distress, w: The Effects of Imprisonment, red. A. Liebling, S. Maruna, "Cambridge Criminal Justice Series", Cullompton, Devon, UK; Portland, OR 2005.

Liem M., Kunst M., Is there a recognizable post-incarceration syndrome among released "lifers"?, "International Journal of Law and Psychiatry" 2013, vol. 36(3-4). <https://doi.org/10.1016/j.ijlp.2013.04.012>

Liem M., Richardson N.J., The role of transformation narratives in desistance among released lifers, "Criminal Justice and Behavior" 2014, vol. 41(6). <https://doi.org/10.1177/0093854813515445>

Livesley W.J., The Phenotypic and Genotypic Structure of Psychopathic Traits, w: Psychopathy: Theory, Research and Implications for Society, red. D.J. Cooke, A.E. Forth, R.D. Hare, Dordrecht 1998.

https://doi.org/10.1007/978-94-011-3965-6_4

Lloyd C.D., Serin R.C., Offender Change in Treatment, w: Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice, red. G. Bruinsma, D. Weisburd, New York, NY 2014. https://doi.org/10.1007/978-1-4614-5690-2_355

Lösel F., Treatment and Management of Psychopaths, w: Psychopathy: Theory, Research and Implications for Society, red. D.J. Cooke, A.E. Forth, R.D. Hare, Dordrecht 1998. https://doi.org/10.1007/978-94-011-3965-6_14

Lutz M., Streb J., Dudeck M., Living conditions influence psychological distress of migrants in long-term imprisonment, "Frontiers in Psychiatry" 2019, vol. 10. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2019.00818>

Łobocki M., Metody i techniki badań pedagogicznych, Kraków 2011.

Machel H., Orientacja w funkcjonowaniu podkultury więziennej a skuteczność kierowania zakładem penitencjarnym, "Przegląd Więziennictwa Polskiego" 1995, nr 9.

Machel H., Rodzina skazanego jako współuczestnik jego resocjalizacji penitencjarnej, readaptacji i reintegracji społecznej, "Resocjalizacja Polska" 2014, nr 7.

Machel H., Więzienie jako instytucja karna i resocjalizacyjna, Gdańsk 2003.

Machel H., Wybrane problemy i zadania więziennictwa polskiego, "Przegląd Więziennictwa Polskiego" 2009, nr 62-63.

Maghan J., Long-Term and Dangerous Inmates. Maximum Security Incarceration in United States, nr GCP-96-12, The Great Cities Institute, 1996.

Majcherczyk A., Wybrane programy resocjalizacyjne - perspektywa teoretyczna i praktyczna, "Przegląd Więziennictwa Polskiego" 2011, nr 70.

Majchrzyk Z., Zabójczynie i zabójcy: osobowość, motywy, uwarunkowania sytuacyjne: analiza z perspektywy psychologicznego orzecznictwa sądowego, Warszawa 2008.

The Marion Experiment: Long-Term Solitary Confinement and the Supermax Movement, red. S.C. Richards, "Elmer H. Johnson and Carol Holmes Johnson Series in Criminology", Carbondale, IL 2015.

Martel J., Remorse and the production of truth, "Punishment & Society" 2010, vol. 12(4). <https://doi.org/10.1177/1462474510376139>

Maruna S., Making Good: How Ex-Convicts Reform and Rebuild their Lives, Washington 2001. <https://doi.org/10.1037/10430-000>

Matsueda R.L., Rational Choice, Deterrence, and Identity: Modeling Life Course Transitions and Desistance, nr 251546, National Institute of Justice, 2018.

Matthews R., Doing Time, London 1999. <https://doi.org/10.1057/9780333982600>

Mauer M., King R., Young M.C., The Meaning of "Life": Long Prison Sentences in Context, [Report], The Sentencing Project, Washington, DC 2004.

McCarthy B., Chaudhary A., Rational Choice Theory, w: Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice, red. G. Bruinsma, D. Weisburd, New York, NY 2014. https://doi.org/10.1007/978-1-4614-5690-2_396

McConville M., Chui W.H. (red.), Research Methods for Law, "Research Methods for the Arts and Humanities", Edinburgh 2017.

McGuire J., Understanding Psychology and Crime: Perspectives on Theory and Action, Maiden head 2004.

McGuire J., "What Works" to Reduce Re-offending: 18 Years on, w: What Works in Offender Rehabilitation, red. L.A. Craig, L. Dixon, T.A. Gannon, Oxford 2013. <https://doi.org/10.1002/9781118320655.ch2>

Medlicott D., Surviving in the time machine: Suicidal prisoners and the pains of prison time, "Time & Society" 1999, vol. 8(2-3). <https://doi.org/10.1177/0961463X99008002001>

Medwed D.S., The innocent prisoner's dilemma: Consequences of failing to admit guilt at parole hearings, "Iowa Law Review" 2008, vol. 93.

Mellor L., Ramsland K., Funicelli M., Psychopathic Homicide Offenders, w: Homicide: A Forensic Psychology Casebook, red. J. Swart, L. Mellor, Milton 2016. <https://doi.org/10.1201/9781315370019-8>

Middlemass K.M., Smiley C., Doing a bid: The construction of time as punishment, "The Prison Journal" 2016, vol. 96(6). <https://doi.org/10.1177/0032885516671872>

Migdał J., Polski system penitencjarny w latach 1956-2008 w ujęciu doktrynalnym, normatywnym i funkcjonalnym. Kontynuacja czy zmiana?, Gdańsk 2008.

Migdał J., Resocjalizacja czy integracja - wykonywanie kary pozbawienia wolności w świetle europejskich reguł więziennych z 2006 r., w: Problemy penologii i praw człowieka na początku XXI stulecia. Księga poświęcona pamięci profesora Zbigniewa Hołdy, red. K. Krajewski, B. Stańdo-Kawecka, Warszawa 2011.

Miszewski K., Zabójcy w więzieniu. Adaptacja więźniów długoterminowych do warunków izolacji, Warszawa 2016.

Moczydłowski P., Drugie życie więzienia, Warszawa 2002.

Moran D., "Doing time" in carceral space: timespace and carceral geography, "Geografiska Annaler" 2012, vol. 94(4). <https://doi.org/10.1111/geob.12000>

Moran D., Prisoner reintegration and the stigma of prison time inscribed on the body, "Punishment & Society" 2012, vol. 14(5). <https://doi.org/10.1177/1462474512464008>

Morawski J., Trening zastępowania agresji (ART) w zakładach karnych. Podręcznik, Warszawa 2007.

Morris R.G., Carriaga M.L., Diamond B., Piquero N.L., Piquero A.R., Does prison strain lead to prison misbehavior?: An application of general strain theory to inmate misconduct, "Journal of Criminal Justice" 2012, vol. 40(3). <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2011.12.001>

Morris R.G., Longmire D.R., Buffington-Vollum J., Vollum S., Institutional misconduct and differential parole eligibility among capital inmates, "Criminal Justice and Behavior" 2010, vol. 37(4). <https://doi.org/10.1177/0093854810361672>

Muskała M., "Odstąpienie od przestępczości" w teorii i praktyce resocjalizacyjnej, Poznań 2016.

Myers W.C., What treatments do we have for children and adolescents who have killed?, "Bulletin of the American Academy of Psychiatry and the Law" 2012, vol. 20.

Nagin D.S., Cullen F.T., Jonson C.L., Imprisonment and reoffending, "Crime and Justice" 2009, vol. 38(1). <https://doi.org/10.1086/599202>

Narrative Criminology: Understanding Stories of Crime, red. L. Presser, S. Sandberg, "Alternative Criminology Series", New York 2015.

Nawój J., Przestępcy seksualni w więzieniu. Materiały z polsko-czeskiego seminarium, Kule 2000.

Nawój-Śleszyński A., Wykonywanie kary pozbawienia wolności w systemie terapeutycznym w świetle zasady indywidualnego oddziaływania, "Przegląd Więziennictwa Polskiego" 2009, nr 64-65.

Newbold G., Ross J.I., Jones R.S., Richards S.C., Lenza M., Prison research from the inside: The role of convict autoethnography, "Qualitative Inquiry" 2014, vol. 20(4).
<https://doi.org/10.1177/1077800413516269>

Nguyen H., Loughran T.A., On the measurement and identification of turning points in criminology, "Annual Review of Criminology" 2018, vol. 1(1). <https://doi.org/10.1146/annurev-criminol-032317-091949>

Niedźwiecki M., Niebawem miał opuścić więzienie. "Dobra opinia" podejrzanego o podwójne zabójstwo, RDC, 10.09.2018 r., <https://www.rdc.pl/informacje/niebawem-mial-opuscic-wiezienie-nienaganna-opinia-podejrzanego-o-podwojne-zabojstwo-artura-k-posluchaj/> (dostęp: 25.04.2021 r.).

Niełaczna M., "Człowiek w akwarium" - postępowanie z więźniami "niebezpiecznymi" w oddziałach o specjalnych zabezpieczeniach, "Archiwum Kryminologii" 2014, t. XXXVI.

Niełaczna M., Sprawiedliwość skrajna: dożywotnie więzienie, maksymalne zabezpieczenie, Warszawa 2014.

Niełaczna M., Rzepliński A., Zabójcy więzienni. Kronika nieuniknionej śmierci?, w: T. Bulenda (red.), Księga IV Kongresu Penitencjarnego, Popowo 2011, Warszawa 2015.

Nieuwbeerta P., Blokland A.A.J., Life Course Criminology, w: International Handbook of Criminology, red. S. G. Shoham, P. Knepper, M. Kett, Taylor & Francis Inc., 2010. <https://doi.org/10.1201/9781420085525-c3>

Niewiadomska I., Osobowościowe uwarunkowania skuteczności kary pozbawienia wolności, Lublin 2007.

Niewiadomska I., Fel S., The importance of family support in the process of the adjustment of current and former prisoners, "The Person and the Challenges. The Journal of Theology, Education, Canon Law and Social Studies Inspired by Pope John Paul II" 2015, vol. 5(2). <https://doi.org/10.15633/pch.1529>

Nosek-Komorowska K., Więźniowie - sprawcy zabójstw, w: Psychologia penitencjarna, red. M. Ciosek, B. Pastwa-Wojciechowska, Warszawa 2016.

Oddziaływania penitencjarne i terapeutyczne w zakładach karnych i aresztach śledczych w 2010 r., red. T. Głowik, Warszawa 2011.

O'Donnell I., Prisoners, Solitude, and Time, New York 2015.
<https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199684489.001.0001>

Ogloff J.R.P., Davis M.R., Psychopathy and Antisocial Personality Disorder, w: Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice, red. G. Bruinsma, D. Weisburd, New York 2014. https://doi.org/10.1007/978-1-4614-5690-2_536

Orsagh T., Chen J.-R., The effect of time served on recidivism: An interdisciplinary theory, "Journal of Quantitative Criminology" 1988, vol. 4(2). <https://doi.org/10.1007/BF01062871>

Pare P.-P., Logan M.W., Risks of minor and serious violent victimization in prison: The impact of inmates' mental disorders, physical disabilities, and physical size, "Society and Mental Health" 2011, vol. 1(2).
<https://doi.org/10.1177/2156869311416828>

Pastwa-Wojciechowska B., Skuteczność resocjalizacji przestępców seksualnych o cechach psychopatycznych - przegląd badań, "Przegląd Więziennictwa Polskiego" 2009, nr 64-65.

Pastwa-Wojciechowska B., Użyteczność pojęcia zaburzeń osobowości w opiniowaniu sądowo-psychologicznym, w: Modele psychologicznego opiniodawstwa w sprawach karnych, red. D. Rode, Katowice-Sopot 2015.

Pastwa-Wojciechowska B., Kaźmierczak M., Między empatią a psychopatią, czyli moralni nieskuteczni czy skuteczni niemoralni, "Nauka" 2018, nr 1.

Paterline B.A., Orr D., Adaptation to prison and inmate self-concept, "Journal of Psychology and Behavioral Science" 2016, vol. 4(2). <https://doi.org/10.15640/jpbs.v4n2a6>

Paterline B.A., Petersen D.M., Structural and social psychological determinants of prisonization, "Journal of Criminal Justice" 1999, vol. 27(5). [https://doi.org/10.1016/S0047-2352\(99\)00014-8](https://doi.org/10.1016/S0047-2352(99)00014-8)

Pawela S., Prawo karne wykonawcze. Zarys wykładu, Warszawa-Kraków 2007.

Płatek M., Systemy penitencjarne państw skandynawskich na tle polityki kryminalnej, karnej i penitencjarnej, Warszawa 2007. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323518969>

Poland J.M., Subculture of violence: Youth offender value systems, "Correctional Psychologist" 1978, vol. 5(2). <https://doi.org/10.1177/009385487800500207>

Porporino F.J., Difference in response to long-term imprisonment: Implications for the management of long-term offenders, "The Prison Journal" 1990, vol. 70(1). <https://doi.org/10.1177/003288559007000105>

Pospiszył K., Psychopatia, Warszawa 2000.

Postulski K., Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, Warszawa 2014.

Prior L., Content Analysis, w: P. Leavy (red.), The Oxford Handbook of Qualitative Research, Oxford University Press, 2014. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199811755.013.008>

Prior L., Using Documents in Social Research, Los Angeles 2009.

Przybyliński S., On the edge of prison existence - convicted "Dodgers" in the lens of the subcultural look, "Resocjalizacja Polska" 2016, nr 11. <https://doi.org/10.22432/pjsr.2016.11.04>

Przybyliński S., Podkultura więzienna. Wielowymiarowość rzeczywistości penitencjarnej, Kraków 2005.

Przybyliński S., Gruzlewska J., Fenomen podkultury więziennej, w: Psychologia penitencjarna, red. M. Ciosek, B. Pastwa-Wojciechowska, Warszawa 2016.

Pużyński S., Wciórka J., Klasyfikacja zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w ICD-10. Badawcze kryteria diagnostyczne, Kraków-Warszawa 1998.

Reidy T., Sorensen J.R., Visitation and misconduct among maximum-security inmates, "The Prison Journal" 2020, vol. 100(4). <https://doi.org/10.1177/0032885520939289>

Rennison C.M., Hart T.C., Research Methods in Criminal Justice and Criminology, SAGE Publ., 2019.

Resocjalizacyjne programy penitencjarne realizowane przez Służbę Więzienną w Polsce, red. M. Marczak, Kraków 2009.

Riley J., The pains of imprisonment: Exploring a classic text with contemporary authors, "Journal of Criminal Justice Education" 2002, vol. 13(2). <https://doi.org/10.1080/10511250200085571>

Rocheleau A.M., An empirical exploration of the "pains of imprisonment" and the level of prison misconduct and violence, "Criminal Justice Review" 2013, vol. 38(3).

<https://doi.org/10.1177/0734016813494764>

Rocheleau A.M., Ways of coping and involvement in prison violence, "International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology" 2015, vol. 59(4). <https://doi.org/10.1177/0306624X13510275>

Rocque M., Understanding the Relationship between Maturation and Desistance from Crime: A Life-Course Developmental Approach, Boston, MA 2012.

Roczna informacja statystyczna za rok 2019, Ministerstwo Sprawiedliwości, Centralny Zarząd Służby Więziennej, Warszawa 2020.

Rogers C., Predictors of Prison Adjustment amongst Male Incarcerated Offenders in a Private Maximum-Security Correctional Centre, Bloemfontein 2019.

The SAGE Dictionary of Qualitative Management Research, red. R. Thorpe, R. Holt, London 2008.

The SAGE Encyclopedia of Qualitative Research Methods, red. L.M. Given, Los Angeles 2008.

Sakowicz-Boboryko A., Otapowicz D., Wyrzykowska-Koda D., Osoby z niepełnosprawnością w izolacji penitencjarnej - pozór a/i rzeczywistość, "Resocjalizacja Polska" 2018, nr 16.

<https://doi.org/10.22432/pjsr.2018.16.08>

Salminen A., Kauppinen K., Lehtovaara M., Towards a methodology for document analysis, "Journal of the American Society for Information Science" 1997, vol. 48(7). [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1097-4571\(199707\)48:7<644::AID-ASI12>3.0.CO;2-V](https://doi.org/10.1002/(SICI)1097-4571(199707)48:7<644::AID-ASI12>3.0.CO;2-V)

Sarzała D., Subkultura więzienna jako destruktywny wymiar funkcjonowania człowieka w warunkach instytucji totalnej, "Kwartalnik Naukowy Fides et Ratio" 2015, t. 4(24).

Schinkel M., Punishment as moral communication: The experiences of long-term prisoners, "Punishment & Society" 2014, vol. 16(5). <https://doi.org/10.1177/1462474514548789>

Schlanger M., Lieberman D., Using court records for research, teaching, and policymaking: The civil rights litigation clearinghouse, "University of Missouri-Kansas City Law Review" 2006, vol. 75(1).

Scott J.W., Hissong J.B., Changing the delinquent changing the delinquent subculture: A sociological approach, "Crime & Delinquency" 1969, vol. 15(4). <https://doi.org/10.1177/00112876901500406>

Seligman M.E.P., Walker E.F., Rosenhan D.L., Psychopatologia, Poznań 2013.

Shermer L.O., Bieri D.M., Stock A., Endogeneity in prison risk classification, "International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology" 2013, vol. 57(10).

<https://doi.org/10.1177/0306624X12452404>

Silverman D., Doing Qualitative Research, SAGE Publ., 2013.

Simourd D.J., Use of dynamic risk/need assessment instruments among long-term incarcerated offenders, "Criminal Justice and Behavior" 2004, vol. 31(3). <https://doi.org/10.1177/0093854803262507>

Skardhamar T., Savolainen J., Does employment contribute to desistance? Offending trajectories of crime-prone men around the time of job entry, "Discussion Papers" 2012, nr 716.

Skrobotowicz G., Klasyfikacja skazanych a indywidualizacja wykonywania kary pozbawienia wolności, w: Kryminalistyka i kryminologia: najnowsze doniesienia, red. M. Maciąg, K. Maciąg, Lublin 2019.

Sorensen J.R., Reidy T.J., Nothing to lose? An examination of prison misconduct among life-without-parole inmates, "The Prison Journal" 2019, vol. 99(1). <https://doi.org/10.1177/0032885518814719>

Souza K., Lanskey C., Markson L., Lösel F., Partners of Incarcerated Men: Questioning Caring Stereotypes, w: The Palgrave Handbook of Prison and the Family, red. M. Hutton, D. Moran, Cham 2019.
https://doi.org/10.1007/978-3-030-12744-2_11

Stanik J.M., Psychologia sądowa. Podstawy, badania, aplikacje, Warszawa 2013.

Stańdo-Kawecka B., Badania osobopoznawcze skazanych i oddziaływania terapeutyczne w historii rozwoju więziennictwa, w: Psychologia i prawo. Między teorią a praktyką, red. E. Habzda-Siwek, J. Kabzińska, A. Barczykowska, Sopot 2014.

Stańdo-Kawecka B., Wykonywanie kary pozbawienia wolności w trzech systemach - uwagi krytyczne, "Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego", 22.11.2016, t. 39. <https://doi.org/10.19195/2084-5065.39.7>

Stępnia P., System programowanego oddziaływania w opiniach więźniów, "Archiwum Kryminologii" 2009, t. XXXI.

Styles W., A crisis of hope? Long term prisoners' experiences in Category A environments, "Prison Service Journal" 2019, vol. 243.

Sullivan C.J., Piquero A.R., Cullen F.T., Like before, but better: The lessons of developmental, life-course criminology for contemporary juvenile justice, "Victims & Offenders" 2012, vol. 7(4).
<https://doi.org/10.1080/15564886.2012.713318>

Szałański J., Zadania i rola psychologa więziennego, w: Kara kryminalna. Analiza psychologiczno-prawna, red. M. Kuć, "Prace Wydziału Nauk Społecznych / Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego", nr 98, Lublin 2004.

Szczygieł G.B., Społeczna readaptacja skazanych w polskim systemie penitencjarnym, Białystok 2002.

Szymanowski T., Świda Z., Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, ustawy dodatkowe, akty wykonawcze, Warszawa 1998.

Tahourdin B., Life sentence prisoners: Deterioration and coping, "International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology" 1980, vol. 24(3). <https://doi.org/10.1177/0306624X8002400305>

Tangney J.P., Blalock D.V., Folk J.B., Stuewig J., Evil Persons or Evil Deeds? What We've Learned about Incarcerated Offenders, w: The Social Psychology of Good and Evil, red. A.G. Miller, New York 2016.

Tangney J.P., Stuewig J., Hafez L., Shame, guilt and remorse: Implications for offender populations, "Journal of Forensic Psychiatry and Psychology" 2011, vol. 22(5). <https://doi.org/10.1080/14789949.2011.617541>

Teleszewska M., Wykonywanie kary pozbawienia wolności wobec kobiet, niepubl. Praca doktorska, Uniwersytet w Białymstoku, Białystok 2018.

Terrill D., Jones G., Ellis B., Imprisonment and the self: Ideology, power, and the mechanisms of control, "The International Journal of Interdisciplinary Social and Community Studies" 2019, vol. 14(2).
<https://doi.org/10.18848/2324-7576/CGP/v14i02/27-44>

Thompson C., Loper A.B., Adjustment patterns in incarcerated women: An analysis of differences based on sentence length, "Criminal Justice and Behavior" 2005, vol. 32(6).
<https://doi.org/10.1177/0093854805279949>

Tibbetts S.G., Integrating Rational Choice and Other Theories, w: Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice, red. G. Bruinsma, D. Weisburd, New York, NY 2014. https://doi.org/10.1007/978-1-4614-5690-2_400

Toch H., Altruistic activity as correctional treatment, "International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology" 2000, vol. 44(3). <https://doi.org/10.1177/0306624X00443002>

Toch H., "I Am Not Now Who I Used to Be Then": Risk assessment and the maturation of long-term prison inmates, "The Prison Journal" 2010, vol. 90(1). <https://doi.org/10.1177/0032885509356408>

Toch H., The Life of Lifers: Wolfgang's Inquiry into the Prison Adjustment of Homicide Offenders, w: Crime and Justice at the Millennium: Essays by and in Honor of Marvin E. Wolfgang, red. R.A. Silverman, T.P. Thornberry, B. Cohen, B. Krisberg, Boston, MA 2002. https://doi.org/10.1007/978-1-4757-4883-3_16

Troshynski E.I., Magnus A.M., Prison Violence, w: Encyclopedia of Criminal Justice Ethics, red. B.A. Arrigo, University of North Carolina at Charlotte, USA 2014.

Tudor S., Remorse, Penal Theory and Sentencing, Hannah Maslen, 2015, Oxford and Portland, OR, Hart Publishing, xvi 212 pp. £40.00 (hb), "Journal of Applied Philosophy" 2017, vol. 34(2). <https://doi.org/10.1111/japp.12190>

Tyszkiewicz L., Badania osobopoznawcze w prawie karnym, Warszawa 1975.

Ugelvik T., Power and Resistance in Prison: Doing Time, Doing Freedom, Palgrave Macmillan UK, 2014. <https://doi.org/10.1057/9781137307866>

Vito G.F., Kunselman J.C., Tewksbury R.A., Introduction to Criminal Justice Research Methods: An Applied Approach, Springfield, IL 2014.

Vries Robbé M. de, Vogel V. de, Douglas K.S., Risk factors and protective factors: A twosided dynamic approach to violence risk assessment, "Journal of Forensic Psychiatry & Psychology" 2013, vol. 24(4). <https://doi.org/10.1080/14789949.2013.818162>

Vries Robbé M. de, Willis G.M., Assessment of protective factors in clinical practice, "Aggression and Violent Behavior" 2017, vol. 32. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2016.12.006>

Wahidin A., Time and the prison experience, "Sociological Research Online" 2006, vol. 11(1). <https://doi.org/10.5153/sro.1245>

Wahidin A., Tate S., Prison (e)scapes and body tropes: Older women in the prison time machine, "Body & Society" 2005, vol. 11(2). <https://doi.org/10.1177/1357034X05052462>

Waligóra B., Funkcjonowanie człowieka w warunkach izolacji więziennej, Poznań 1974.

Walliman N., Social Research Methods, London 2006. <https://doi.org/10.4135/9781849209939>

Ward T., Mann R.E., Gannon T.A., The good lives model of offender rehabilitation: Clinical implications, "Aggression and Violent Behavior" 2007, vol. 12(1). <https://doi.org/10.1016/j.avb.2006.03.004>

Warr J., Afterword, w: The Prisoner, red. B. Crewe, J. Bennett, London-New York 2012.

Warren J.I., Hurt S., Loper A.B., Chauhan P., Exploring prison adjustment among female inmates: Issues of measurement and prediction, "Criminal Justice and Behavior" 2004, vol. 31(5). <https://doi.org/10.1177/0093854804267096>

- Welch M., *Escape to Prison. Penal Tourism and the Pull of Punishment*, Oakland, CA 2015.
<https://doi.org/10.1525/9780520961500>
- Wierzbicki A.M., Wina i sumienie. Komentarz etyczny do epilogu Zbrodni i kary Fiodora Dostojewskiego, "Filozofia Chrześcijańska" 2012, t. 9. <https://doi.org/10.14746/fc.2012.09.03>
- Williams D.J., Bischoff D., Casey T., Burnett J., "Mom, they are going to kill my dad!" A personal narrative on capital punishment from a convict criminology perspective, "Critical Criminology" 2014, vol. 22(3).
<https://doi.org/10.1007/s10612-014-9242-7>
- Willis A., Zaitzow B., Doing "life": A glimpse into the long-term incarceration experience, "Laws" 2015, vol. 4(3). <https://doi.org/10.3390/laws4030559>
- Windzio M., Is there a deterrent effect of pains of imprisonment?: The impact of "social costs" of first incarceration on the hazard rate of recidivism, "Punishment & Society" 2006, vol. 8(3).
<https://doi.org/10.1177/1462474506064701>
- Witkiewicz B., Charakterystyka osób skazanych na karę dożywotniego pozbawienia wolności, w: Więziennictwo na początku XXI wieku. III Polski Kongres Penitencjarny, red. T. Bulenda, W. Knap, Z. Lasocik, Warszawa 2007.
- Witkiewicz B., Program postępowania ze skazanymi na karę dożywotniego pozbawienia wolności i inne kary długoterminowe, w: Kary długoterminowe: polityka karna, wykonywanie, warunkowe zwolnienia, red. T. Gardocka, Warszawa 2006.
- Wolff N., Blitz C.L., Shi J., Siegel J., Bachman R., Physical violence inside prisons: Rates of victimization, "Criminal Justice and Behavior" 2007, vol. 34(5). <https://doi.org/10.1177/0093854806296830>
- Woźniakowska-Fajst D., Stalking i inne formy przemocy emocjonalnej. Studium kryminologiczne, Warszawa 2019. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323536710>
- Wright S., Crewe B., Hulley S., Suppression, denial, sublimation: Defending against the initial pains of very long life sentences, "Theoretical Criminology" 2017, vol. 21(2). <https://doi.org/10.1177/1362480616643581>
- Wyka A., *Badacz społeczny wobec doświadczenia*, Warszawa 1993.
- Yang S., Kadouri A., Révah-Lévy A., Mulvey E.P., Falissard B., Doing time: A qualitative study of long-term incarceration and the impact of mental illness, "International Journal of Law and Psychiatry" 2009, vol. 32(5). <https://doi.org/10.1016/j.ijlp.2009.06.003>
- Zamble E., Behavior and adaptation in long-term prison inmates: Descriptive longitudinal results, "Criminal Justice and Behavior" 1992, vol. 19(4). <https://doi.org/10.1177/0093854892019004005>
- Zhao Y., Messner S.F., Liu J., The influence of importation and deprivation factors on prison adaptation: Insights from Chinese prisons, "International Journal of Law, Crime and Justice" 2020, vol. 63.
<https://doi.org/10.1016/j.ijlcj.2020.100425>
- Ziemiński S., *Klasyfikacja skazanych*, Warszawa 1973.
- Zimbardo P.G., *Efekt Lucyfera: dlaczego dobrzy ludzie czynią zło?*, Warszawa 2017.
- Żukowska K., Czas trwania kary pozbawienia wolności a jej skuteczność, w: Psychologia penitencjarna, red. M. Ciosek, B. Pastwa-Wojciechowska, Warszawa 2016.

Wojciech Zalewski **Kara dożywotniego pozbawienia wolności – geneza i obowiązywanie w kolejnych latach**

Andrejew I., Zarys prawa karnego państw socjalistycznych, Warszawa 1975.

Andrejew I., Lernell L., Sawicki J., Prawo karne Polski Ludowej. Zarys wykładu części ogólnej, Warszawa 1950.

Andrejew I., Świda W., Wolter W., Kodeks karny z komentarzem, Warszawa 1973.

Bafia J., System kar zasadniczych w k.k. z 1969 roku, „Państwo i Prawo” 1969, nr 2.

Batawia A., Niepoprawni przestępcy w świetle 150 wyroków z art. 84 k.k., „Archiwum Kryminologiczne” 1937, z. 3–4.

CBOS, Opinie o karze śmierci. Komunikat z badań, Warszawa 2007,
https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2007/K_051_07.PDF (dostęp: 22.09.2021).

Dawidziuk E., Kosyło A., Niełacznna M., Dożywotne więzienie na wokandzie Trybunału Strasburskiego, Warszawa 2020. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323542612>

Krzymski E., Wykład prawa karnego ze stanowiska nauki i prawa austriackiego, t. 2, Kraków 1902.

Foucault M., Nadzorować i karać, Warszawa 1991.

Gardocki L., Racjonalizacja zaostrzenia polityki karania?, „Palestra” 1995, nr 5–6.

Gruszczyńska B., Kara dożywotniego pozbawienia wolności w świetle europejskich statystyk penitencjarnych, w: Dożywotnie pozbawienie wolności. Zabójca, jego zbrodnia i kara, A. Rzepliński, M. Ejchart-Dubois, M. Niełacznna, Warszawa 2017.

Grześkowiak A., Kara śmierci w pracach Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1989–1991, w: Problemy kodyfikacji prawa karnego. Księga ku czci prof. Mariana Cieślaka, red. S. Waltoś, Kraków 1993.

Grześkowiak A., Kara śmierci w polskim prawie karnym, Toruń 1978.

Hernik-Pikulska B., Kara śmierci, Kraków 2006.

Hołda Z., Kara dożywotniego pozbawienia wolności (w świetle standardów ochrony praw człowieka), w: Standardy praw człowieka a polskie prawo karne, red. J. Skupiński, J. Jakubowska-Hara, Warszawa 1995.

Jamontt J., Rappaport E.S., Kodeks karny. Komentarz, z udziałem R. Lemkina, Warszawa 1932.

Janiszewska-Talago E., Wykonywanie kar długoterminowego pozbawienia wolności, Warszawa 1980.

Korecki J., Efektywność kary długoterminowego pozbawienia wolności, w: Problemy więziennictwa u progu XXI wieku, I Polski Kongres Penitencjarny, Kalisz, 3–5 czerwca 1996, red. B. Hołyst, S. Redo, Warszawa–Wiedeń–Kalisz 1996.

Korecki J., Kara 25 lat pozbawienia wolności w Polsce, Warszawa 1988.

Korecki J., Postanowienia sądów penitencjarnych w sprawach o warunkowe zwolnienie sprawców zabójstw odbywających karę 25 lat pozbawienia wolności, w: Kary długoterminowe. Polityka karna. Wykonywanie. Warunkowe zwolnienia, red. T. Gardocka, Warszawa 2006.

Krzymski E., Projekt kodeksu karnego polskiego. Uwagi autora, „Kwartalnik Prawa Cywilnego i Karnego” 1918, t. 1.

Krzymski E., Wykład prawa karnego ze stanowiska nauki i prawa austriackiego, t. 2, Kraków 1902.

Lachowski J., Warunkowe zwolnienie z kary dożywotniego pozbawienia wolności – wybrane zagadnienia, w: Długoterminowe kary pozbawienia wolności w teorii i praktyce, red. W. Zalewski, Gdańsk 2015.

Lemkin R., Sędzia w obliczu nowoczesnego prawa karnego i kryminologii, Wydawnictwa Instytutu Kryminologicznego Wolnej Wszechnicy Polskiej, Nr 1, Warszawa 1933.

Lityński A., O pojmowaniu praworządności socjalistycznej w Polsce Ludowej, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 2007, t. LIX, z. I.

Makarewicz J., Prawo karne. Wykład porównawczy z uwzględnieniem prawa obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej, Lwów–Warszawa 1924.

Makowski W., Kodeks karny obowiązujący tymczasowo w Rzeczypospolitej Polskiej za ziemiach b. zaboru rosyjskiego z dodatkiem: przepisów przechodnich i ustaw zmieniających i uzupełniających postanowienia karne kodeksu, odpowiednich przepisów Kodeksu Karnego Niemieckiego i Ustawy Karnej Austriackiej, obowiązujących w pozostałych dzielnicach Rzeczypospolitej oraz komentarza i orzeczeń Sądu Najwyższego, t. I: Część ogólna, Warszawa 1921.

Minc H., Niektóre zagadnienia demokracji w świetle leninowsko-stalinowskiej nauki o dyktaturze proletariatu, „Nowe Drogi” 1949, nr 6/18.

Mitera M., Zubik M., Kara śmierci w świetle doświadczeń współczesnych systemów prawnych, Warszawa 1998.

Mogilnicki A., Wspomnienia adwokata i sędziego, Warszawa 2016.

Niełaczna M., Warunkowe przedterminowe zwolnienie skazanych na kary skrajnie długie. Prawo do drugiej szansy, w: Długoterminowe kary pozbawienia wolności w teorii i praktyce, red. W. Zalewski, Gdańsk 2015.

Projekt kodeksu karnego, Komisja do Spraw Reformy Kodeksu Karnego, Zespół Prawa Karnego Materialnego i Wojskowego, Warszawa 1995, cz. II.

Projekt kodeksu karnego (redakcja z grudnia 1991), Komisja do Spraw Reformy Kodeksu Karnego. Zespół Prawa Karnego Materialnego i Wojskowego, Warszawa 1991, cz. II.

Projekt Kodeksu karnego w redakcji przyjętej w drugim czytaniu przez Sekcję Prawa Karnego Komisji Kodyfikacyjnej R.P. Uzasadnienie części ogólnej, Komisja Kodyfikacyjna R.P., Warszawa 1930, t. V, z. 3.

Rabinowicz L., Podstawy nauki o więziennictwie, Warszawa 1933.

Roczna informacja statystyczna za rok 2020, Ministerstwo Sprawiedliwości, Centralny Zarząd Służby Więziennej, Warszawa 2021.

Rosenblatt J., Ustawa karna o zbrodniach, występkach i przekroczeniach z dnia 27 maja 1852 r. razem z późniejszymi do niej się odnoszącymi ustawami i rozporządzeniami Trybunału Najwyższego, Kraków 1900.

Siemaszko A., Ostaszewski P., Klimczak J., Badanie poparcia dla zaostrzenia polityki karnej. Wyniki trzech sondaży opinii publicznej, Analizy wymiaru sprawiedliwości, Warszawa 2018, <https://iws.gov.pl/wp-content/uploads/2019/05/IWS-A.-Siemaszko-P.-Ostaszewski-J.-Klimczak-Badanie-poparcia-dla-zaostrzenia-polityki-karnej.pdf> (dostęp: 22.09.2021).

Snarski T., Kościół katolicki wobec kary śmierci. Między prawem a filozofią i teologią, Warszawa 2021.

Szaniawski P., Sondaż: Kto chce przywrócenia kary śmierci, „Rzeczpospolita” z 14.10.2017 r., www.rp.pl/Sadownictwo/171019352-Sondaz-Kto-chce-przywrocenia-kary-smierci.html (dostęp: 22.09.2021).

Szumski J., Dzieje polskiego abolicjonizmu, „Państwo i Prawo” 1997, nr 1.

Szumski J., Problem kary dożywotniego pozbawienia wolności, „Państwo i Prawo” 1996, nr 1.

Śliwowski J., Czasowe ramy kary pozbawiania wolności w projekcie k.k. PRL na tle przepisów socjalistycznego prawa karnego, „Państwo i Prawo” 1957, nr 1.

Uzupełnienie uzasadnienia projektu Kodeksu Karnego, Komisja Kodyfikacyjna, t. V, z. 6, Warszawa 1931.

Wantuła H., Abolicjonizm – obrona humanistycznych wartości, „Studia Prawnicze” 1990, nr 4.

Warylewski J., Długoterminowe kary pozbawienia wolności – przyczynek do analizy statystycznej, jurydycznej i kryminologicznej, w: Długoterminowe kary pozbawienia wolności w teorii i praktyce, red. W. Zalewski, Gdańsk 2015.

Wąsik J., Kara dożywotniego więzienia w Polsce, Warszawa 1963.

Wąsik J., Zmierzch kary dożywotniego więzienia, „Nowe Prawo” 1962, nr 5.

Wilk L., Kara dożywotniego pozbawienia wolności a instytucje warunkowego zwolnienia i prawa łaski, „Prokuratura i Prawo” 2008, nr 10.

Wojciechowska J., W sprawie zniesienia kary śmierci w Polsce, w: Standardy praw człowieka a polskie prawo karne, red. J. Skupiński, J. Jakubowska-Hara, Warszawa 1995.

Wolter W., Z problematyki wymiaru kary (średni wymiar kary), „Państwo i Prawo” 1958, nr 7.

Wolter W., Zarys systemu prawa karnego. Część ogólna, t. II, Kraków 1934.

Wróblewski B., Świda W., Sędziowski wymiar kary w Rzeczypospolitej Polskiej, Wilno 1939.

Zalewski W., Double-track system in Polish criminal law. Political and criminal assumptions, history, contemporary references, „Acta Poloniae Historica” 2018, t. 118.
<https://doi.org/10.12775/APH.2018.118.02>

Zalewski W., Nowy abolicjonizm. Co zostało z krytyki więziennictwa?, w: Czy i jakie więzienia są potrzebne. Rozważania na tle zagadnień współczesności. Księga rocznicowa z okazji 25 lat Polskiego Towarzystwa Penitencjarnego, red. P. Stępnia, T. Kalisz, W. Zalewski, Poznań–Gdańsk–Wrocław–Kalisz 2016.

Zalewski W., Przestępca niepoprawny jako problem polityki kryminalnej, Gdańsk 2010.

Zawłocki R., Przeciw karze dożywotniego pozbawiania wolności w polskim prawie karnym, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1996, nr 2.

Ziomba Z.A., Prawo przeciwko społeczeństwu. Polskie prawo karne w latach 1944–1956, Warszawa 1997.

Ююкина М., Принцип гуманизма в уголовном, уголовно-исполнительном праве и уголовной политике и его реализация при назначении наказания : Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук, Тамбов 2006.

Paweł Dobosz **Uzasadnienia sądowe kary dożywotniego pozbawienia wolności – zbieżności na tle zdania odrębnego**

- Baranowicz K., Pedagogiczne inspiracje resocjalizacji penitencjarnej. Eksperyment wychowawczy w więzieniu w Szczypiornie, w: *Rozwój i jego wspieranie w perspektywie rehabilitacji i resocjalizacji*, red. D. Müller, A. Sobczak, Łódź 2013. <https://doi.org/10.18778/7969-022-0.16>
- Bojańczyk A., Zdanie odrębne w postępowaniu karnym, "Forum Prawnicze" 2012, nr 6.
- Dylematy i wyzwania współczesnej resocjalizacji, red. K. Sawicki, R. Ćwikowski, A. Chańko, Białystok 2015.
- Ejchart-Dubois M., Niełacznia M., Rzepliński A., *Dożywotnie pozbawienie wolności. Zabójca, jego zbrodnia i kara*, Warszawa 2018.
- Kuć M., *Prawne podstawy resocjalizacji*, Warszawa 2011.
- Machel H., Resocjalizacja penitencjarna - trzy uwarunkowania procesu, "Resocjalizacja Polska" 2011, nr 2.
- Mańko R., Orzekanie w polu polityczności, "Filozofia Publiczna i Edukacja Demokratyczna" 2018, t. 7, nr 1. <https://doi.org/10.14746/fped.2018.7.1.4>
- Mańko R., W stronę krytycznej filozofii orzekania. Polityczność, etyka, legitymizacja, Łódź 2018.
- Mazur P., Ujawnienie zdania odrębnego z perspektywy filozoficznoprawnej, "Acta Universitatis Lodzensis, Folia Iuridica" 2017, nr 79. <https://doi.org/10.18778/0208-6069.79.06>
- Muskała M., *Odstąpienie od przestępczości w teorii i praktyce resocjalizacyjnej*, Poznań 2016.
- Niewiadomska I., *Polski model resocjalizacji penitencjarnej*, Teka Komisji Prawniczej, OL PAN, 2016.
- Ordyński J., Zabójstwo Jolanty Brzozowskiej. Prokurator: Trzy razy dożywocie, "Rzeczpospolita" z 18.03.1998 r.
- Poklek R., Badania osobopoznawcze w penitencjarystyce, "Resocjalizacja Polska" 2017, nr 14. <https://doi.org/10.22432/pjsr.2017.14.04>
- Wróblewski B., Precedensowa sprawa o bestialskie zabójstwo. Proces z przedstawicielem w tle, "Gazeta Stołeczna" z 13.10.1997 r., nr 239.
- Wróblewski B., Sąd nad dożywociem. Zabójcy Joli Brzozowskiej występują z apelacją, "Gazeta Stołeczna" z 10.12.1998 r., nr 289.
- Wysocka E., Diagnoza pozytywna w działalności pedagoga resocjalizacyjnego - założenia teoretyczne i metodologiczne identyfikacji zaburzeń w przystosowaniu, "Lubelski Rocznik Pedagogiczny" 2016, t. XXXV, z. 2. <https://doi.org/10.17951/lrp.2016.35.2.195>

Leszek Wilk **Problem ułaskawienia skazanych na karę dożywotniego pozbawienia wolności w kontekście próśb o ułaskawienie i opinii sądów**

- Ancel M., L'exécution de Caryl Chessman et la peine de mort, „Revue de Science Criminelle et de Droit Pénal Comparé” 1960, nr 3.

- Beccaria C., O przestępstwach i karach, Warszawa 1959.
- Bednarzak J., Amnestia, Warszawa 1965.
- Buchała K., Kubicki L., Zasady odpowiedzialności karnej w przyszłej konstytucji, „Państwo i Prawo” 1987, nr 10.
- Cieślak M., Polskie prawo karne. Zarys systemowego ujęcia, Warszawa 1994.
- Cieślak M., Refleksje na temat uzasadnienia instytucji ułaskawienia w prawie socjalistycznym, „Palestra” 1965, nr 2.
- Dawidziuk E., Niełaczną M., Kosyło A., Dożywotnie więzienie na wokandzie Trybunału Strasburskiego, Warszawa 2020. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323542612>
- Gardocki L., Prawo karne, Warszawa 2015
- Garlicki L., Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu, Warszawa 2003.
- Gensikowski P., w: System Prawa Karnego, t. 4: Nauka o przestępstwie. Wyłączenie i ograniczenie odpowiedzialności karnej, red. L. Paprzycki, Warszawa 2013.
- Hołda Z., Postulski K., Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, Gdańsk 2007.
- Jescheck H.-H., Lehrbuch des Strafrechts. Allgemeiner Teil, Berlin 1978.
- Kozłowski K., Prawo łaski Prezydenta RP. Historia. Regulacja. Praktyka, Warszawa 2013.
- Kubicki L., Zasady odpowiedzialności karnej w przyszłej konstytucji, „Państwo i Prawo” 1987, nr 10.
- Murzynowski A., Ułaskawienie w Polsce Ludowej, Warszawa 1965.
- Perelman Ch., O sprawiedliwości, Warszawa 1959.
- Płatek M., Systemy penitencjarne państw skandynawskich na tle polityki kryminalnej, karnej i penitencjarnej, Warszawa 2007. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323518969>
- Radbruch G., Zarys filozofii prawa, przekł. C. Znamierowski, Warszawa–Kraków 1938.
- Rafacz J., Dawne polskie prawo karne, Warszawa 1932.
- Rogoziński P., Instytucja ułaskawienia w prawie polskim, Warszawa 2009.
- Sadurski W., Teoria sprawiedliwości. Podstawowe zagadnienia, Warszawa 1988.
- Sarnecki P., w: Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, t. 1, red. L. Garlicki, Warszawa 1999.
- Szumski J., Problem kary dożywotniego pozbawienia wolności, „Państwo i Prawo” 1996, nr 1.
- Tobis A., Funkcje warunkowego zwolnienia i jego podstawy w prawie porównawczym, Poznań 1971.
- Wąsik J., Kara dożywotniego więzienia w Polsce, Warszawa 1963.
- Wilk L., Kara dożywotniego pozbawienia wolności i problemy jej łagodzenia, „Państwo i Prawo” 1998, nr 6.
- Wilk L., Kara dożywotniego pozbawienia wolności, w: System Prawa Karnego, t. 6: Kary i inne środki reakcji prawnokarnej, red. M. Melezini, Warszawa 2016.
- Wilk L., O instytucji ułaskawienia (uwagi de lege ferenda), „Państwo i Prawo” 1997, nr 5.

Wilk L., Prawo łaski a sprawiedliwość karania – refleksja filozoficznoprawna, „Problemy Prawa Karnego” 2000, t. 23.

Wilk L., Prawo łaski działa, ale nie wiadomo, w jaki sposób, „Rzeczpospolita” z 23.03.2016 r., nr 69, wkładka „Rzecz o Prawie”.

Wolter W., Z problematyki wymiaru kary (średni wymiar kary), „Państwo i Prawo” 1958, nr 7.

Piotr Stępniaik Uzasadnienie podwyższenia progu warunkowego przedterminowego zwolnienia do 50 lat w doktrynie prawa karnego i orzecznictwie sądów

Budyn-Kulik M., Kulik M., w: Kodeks karny. Praktyczny komentarz, red. M. Mozgawa, Warszawa 2010.

Digneffe F., Kaminski D., Cartuyvels Y. et al., Réponses à l’insécurité. Des discours aux pratiques, Bruxelles 2000.

Czy i jakie więzienia są potrzebne. Rozważania na tle zagadnień współczesności. Księga rocznicowa z okazji 25 lat Polskiego Towarzystwa Penitencjarnego, red. P. Stępniaik, T. Kalisz, W. Zalewski, Poznań–Gdańsk–Wrocław–Kalisz 2016.

Chen E.Y., Impacts of „Three Strikes and You’re Out” on Crime Trends in California and throughout the United States, Santa Clara University, Political Science, 2008, nr 11. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2189510>

Foucault M., Surveiller et punir. Naissance de la prison, Paris 1975.

Herzog-Evans M., Droits de l’exécution de peines, Paris 2007.

Hołda Z., Postulski K., Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, Gdańsk 2007.

Kalisz T., Warunkowe przedterminowe zwolnienie z reszty kary pozbawienia wolności z perspektywy problemów z ustalaniem treści i kierunku prognozy kryminologicznej, w: Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego, t. XXX, Wrocław 2013.

Kalitowski M. et al., Kodeks karny. Komentarz, t. II, Gdańsk 1999.

Kazemian L., Travis J., Imperative for inclusion of long termers and lifers in research and policy, „Criminology & Public Policy” 2018, vol. 14(2). <https://doi.org/10.1111/1745-9133.12126>

Kodeks karny. Część ogólna, t. I, cz. II: Komentarz do art. 53–116, red. W. Wróbel, A. Zoll, Warszawa 2016, LEX.

Kodeks karny. Komentarz, red. R.A. Stefański, Warszawa 2015.

Kodeks karny. Praktyczny komentarz, red. M. Mozgawa, Warszawa 2010.

Konarska-Wrzosek V., w: Kodeks karny. Komentarz, red. R.A. Stefański, Warszawa 2015.

Lachowski J., Instytucja warunkowego przedterminowego zwolnienia, „Państwo i Prawo” 2008, nr 2.

Lachowski J., Przesłanka materialna warunkowego przedterminowego zwolnienia na gruncie kodeksu karnego, „Prokuratura i Prawo” 2008, nr 11.

La double peine judiciaire, Les cahiers juridiques du Gisti, décembre 2008.

Lameyre X., Salas D., Prisons. Permanence d' un débat, „Problemes politiques et sociaux”, nr 902, 8 Août 2004.

Larguier J., La criminologie et science pénitentiaire, Paris 2005.

Lelental S., Warunkowe przedterminowe zwolnienie, w: System Prawa Karnego, t. 6: Kary i środki karne. Poddanie sprawcy próbie, red. M. Melezini, Warszawa 2010.

Lelental S., w: System Prawa Karnego, t. 6: Kary i inne środki reakcji karnoprawnej, red. M. Melezini, Warszawa 2016.

Marek A., Kodeks karny. Komentarz, Warszawa 2010.

Salas D., Volonté de punir. Essai sur le populisme pénal, Paris 2007.

Sienkiewicz Z., w: M. Kalitowski et al., Kodeks karny. Komentarz, t. II, Gdańsk 1999.

Stępnia P., Cykle represyjności w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej i Unii Europejskiej a populizm, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2009, R. LXXI, z. 1.

Stępnia P., Prisonniers dangereux – de l'isolement accru à la perspective de réinsertion sociale, w: Les criminels dangereux, red. J.P. Céré, P. Stępnia, Paris 2020.

Stępnia P., Środki penalne we Francji i w Polsce. Doktryna – legislacja – praktyka, Warszawa 2012.

Stępnia P., Udział skazanego w kształtowaniu prognozy kryminologicznej, „Przegląd Więziennictwa Polskiego” 2008, nr 61.

Wilk L., Kara dożywotniego pozbawienia wolności, w: System Prawa Karnego, t. 6: Kary i środki karne. Poddanie sprawcy próbie, red. M. Melezini, Warszawa 2010.

Wojciechowska J., w: Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz, red. G. Rejman, Warszawa 1999.

Wróbel W., Glosa do uchwały SN z 11.01.1999 r., I KZP 15/98, „Państwo i Prawo” 1999, nr 3.

Wróbel W., w: Kodeks karny. Część ogólna, t. I, cz. II: Komentarz do art. 53–116, red. W. Wróbel, A. Zoll, Warszawa 2016, LEX.

Zagórski J., Wykonywanie kary dożywotniego pozbawienia wolności, w: Stan i węzłowe problemy polskiego więziennictwa, cz. IV, Biuletyn RPO, Warszawa 2000.

Zoll A., w: K. Buchała, A. Zoll, Kodeks karny. Część ogólna, t. I, Kraków 1998.

Maria Gordon Opiniowanie sądowo-psychologiczne skazanych odbywających karę dożywotniego pozbawienia wolności

Aronson E., Wilson T.D., Akert R.M., Psychologia społeczna, Poznań 1997.

Ciosek M., Psychologia sądowa i penitencjarna, Warszawa 2001.

Eichstaedt K., Gałęcki P., Depko A., Metodyka pracy biegłego psychiatry, psychologa oraz seksuologa w sprawach karnych, Warszawa 2012.

Etyczne problemy działalności badawczej i praktycznej psychologów, red. J. Brzeziński, W. Poznaniak, Poznań 1994.

Gierowski J.K., Afekt fizjologiczny jako przedmiot sądowej ekspertyzy psychologicznej, w: Stany afektywne w opiniowaniu sądowym psychiatryczno-psychologicznym. Materiały IX Krajowej Sekcji Psychiatrii Sądowej PTP, Warszawa 1961.

Gierowski J.K., Kompetencyjne i diagnostyczne problemy opiniowania sądowo-psychologicznego o poczytalności, w: Modele psychologicznego opiniodawstwa w sprawach karnych, red. D. Rode, Sopot 2015.

Gierowski J.K., Jaśkiewicz-Obydzińska T., Najda M., Psychologia w postępowaniu karnym, Warszawa 2008.

Gierowski J.K., Paprzycki L.K., Niepoczytalność i psychiatryczne środki zabezpieczające, Warszawa 2013.

Gordon M., Dylematy opiniowania sądowo-psychologicznego w sprawach karnych osób dorosłych, w: Człowiek w obliczu prawa, red. B. Pastwa-Wojciechowska, Kraków 2008.

Gordon M., Obraz kliniczny i postępowanie z osobami skazanymi z zastosowaniem art. 31 § 2 Kodeksu karnego, „Przegląd Więziennictwa Polskiego” 2013, nr 81.

Gordon M., Opinie dotyczące dorosłych sprawców czynów zabronionych, w: Wyzwania psychologa jako biegłego w relacji z wymiarem sprawiedliwości, red. A. Czerederecka, Kraków 2020.

Gordon M., Opiniowanie sądowo-psychologiczne sprawców zabójstw skazanych na karę dożywotniego pozbawienia wolności, w: Dożywotnie pozbawienie wolności. Sprawca, jego winy i kara, red. A. Rzepliński, M. Ejchart-Dubois, M. Niełaczna, Warszawa 2017.

Hajdukiewicz D., Zagadnienia psychiatrii sądowej, Warszawa 2016.

Klasyfikacja zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w ICD-10. Badawcze kryteria diagnostyczne, przeł. S. Pużyński, J. Wciórka, Kraków–Warszawa 1997.

Mika S., Wstęp do psychologii społecznej, Warszawa 1972.

Paluchowski W.J., Diagnoza psychologiczna, Warszawa 2001.

Pastwa-Wojciechowska B., Wybrane problemy orzecznictwa sądowo-psychologicznego w sprawach karnych, Gdańsk 2000.

Paź B., Zasada racji jako naczelną zasadę poznania i bytu w wykładni F.Ch. Baumeistera, „Przegląd Filozoficzny”, Nowa Seria R. 16, 2007, nr 1(61).

Postępowanie karne i cywilne wobec osób zaburzonych psychicznie, red. J.K. Gierowski, A. Szymusik, Kraków 1996.

Psychologia kliniczna, red. A. Lewicki, Warszawa 1969.

Psychologia kliniczna, red. L. Cierpiątkowska, H. Sęk, Warszawa 2017.

Psychologia. Podręcznik akademicki, red. J. Strelau, Gdańsk 2000.

Reykowski J., Emocje i motywacja, w: Psychologia, red. T. Tomaszewski, Warszawa 1975.

Reykowski J., Z zagadnień psychologii motywacji, Warszawa 1970.

Sęk H., Wprowadzenie do psychologii klinicznej, Warszawa 2001.

Spółeczna psychologia kliniczna, red. H. Sęk, Warszawa 1991.

Standardy opiniowania psychologicznego w sprawach opiekuńczych i rodzinnych, red. A. Czerederecka, Kraków 2016.

Stanik J., Psychologia sądowa, Warszawa 2013.

Stanik J., Węzłowe problemy etyczno-zawodowe biegłego sądowego psychologa, w: Etyczno-zawodowe problemy biegłego sądowego psychologa i psychiatry w praktyce sądowej, red. J. Stanik, Z. Majchrzyk, Katowice 1995.

Stemplewska-Żakowicz K., Diagnoza psychologiczna, Gdańsk 2009.

Toeplitz-Wiśniewska M., Standardy doboru metod diagnostycznych do problemu i osób badanych, w: Standardy opiniowania psychologicznego w sprawach opiekuńczych i rodzinnych, red. A. Czerederecka, Kraków 2016.

Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 2345 ze zm.).

Wojtysiak J., O zasadzie racji dostatecznej, „Roczniki Filozoficzne” 2006, t. LIV, nr 1.

Woleński J., Status zasady racji dostatecznej, „Przegląd Filozoficzny”, Nowa Seria R. 25, 2016, nr 4(100).

Zabójcy i ich ofiary, red. J. Gierowski, T. Jaśkiewicz-Obydzińska, Kraków 2002.

Maria Gordon Diagnoza psychologiczno-penitencjarna skazanych na dożywotnie pozbawienie wolności

Badźmirowska-Masłowska K., Młodociani sprawcy zabójstw w Polsce, Kraków 2000.

Carson R.C., Butcher J.N., Mineka S., Psychologia zaburzeń, t. 1, Gdańsk 2003.

Ciosek M., Izolacja więzienna, Gdańsk 1993.

Ciosek M., Przestępczość jako styl życia, czyli Glenna D. Waltersa próba integracji różnych modeli przestępczości, „Przegląd Więziennictwa Polskiego” 1995, nr 11.

Ciosek M., Psychologia sądowa i penitencjarna, Warszawa 2001.

Ciosek M., Resocjalizacja w zakładach karnych, w: Resocjalizacja, t. 1, red. B. Urban, J.M. Stanik, Warszawa 2008.

Crewe B., Soft power in prison: Implications for staff-prisoner relationships, liberty and legitimacy, „European Journal of Criminology” 2011, vol. 8(6). <https://doi.org/10.1177/1477370811413805>

Dawidziuk E., Zalecenia organów międzynarodowych odnoszące się do osób pozbawionych wolności z niepełnosprawnością intelektualną lub psychiczną, w: Osoby z niepełnosprawnością intelektualną lub psychiczną osadzone w jednostkach penitencjarnych, red. E. Dawidziuk, M. Mazur, Warszawa 2017.

Gałdowa A., Klasyczne i współczesne koncepcje osobowości, Kraków 1999.

Gordon M., Opiniowanie sądowo-psychologiczne sprawców zabójstw skazanych na karę dożywotniego pozbawienia wolności, w: Dożywotnie pozbawienie wolności. Sprawca, jego winy i kara, red. A. Rzepliński, M. Ejchart-Dubois, M. Niełaczna, Warszawa 2017.

- Gordon M., Osobowość wychowawców i ich postawy wobec zadań resocjalizacyjnych, „Przegląd Więziennictwa Polskiego” 2015, nr 88.
- Gordon M., Poczucie winy i samoocena własnych zachowań sprawców przestępstw o charakterze agresywnym, w: Więziennictwo. Nowe wyzwania. II Polski Kongres Penitencjarny, red. B. Hołyst, W. Ambrozik, P. Stępnia, Warszawa–Poznań–Kalisz 2001.
- Gordon M., Poczucie winy sprawców przestępstw, w: Psychologia i prawo. Między teorią a praktyką, red. E. Habzda-Siwek, J. Kabzińska, Sopot 2014.
- Gordon M., Regulacyjna funkcja mechanizmów obronnych u sprawców czynów zabronionych, w: Osobowość przestępcy a proces resocjalizacji, red. J. Świtka, M. Kuć, I. Niewiadomska, Lublin 2005.
- Górski J., Koncepcje teoretyczne i praktyka odrębnego traktowania skazanych w innych krajach, w: Postępowanie ze skazanymi niepełnosprawnymi psychicznie w zakładach karnych, red. P. Wierzbicki, Warszawa 1984.
- Górski J., Orzecznictwo psychologiczno-penitencjarne w aresztach śledczych, „Przegląd Penitencjarny i Kryminologiczny” 1982, nr 1.
- Górski J., Podkultura więzienna a problem resocjalizacji skazanych, w: Problemy współczesnej penitencjarystyki w Polsce, red. B. Hołyst, Warszawa 1984.
- Górski J., Rozpoznawanie osobowości skazanych, w: Księga jubileuszowa więziennictwa polskiego 1918–1988, red. A. Marek, Warszawa 1990.
- Hare D., Psychopaci są wśród nas, Kraków 2007.
- Huget P., Rodzinne uwarunkowania zaburzeń w zachowaniu u dzieci, w: Dewiacje wśród młodzieży, red. B. Urban, Kraków 2001.
- Jakubik A., Zaburzenia osobowości, Warszawa 1999.
- Kosewski M., Agresywni przestępcy, Warszawa 1977.
- Liebling A., Arnold H., Social relationships between prisoners in a maximum security prison: Violence, faith, and the declining nature of trust, „Journal of Criminal Justice” 2012, vol. 40.
<https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2012.06.003>
- Machel H., Sens i bezsens długotrwałej izolacji więziennej – opracowanie poświęcone karze 25 lat pozbawienia wolności i karze dożywotniego pozbawienia wolności, w: Długoterminowe kary pozbawienia wolności, red. W. Zalewski, Gdańsk 2015.
- Machel H., Sens i bezsens resocjalizacji penitencjarnej – casus polski, Kraków 2006.
- Machel H., Więzienie jako instytucja karna i resocjalizacyjna, Gdańsk 2003.
- Majchrzyk Z., Nieletni, młodociani, dorośli zbrojcy i mordercy, Warszawa 2001.
- Mądrzycki T., Osobowość jako system tworzący i realizujący plany, Gdańsk 1996.
- Millon T., Davis R., Zaburzenia osobowości we współczesnym świecie, Warszawa 2005.
- Niełaczna M., Sprawiedliwość skrajna, dożywotnie więzienie, maksymalne zabezpieczenie, Warszawa 2014.
- Obuchowski K., Galaktyka potrzeb, Poznań 2000.

- Obuchowski K., Psychologia dążeń ludzkich, Warszawa 1964.
- Paluchowski W.J., Diagnoza psychologiczna, Warszawa 2001.
- Pastwa-Wojciechowska B., Naruszanie norm prawnych w psychopatii, Gdańsk 2006.
- Pastwa-Wojciechowska B., Psychopaci, sprawcy przestępstw seksualnych, Gdańsk 2013.
- Pismo Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, BP 414.154.2018.
- Plopa M., Psychologia rodziny, Kraków 2005.
- Przepisy w sprawie zakresu i organizacji pracy penitencjarnej w zakładach karnych i aresztach śledczych, MS, CZZK, Warszawa 1977.
- Psychologia kliniczna, red. A. Lewicki, Warszawa 1969.
- Psychologia kliniczna, red. L. Cierpiątkowska, H. Sęk, Warszawa 2017.
- Psychologia zaburzeń osobowości, red. L. Cierpiątkowska, Poznań 2004.
- Psychologia. Podręcznik akademicki, red. J. Strelau, Gdańsk 2000.
- Psychoterapia, red. L. Grzesiuk, Warszawa 1994.
- Radochoński M., Osobowość antyspołeczna, Rzeszów 2009.
- Resocjalizacyjne programy penitencjarne realizowane przez Służbę Więzienną w Polsce, red. M. Marczak, Kraków 2009.
- Reykowski J., Osobowość jako centralny system regulacji i integracji czynności, w: Psychologia, red. T. Tomaszewski, Warszawa 1975.
- Reykowski J., Osobowość, w: Psychologia jako nauka o człowieku, red. M. Maruszewski, J. Reykowski, T. Tomaszewski, Warszawa 1967.
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 14 marca 2000 r. w sprawie zasad, organizacji i warunków przeprowadzania badań psychologicznych i psychiatrycznych w ośrodkach diagnostycznych (Dz.U. Nr 29, poz. 369).
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 14 sierpnia 2003 r. w sprawie sposobów prowadzenia oddziaływań penitencjarnych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz.U. z 2013 r. poz. 1067).
- Sentse M., Kreager D.A., Bosma A.Q., Nieuwbeerta P., Palmen H., Social organization in prison: A social network analysis of interpersonal relationships among Dutch prisoners, „Justice Quarterly”, January 2019.
<https://doi.org/10.1080/07418825.2019.1700298>
- Sęk H., Wprowadzenie do psychologii klinicznej, Warszawa 2001.
- Siek S., Struktura osobowości, Warszawa 1986.
- Społeczna psychologia kliniczna, red. H. Sęk, Warszawa 1991.
- Stanik J.M., Teoretyczne i metodologiczne przesłanki opiniodawstwa psychologicznego w procesie sądowym, „Postępy Psychiatrii i Neurologii” 2000, t. 9.
- Stemplewska-Żakowicz K., Diagnoza psychologiczna, Gdańsk 2009.

Stępnia P., „Habit diabła” czyli o funkcjach i celach najdłuższych kar pozbawienia wolności polemicznie, w: Długoterminowe kary pozbawienia wolności, red. W. Zalewski, Gdańsk 2015.

Szymanowski T., Rekomendacja Rec (2003)23 Komitetu Ministrów dla państw członkowskich o wykonywaniu przez administrację więzienną kary dożywotniego pozbawienia wolności oraz innych długoterminowych kar pozbawienia wolności. Komentarz, „Przegląd Więziennictwa Polskiego” 2011, nr specjalny 72–73.

Trzebińska E., Szaleństwo bez utraty rozumu, Warszawa 2009.

Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 53 ze zm.).

WHO, Klasyfikacja zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w ICD-10. Opisy kliniczne i wskazówki diagnostyczne, Kraków–Warszawa 1997.

Wolska A., Model czynników ryzyka popełnienia zabójstwa, Szczecin 2001.

Wolska A., Zabójcy – studium psychologiczne, Szczecin 1999.

Zarządzenie nr 16/19 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z 14 kwietnia 2016 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia i organizacji pracy penitencjarnej oraz zakresów czynności funkcjonariuszy i pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych oraz oddziałów terapeutycznych, Akty prawne – edu.coss.w.pl. Zimbardo P.G., Psychologia i życie, Warszawa 1999.

Beata Pastwa-Wojciechowska Czy jedna diagnoza wystarczy? Wartość opiniowania psychologiczno-penitencjarnego dla więźnia i systemu

Abdalla-Filho E., Völlm B., Does every psychopath have an antisocial personality disorder?, "Brazilian Journal of Psychiatry" 2020, vol. 42(3). <https://doi.org/10.1590/1516-4446-2019-0762>

Beck A.T., Davis D.D., Freeman A., Terapia poznawcza zaburzeń osobowości, Kraków 2005.

Blackburn R., Personality disorder and antisocial deviance: Comments on the debate on the structure of the psychopathy checklist-revised, "Journal of Personality Disorder" 2007, vol. 21(2). <https://doi.org/10.1521/pedi.2007.21.2.142>

Bradley R., Hilsenroth M., Guarnaccia C., Westen D., Relationship between clinician assessment and self-assessment of personality disorders using the SWAP-200 and PAI, "Psychological Assessment" 2007, vol. 19(2). <https://doi.org/10.1037/1040-3590.19.2.225>

Brzezińska A., Jak myślimy o rozwoju człowieka, w: Psychologiczne portrety człowieka, red. A. Brzezińska, Gdańsk 2005.

Brzeziński J., Badania eksperymentalne w psychologii i pedagogice, Warszawa 2000.

Brzeziński J., Metodologiczne i etyczne aspekty postępowania diagnostycznego w psychologii wychowawczej, w: M. Tyszkowa (red.), Diagnoza psychologiczna dla celów wychowawczych, Poznań 1981.

Brzeziński J., O osobliwościach metodologicznych badań naukowych i diagnostycznych prowadzonych przez psychologów klinicznych, "Roczniki Psychologiczne", R. XIX, 2016, nr 3. <https://doi.org/10.18290/rpsych.2016.19.3-2pl>

- Cieciuch J., Łaguna M., Wielka Piątka i nie tylko. Pomiar cech osobowości, "Roczniki Psychologiczne", R. XVII, 2014, nr 2.
- Cierpiałkowska L., Psychopatologia, Warszawa 2007.
- Cierpiałkowska L., Soroko E., Zaburzenia osobowości. Problemy diagnozy klinicznej, Poznań 2014.
- Costa P.T., McCrae R.R., The Five-Factor Model of Personality and its relevance to personality disorders, "Journal of Personality Disorders" 1992, vol. 6. <https://doi.org/10.1521/pedi.1992.6.4.343>
- Czabała C.J., Czynniki leczące w psychoterapii, Warszawa 1997.
- Czub M., Rola wczesnego rozwoju społeczno-emocjonalnego w genezie indywidualnej podatności na zranienie, "Dziecko Krzywdzone" 2009, nr 27.
- Gasiul H., Psychologia osobowości. Nurty, teorie, koncepcje, Warszawa 2020.
- Goldberg L.R., An alternative "description of personality": The Big-Five factor structure, "Journal of Personality and Social Psychology" 1990, vol. 59(6). <https://doi.org/10.1037/0022-3514.59.6.1216>
- Groth J., Oblicza psychopatii. Obraz kliniczny i kategorie diagnostyczne, Warszawa 2010.
- Hare R.D., Hare PCL-R, 2nd Edition, Toronto 2003.
- Hare R.D., Psychopathy: A clinical construct whose time has come, "Criminal Justice and Behavior" 1996, vol. 23, s. 25-54. <https://doi.org/10.1177/0093854896023001004>
- Hare R.D., The Hare Psychopathy Checklist-Revised. Manual, Toronto 1991. <https://doi.org/10.1037/t01167-000>
- Hare R.D., Hart S.D., Harpur T.J., Psychopathy and the DSM-IV criteria for antisocial personality disorder, "Journal of Abnormal Psychology" 1991, vol. 100(3). <https://doi.org/10.1037/0021-843X.100.3.391>
- Jacobi F., Wittchen H.-U., Höltling C., Höfler M., Pfister H., Müller N., Lieb R., Prevalence, co-morbidity and correlates of mental disorders in the general population: Results from the German Health Interview and Examination Survey (GHS), "Psychological Medicine" 2004, vol. 34(4). <https://doi.org/10.1017/S0033291703001399>
- Jakubik A., Diagnostyka osobowości dys socjalnej, "Studia Psychologica" 2005, nr 6.
- Jakubik A., Zaburzenia osobowości, Warszawa, wyd. 1997, 2005.
- Keulen-de-vos M., Berstein D.P., Clark L.A., Arnzt A., Lucker T.P.C., de Spa E., Patient versus informant reports of personality disorders in forensic patients, "Journal of Forensic Psychiatry and Psychology" 2011, vol. 22. <https://doi.org/10.1080/14789949.2010.511242>
- Krawczyk P., Świącicki Ł., ICD-11 vs. ICD-10 - przegląd aktualizacji i nowości wprowadzonych w najnowszej wersji Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób WHO, "Psychiatria Polska" 2020, t. 54(1). <https://doi.org/10.12740/PP/103876>
- Kwieciński A., Prawne podstawy organizacji badań psychologicznych i psychiatrycznych skazanych w toku wykonywania kary pozbawienia wolności, "Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego" t. XXIII, AUW 2008, nr 3068.
- Nęcka E., Orzechowski J., Szymura B., Psychologia poznawcza, Gdańsk 2006.
- Nosal C., Psychologia decyzji kadrowych, Kraków 1999.

Ogloff J.R., Psychopathy/antisocial personality disorder conundrum, "Australian and New Zealand Journal of Psychiatry" 2006, vol. 40(6-7). <https://doi.org/10.1080/j.1440-1614.2006.01834.x>

Oltmanns T.F., Turkheimer E., Perceptions of Self and Others Regarding Pathological Personality Traits, w: Personality and Psychopathology, red. R.F. Krueger, J.L. Tackett, The Guilford Press, 2006.

Paluchowski W.J., Diagnoza psychologiczna. Podejście ilościowe i jakościowe, Warszawa 2001.

Paluchowski W.J., Diagnoza psychologiczna. Proces - narzędzia - standardy, Poznań 2007.

Pastwa B., Psychopatia jako problem diagnostyczny oraz możliwości oddziaływań psychokorekcyjnych w warunkach izolacji więziennej, w: Tymczasowe aresztowanie i pozbawienie wolności. Aspekty demograficzne i społeczne, red. U. Świętochowska, Gdańsk 1992.

Pastwa-Wojciechowska B., Diagnoza zaburzeń osobowości a perspektywa opiniowania sądowo-psychologicznego, "Polskie Forum Psychologiczne" 2015, t. 20(4).

Pastwa-Wojciechowska B., Naruszanie norm prawnych w psychopatii. Analiza kryminologiczno-psychologiczna, Gdańsk 2004.

Pastwa-Wojciechowska B., Psychopaci. Sprawcy przestępstw seksualnych, Gdańsk 2013.

Pastwa-Wojciechowska B., Psychopatia a antyspołeczne i dyssocjalne zaburzenia osobowości, w: Psychospołeczne uwarunkowania i mechanizmy kryminogenezy a zachowania paraprzestępcze i przestępcze, red. J. Stanik, Warszawa 2007.

Pastwa-Wojciechowska B., Psychopatyczne/antyspołeczne zaburzenia osobowości, w: Zaburzenia osobowości. Problemy diagnozy klinicznej, red. L. Cierpiatková, E. Soroko, Poznań 2014.

Pastwa-Wojciechowska B., Zaburzenia osobowości - porażka czy wyzwanie resocjalizacji, w: Horyzonty pedagogiki resocjalizacyjnej. Księga jubileuszowa Profesora Wiesława Ambrozika, red. A. Barczykowska, M. Muskała, Poznań 2017.

Pastwa-Wojciechowska B., Kaźmierczak M., Między empatią a psychopatią, czyli moralni nieskuteczni czy niemoralni skuteczni, "Nauka" 2018, nr 1.

Poklek R., Badania osobopoznawcze w penitencjarystyce, "Resocjalizacja Polska" 2017, nr 14. <https://doi.org/10.22432/pjsr.2017.14.04>

Popiel A., Pragłowska E., Psychoterapia poznawczo-behawioralna, Warszawa 2008.

Pużyński S., Wciórka J., Klasyfikacja zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w ICD-10. Badawcze kryteria diagnostyczne, Kraków 1997.

Reidy D.E., Kearns M.C., DeGue S., Reducing psychopathic violence: A review of the treatment literature, "Aggressive and Violent Behavior" 2013, vol. 18(5). <https://doi.org/10.1016/j.avb.2013.07.008>

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 14 marca 2000 r. w sprawie zasad organizacji i warunków przeprowadzania badań psychologicznych i psychiatrycznych w ośrodkach diagnostycznych (Dz.U. Nr 29, poz. 369).

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 sierpnia 2003 r. w sprawie sposobów prowadzenia oddziaływań penitencjarnych w zakładach karnych i aresztach śledczych (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 1067).

- Salekin R.T., Psychopathy and therapeutic pessimism: Clinical lore or clinical reality?, "Clinical Psychology Review" 2002, vol. 22. [https://doi.org/10.1016/S0272-7358\(01\)00083-6](https://doi.org/10.1016/S0272-7358(01)00083-6)
- Skeem J.L., Polaschek D.L.L., Patrick C.J., Lilienfeld S.O., Psychopathic personality: Bridging the gap between scientific evidence and public policy, "Psychological Science in the Public Interest" 2011, vol. 12(3). <https://doi.org/10.1177/1529100611426706>
- Słysz A., Typy diagnostów. Preferencje poznawcze psychologów a strategie diagnozowania, Poznań 2008.
- South S.C., Eaton N.R., Krueger R.F., The Connections between Personality and Psychopathology, w: Contemporary Directions in Psychopathology: Scientific Foundations of the DSM-V and ICD-11, red. T. Millon, R.F. Krueger, E. Simonsen, New York 2010.
- Standardy diagnozy psychologicznej, Ogólnopolska Sekcja Diagnozy Psychologicznej Polskiego Towarzystwa Psychologicznego z 17.02.2017.
- Stemplewska-Żakowicz K., Diagnoza psychologiczna. Diagnozowanie jako kompetencja psychologiczna, Gdańsk 2011.
- Strickland C.M., Drislane L.E., Lucy M., Krueger R.F., Patrick C.J., Characterizing psychopathy using DSM-5 personality traits, "Assesment" 2013, vol. 20(3). <https://doi.org/10.1177/1073191113486691>
- Tyrer P., Personality structure as an organizing construct, "Journal of Personality Disorders" 2010, vol. 24(1). <https://doi.org/10.1521/pedi.2010.24.1.14>
- Ustawa z 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 969).
- Ustawa z 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 2345 ze zm.).
- Ustawa z 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 53 ze zm.).
- Wysocka E., Diagnoza w resocjalizacji. Obszary problemowe i modele rozwiązań w ujęciu psychopedagogicznym, Warszawa 2008.

Jerzy Pobocho Zabójca sadystyczny. Zygmunt, syn Zygmunta. Studium przypadku

- Brankley A.E., Monson C.M., Seto M.C., Involving concerned others in the treatment of individuals convicted of sexual offences - rationale and critical review of current strategies, "Sexual Offender Treatment" 2017, vol. 12(1).
- Boer D.R., Hart S.D., Kropp P.R., Webster Ch.D., Sexual Violence Risk-20 Version 2, PAR, 2019.
- Briken P., Bourget D., Dufour M., Sexual sadism in sexual offenders and sexually motivated homicide, "Psychiatric Clinics of North America" 2014, vol. 37(2). <https://doi.org/10.1016/j.psc.2014.03.003>
- Cazala F., Harenski K.A., Thornton D.M., Kiehl K.A., Harenski C.L., Neural correlates of moral judgment in criminal offenders with sadistic traits, "Archives of Sexual Behavior" 2021, vol. 50(5). <https://doi.org/10.1007/s10508-020-01818-4>

Chan H.C.O., Heide K.M., Sexual homicide offenders distinguished from non-homicidal sexual offenders: A review of the literature, "Aggression and Violent Behavior" 2016, vol. 31.

<https://doi.org/10.1016/j.avb.2016.09.002>

Chester D.S., DeWall N.C., Aggression is associated with greater subsequent alcohol consumption: A shared neural basis in the ventral striatum, "Aggressive Behavior" 2018, vol. 44. <https://doi.org/10.1002/ab.21751>

Corabian P., Dennett L., Harstall C., Treatment for convicted adult male sex offenders: An overview of systematic reviews, "Sexual Offender Treatment" 2011, vol. 6(1).

Darjee R., Sexual sadism and psychopathy in sexual homicide offenders: An exploration of their associates in a clinical sample, "International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology" 2019, vol. 63(9). <https://doi.org/10.1177/0306624X19836872>

Dawidziuk E., Luki w przepisach prawa powszechnie obowiązującego w zakresie izolacji postpenalnej w Krajowym Ośrodku Zapobiegania Zachowaniom Dysocjalnym - omówienie wybranych zagadnień, w: Izolacja sprawców przestępstw uznanych za niebezpiecznych dla społeczeństwa, Warszawa 2020.

Habermann N., Berner W., Briken P., Sexual sadism and sadistic personality disorder in sexual homicide, "Journal of Personality Disorders" 2006, vol. 20(6). <https://doi.org/10.1521/pedi.2006.20.6.671>

Healey J., Beauregard E., Beech A., Vettor S., Is the sexual murderer a unique type of offender? A typology of violent sexual offenders using crime scene behaviors, "Sexual Abuse" 2014, vol. 28(6). <https://doi.org/10.1177/1079063214547583>

Healey J., Lussier P., Beauregard E., Sexual sadism in the context of rape and sexual homicide: An examination of crime scene indicators, "International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology" 2013, vol. 57(4). <https://doi.org/10.1177/0306624X12437536>

Herbowski P., Słapczyńska D., Monitorowanie zachowań osób skazanych za przestępstwa na tle seksualnym, w: Nowa kodyfikacja prawa karnego. Wpływ zdrowia psychicznego na bezpieczeństwo publiczne, t. LV, red. T. Kalisz, A. Kwieciński, Wrocław 2020. <https://doi.org/10.19195/2084-5065.55.4>

Hill A., Habermann N., Berner W., Briken P., Sexual sadism and sadistic personality disorder in sexual homicide, "Journal of Personality Disorders" 2006, vol. 20(6). <https://doi.org/10.1521/pedi.2006.20.6.671>

Hołyst B., Wiktymologiczne aspekty przemocy seksualnej, w: idem, Psychologia kryminalistyczna, Warszawa 2004, s. 788.

Jones S., Chan H.C.O., Myers W.C., Heide K.M., A proposed sexual homicide category: The psychopathic-sexually sadistic offender, w: Criminal Psychology. Typologies, Mental Disorders, and Profiles, vol. 2, red. J.B. Helfgott, Westport 2013.

Kryteria diagnostyczne zaburzeń psychicznych DSM-5, redakcja wydania polskiego: P. Gałęcki, M. Pilecki, J. Rymaszewska, A. Szulc, S. Sidorowicz, J. Wciórka, Wrocław 2018.

Langevin R., A study of the psychosexual characteristics of sex killers: Can we identify them before it is too late?, "International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology" 2003, vol. 47(1). <https://doi.org/10.1177/0306624X03253848>

Lew-Starowicz Z., Leczenie nerwic seksualnych, Warszawa 1991.

Lew-Starowicz Z., Leczenie sprawców przemocy seksualnej, w: idem, Seksuologia sądowa, Warszawa 2000.

Lew-Starowicz Z., Seksuologia sądowa, Warszawa 2000.

Lussier P., McCann K., Beauregard R., The Etiology of Sexual Deviance, w: Handbook of Sexual and Gender Identity Disorders, red. D.L. Rowland, L. Incrocci, Wiley, 2008.

<https://doi.org/10.1002/9781118269978.ch17>

Marcinek P., Peda A., Leczenie sprawców przestępstw seksualnych - kompleksowy program terapii, "Psychoterapia" 2010, nr 3(154).

Marcinek P., Peda A., Terapia sprawców przestępstw seksualnych w warunkach izolacji więziennej, "Seksuologia Polska" 2009, nr 7(2).

Marshall W.L., Marshall L.E., Psychological treatment of sex offenders: Recent innovations, "Psychiatric Clinics of North America" 2014, vol. 37(2). <https://doi.org/10.1016/j.psc.2014.03.006>

Marshall W.L., Yates P.M., Diagnostic issues in sexual sadism among sexual offenders, "Journal of Sexual Aggression" 2004, vol. 10(1). <https://doi.org/10.1080/13552600410001470973>

Masters W.H., Niedobór seksualny człowieka, Warszawa 1975.

McGrath R.J., Cumming G.F., Lasher M.P., SOTIPS. Sex Offender Treatment Intervention and Progress Scale Manual, October 2013. <https://doi.org/10.1177/1079063211432475>

Nedopil N., Blümcke I., Bock H., Bogerts B., Born C., Stübner S., Tödliche Lust - sadistischer Fetischismus, "Nervenarzt" 2008, vol. 79(11). <https://doi.org/10.1007/s00115-008-2562-7>

Olver M.E., Marshall L.E., Marshall W.L., Nicholaichuk T.P., A long-term outcome assessment of the effects on subsequent reoffense rates of a prison-based CBT/RNR sex offender treatment program with strength-based elements, "Sex Abuse" 2020, vol. 32(2). <https://doi.org/10.1177/1079063218807486>

Oronowicz W., Psychoterapeutyczne i farmakologiczne metody leczenia zaburzeń preferencji seksualnych, w: Bioetyka, red. P. Szczepańczyk, P. Winczewski, H. Wiśniewski, M. Rajewska, Siedlce 2016.

Pospiszyl K., Przestępstwa seksualne, Warszawa 2006.

Prentky R.A., Burgess A.W., Rokous F., Lee A., Hartman C., Ressler R., Douglas J., The presumptive role of fantasy in serial sexual homicide, "American Journal of Psychiatry" 1989, vol. 146(7). <https://doi.org/10.1176/ajp.146.7.887>

Ressler R.K., Burgess A.W., Douglas J.E., Sexual Homicide: Patterns and Motives, London 1993.

Rutkowski R., Sroka W., Projekt systemu oddziaływań terapeutycznych wobec sprawców przestępstw na tle seksualnym w okresie odbywania kary pozbawienia wolności, "Seksuologia Polska" 2007, t. 5(1).

Strzelec A., Przymusowe leczenie sprawców czynów zabronionych popełnionych w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych, w: Konteksty prawa i praw człowieka, red. Z.M. Dymińska, Kraków 2012.

Stusiński J., Lew-Starowicz Z., Leczenie przestępców seksualnych. W poszukiwaniu optymalnego modelu, "Przegląd Więziennictwa Polskiego" 2014, nr 82.

Testa M., Parks K.A., The role of women's alcohol consumption in sexual victimization, "Aggression and Violent Behavior" 1996, vol. 1(3). [https://doi.org/10.1016/1359-1789\(95\)00017-8](https://doi.org/10.1016/1359-1789(95)00017-8)

Ustawa z 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 152).

Wilcox D.T., Gray R., Wykorzystanie badań poligraficznych wobec przestępców seksualnych w Wielkiej Brytanii, "Studia Prawnicze. Rozprawy i Materiały" 2016, nr 2(19).

Yates P.M., Hucker S.J., Kingston D.A., Sexual sadism: Psychopathology and theory, w: Sexual Deviance: Theory, Assessment, and Treatment, red. D.R. Laws, W.T. O'Donohue, New York 2008.

Olga Brodzińska-Żukowska Newralgiczne momenty kary dożywotniego pozbawienia wolności a reakcja systemu

Antonovsky A., Rozwikłanie tajemnicy zdrowia. Jak radzić sobie ze stresem i nie zachorować, tłum. H. Grzegołowska-Klarkowska, Warszawa 1995.

Bee H., Psychologia rozwoju człowieka, Poznań 2004.

Bilikiewicz A., Pużyński S., Rybakowski J., Wciórka J., Psychiatria kliniczna, Wrocław 2002.

Bishop G.D., Psychologia zdrowia, Wrocław 2000.

Brzezińska A.I., Appelt K., Ziółkowska B., Psychologia rozwoju człowieka, Sopot 2016.

Carson R.C., Butcher J.N., Mineka S., Psychologia zaburzeń. Człowiek we współczesnym świecie, Gdańsk 2003.

Cierpiałkowska L., Zaburzenie osobowości borderline, w: Psychologia zaburzeń osobowości. Wybrane zagadnienia, red. L. Cierpiałkowska, Poznań 2004.

First M.B. MD, Gibbon M. MSW, Spitzer R.L. MD, Williams J.B.W. DSW, Smith Benjamin L. PhD, Podręcznik klinicysty SCID II, red. A. Matczak, tłum. H. Lazarowicz, Wydawnictwo Pracownia Testów Psychologicznych PTP, Warszawa 2010.

Greenstone J.L., Leviton Sh.C., Interwencja kryzysowa, Gdańsk 2005.

Groth J., Antyspołeczne zaburzenie osobowości, w: Psychologia zaburzeń osobowości. Wybrane zagadnienia, red. L. Cierpiałkowska, Poznań 2004.

Hanlon R.E., Brook M., Stratton J., Jensen M., Rubin L.H., Neuropsychological and intellectual differences between types of murderers affective/impulsive versus predatory instrumental (premeditated) homicide, "Criminal Justice and Behavior" 2013, vol. 40(8). <https://doi.org/10.1177/0093854813479779>

Hare R.D., Psychopaci są wśród nas, Kraków 2010.

Heskin K.J., Bolton N., Smith F.V., Banister P.A., Psychological correlates of long-term imprisonment. III Attitudinal Variables, "British Journal of Criminology" 1974, vol. 14(2). <https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.bjc.a046532>

Hobfoll S.E., Stres, kultura i społeczność. Psychologia i filozofia stresu, tłum. M. Kacmajor, Gdańsk 2006.

Jakubik A., Zaburzenia osobowości, w: Psychiatria kliniczna, red. A. Bilikiewicz, S. Pużyński, J. Rybakowski, J. Wciórka, Wrocław 2002.

Jakubowska U., Podejście behawioralno-poznawcze, w: Psychoterapia. Szkoły, zjawiska, techniki i specyficzne problemy, red. L. Grzesiuk, Warszawa 1998.

James R.K., Gilliland B.E., Strategie interwencji kryzysowej. Pomoc psychologiczna poprzedzająca terapię, Warszawa 2006.

- Kirwil L., W poszukiwaniu optymalnej aktywacji, w: *Uwikłany temperament. Osobowość, temperament, środowisko*, red. M. Marszał-Wiśniewska, J. Strelau, Warszawa 2011.
- Maruszewski T., *Psychologia poznania. Sposoby rozumienia świata i siebie*, Gdańsk 2002.
- Niełaczna M., *Sprawiedliwość skrajna. Dożywotnie więzienie, maksymalne zabezpieczenie*, Warszawa 2014.
- Oleś P., Co psychologowie wiedzą o naturze człowieka, w: *Zdrowie i choroba. Problemy teorii, diagnozy i praktyki*, red. J.M. Brzeziński, L. Cierpiątkowska, Gdańsk 2008.
- Ostaszewski P., *Procesy warunkowania*, w: *Psychologia. Podręcznik akademicki*, t. 2, Psychologia ogólna, red. J. Strelau, Gdańsk 2004.
- Padesky Ch.A., Greenberger D., *Czujesz jak myślisz*, Kraków 2004.
- Pastwa-Wojciechowska B., Skuteczność resocjalizacji przestępców seksualnych o cechach psychopatycznych - przegląd badań, "Przegląd Więziennictwa Polskiego" 2009, nr 64-65.
- Pilecka B., *Kryzys psychologiczny*, Kraków 2004.
- Popiel A., Pragłowska E., *Psychoterapia poznawczo-behawioralna. Teoria i praktyka*, Warszawa 2008.
- Pospiszyl K., *Psychopatia*, Warszawa 2000.
- Psychoterapia. Praktyka*, red. L. Grzesiuk, Warszawa 2006.
- Reber A.S., Reber E.S., *Słownik psychologii*, red. I. Kurcz, K. Skarżyńska, Warszawa 2005.
- Slade K., Forrester A., Baguley T., Coexisting violence and self-harm: Dual harm in an early-stage male prison population, "Legal and Criminological Psychology" 2020, vol. 25(2).
<https://doi.org/10.1111/lcrp.12169>
- Strelau J., *Temperament, inteligencja*, w: *Psychologia ogólna*, red. T. Tomaszewski, J. Strelau, Warszawa 1992.
- Strelau J., *Psychologia temperamentu*, Warszawa 2001.
- Psychologia. Podręcznik akademicki*, red. J. Strelau, Gdańsk 2004.
- Tomar S., The psychological effects of incarceration on inmates: Can we promote positive emotion in inmates, "Delhi Psychiatry Journal" 2013, vol. 16(1).
- Tucholska S., Pomiar agresji: Kwestionariusz Agresji A. Bussa i M. Perry'ego, "Studia z Psychologii w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim" 1998, t. 9.
- Walsh B.W., *Terapia samouszkodzeń*, tłum. M. Kapera, Kraków 2014.
- Wciórka J., *Kryteria diagnostyczne według DSM-IV-TR*, tłum. J. Wciórka, Wrocław 2008.
- Wojciszke B., *Człowiek wśród ludzi. Zarys psychologii społecznej*, Warszawa 2002.
- Wojtowicz M., Bolączki systemu więziennego w kontekście wykonywania kary dożywotniego więzienia, w: *Kryminologia zła. Dożywotnie więzienie okiem ekspertów*, red. J. Klimczak, M. Niełaczna, Warszawa 2020.
<https://doi.org/10.31338/uw.9788323547372.pp.65-71>
- Zawadzki B., *Temperament - geny i środowisko. Porównania wewnątrz- i międzypopulacyjne*, Sopot 2002.
- Young J.E., Klosko J.S., Weishaar M.E., *Terapia schematów. Przewodnik praktyka*, Gdańsk 2017.

Kamil Miszewski **Życie niespektakularne czy już wegetacja? O funkcjonowaniu w więzieniu (niektórych) skazanych na dożywotnie pozbawienie wolności**

Aday R., Aging Prisoners' Concerns toward Dying in Prison, "OMEGA" 2006, vol. 52(3).

<https://doi.org/10.2190/CHTD-YL7T-R1RR-LHMN>

Brodzińska-Patalas M., Kontakty osób bliskich ze skazanymi na 25 lat pozbawienia wolności oraz na dożywocie, praca dyplomowa obroniona w IPSiR UW, 2008.

Bulenda T., Lasocik Z., Wykonywanie kary pozbawienia wolności wobec sprawców zabójstw, w: Więziennictwo na początku XXI wieku, III Kongres Penitencjarny, red. T. Bulenda, W. Knap, Z. Lasocik, Warszawa 2007.

Ejchart M., Fajst M., Niełacznia M., Wykonanie kary dożywotniego pozbawienia wolności. Gdzie jest sens i koniec? Prezentacja wyników badań przeprowadzonych w 2012 roku, w: Współczesne uwarunkowania i wzory procesów resocjalizacji, reintegracji, inkluzji, red. K. Marzec-Holka, K. Mirosław-Nawrocka, J. Moleda, Warszawa 2014.

Flanagan T., Long-Term Incarceration. Issues of Science, Policy and Correctional Practice, w: Long-Term Imprisonment. Policy, Science, and Correctional Practice, red. T. Flanagan, Thousand Oaks, London, New Delhi 1995. <https://doi.org/10.4135/9781483327228>

Flanagan T., Maguire K., A Full Employment Policy for American Prisons: Some Estimates and Implications, Albany NY 1991.

Flanagan T., Travis L., Forstenzer M., Connors M., McDermott M., Long-Term Prisoner Project, Task Force Four: Rules and Regulations, Albany NY 1975.

Goffman E., Asylums: Essays on the Social Situation of Mental Patients and Other Inmates, Garden City, New York 1961.

Grassian S., Psychiatric effects of solitary confinement, "Washington University Journal of Law & Policy" 2006, vol. 22,

https://openscholarship.wustl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1362&context=law_journal_law_policy (dostęp: 28.09.2021).

Grassian S., Psychopathological effects of solitary confinement, "American Journal of Psychiatry" 1983, vol. 140(11). <https://doi.org/10.1176/ajp.140.11.1450>

Grassian S., Friedman N., Effects of sensory deprivation in psychiatric seclusion and solitary confinement, "International Journal of Law & Psychiatry" 1986, vol. 8(1). [https://doi.org/10.1016/0160-2527\(86\)90083-X](https://doi.org/10.1016/0160-2527(86)90083-X)

Haney C., Mental health issues in long-term solitary and "supermax" confinement, "Crime & Delinquency" 2003, vol. 49(1). <https://doi.org/10.1177/001128702239239>

Jędrzejczyk A., Kiedy człowiek śmiertelnie choruje i umiera w więzieniu - wystąpienie RPO do Służby Więziennej, RPO, 27.03.2019, <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/kiedy-czlowiek-umiera-w-wiezieniu-rpo-do-sluzby-wieziennej> (dostęp: 28.09.2021).

Jędrzejczyk A., Umierający w więzieniach. Spotkanie RPO o sytuacji osób w stanie paliatywnym w jednostkach penitencjarnych, RPO, 4.02.2021, <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/rpo-o-sytuacji-umierajacych-w-wieziach-webinar> (dostęp: 28.09.2021).

Janiszewska-Talago E., Wykonywanie kar długoterminowego pozbawienia wolności, Warszawa 1980.

Kurzawiński W., Wykonywanie kary 25 lat oraz kary dożywotniego pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w Sztumie, "Przegląd Więziennictwa Polskiego" 2001, nr 32-33.

The Marion Experiment: Long-Term Solitary Confinement and the Supermax Movement, red. S.C. Richards, Southern Illinois University Press, 2015.

Mears D.P., Mancini C., Beaver K.M., Gertz M., Housing for the "worst of the worst" inmates: Public support for supermax prisons, "Crime & Delinquency" 2013, vol. 59(4). <https://doi.org/10.1177/0011128708330851>

Miszewski K., Zabójcy w więzieniu. Adaptacja więźniów długoterminowych do warunków izolacji, Warszawa 2016.

Niełaczna M., Jak poradzić sobie z karą dożywotniego pozbawienia wolności?, w: Pozbawienie wolności - funkcje i koszty. Księga Jubileuszowa Profesora Teodora Szymanowskiego, red. A. Rzepliński, I. Rzeplińska, M. Niełaczna, P. Wiktorska, Warszawa 2013.

Niełaczna M., Sprawiedliwość skrajna. Dożywotnie więzienie, maksymalne zabezpieczenie, Warszawa 2014.

Rojek-Socha P., RPO: Więzień też ma prawo do godnej śmierci, Prawo.pl, 28.03.2019, <https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/rpo-wiezien-tez-ma-prawo-do-godnej-smierci,391849.html> (dostęp: 28.09.2021).

RPO: Więźniowie nie muszą umierać w samotności, RPO, 27.03.2019, <https://www.rp.pl/Zdrowie/303279947-RPO-wiezniowie-nie-musza-umierac-w-samotnosci.html> (dostęp: 28.09.2021).

Shalev S., Solitary confinement and supermax prisons: A human rights and ethical analysis, "Journal of Forensic Psychology Practice" 2011, vol. 11(2). <https://doi.org/10.1080/15228932.2011.537582>

Sobota P., Wybrane zagadnienia związane z wykonywaniem długoterminowych kar pozbawienia wolności, w: Stan i węzłowe problemy polskiego więziennictwa, cz. III, red. J. Malec, "Biuletyn RPO. Materiały" 1998, nr 34.

Witkiewicz B., Charakterystyka skazanych na karę dożywotniego pozbawienia wolności, oparta na analizie wyników badania 41 skazanych wyrokiem prawomocnym oraz analizie 73 skazanych wyrokami prawo- i nieprawomocnymi, wymienionych przez Biuro Informacji i Statystyki CZSW, Biuro Prezydialne CZSW, Warszawa 2002.

Zagórski J., Wykonywanie kary dożywotniego pozbawienia wolności, w: Stan i węzłowe problemy więziennictwa, cz. IV, red. J. Zagórski, "Biuletyn RPO. Materiały" 2000, nr 42.

Zamble E., Behavior and Adaptation in Long-Term Prison Inmates, w: Long-Term Imprisonment. Policy, Science, and Correctional Practice, red. T. Flanagan, Thousand Oaks, London, New Delhi 1995.

Zamble E., Porporino F., Coping, Behavior, and Adaptation in Prison Inmates, New York 1988. <https://doi.org/10.1007/978-1-4613-8757-2>

Justyna Włodarczyk-Madejska, Dominik Wzorek „Made in Poland, back from abroad” – Polacy skazani za granicą i poddani ekstradycji

Baker T., Pelfrey W.V., Bedard L.E., Dhungana K., Female inmates' procedural justice perceptions of the police and courts: Is there a spill-over of police effects?, "Criminal Justice and Behavior" 2014, vol. 41(2). <https://doi.org/10.1177/0093854813497479>

Crosby F., Gonzalez-Intal A.M., Relative Deprivation and Equity Theories. Felt Injustice and the Undeserved Benefits of Others, w: The Sense of Injustice: Social Psychological Perspectives, red. R. Folger, "Critical Issues in Social Justice", Boston, MA 1984. https://doi.org/10.1007/978-1-4613-2683-0_5

Drenkhahn K., Long-Term Imprisonment and Human Rights. Findings of an International Study, University of Greifswald, Department of Criminology, Greifswald 2006.

Gardocki L., Gardocka T., Majewski Ł.A., Prawo karne międzynarodowe. Zarys systemu, Warszawa 2017.

Kierzyńska R., Przekazywanie skazanych na karę pozbawienia wolności w Europie, "Ius Novum" 2009, t. 3, nr 2.

Klaus W., Włodarczyk-Madejska J., Wzorek D., In the pursuit of justice: (Ab)Use of the European Arrest Warrant in the Polish criminal justice system, "Central and Eastern European Migration Review" 2021, vol. 10(1).

Kvale S., Prowadzenie wywiadów, Warszawa 2012.

Tyler T.R., The role of perceived injustice in defendants' evaluations of their courtroom experience, "Law & Society Review" 1984, vol. 18(1). <https://doi.org/10.2307/3053480>

Vuolo M., Wright B.R.E., Lindsay S.L., Inmate responses to experiences with court system procedural and distributive justice, "The Prison Journal" 2019, vol. 99(6). <https://doi.org/10.1177/0032885519877401>

Waltoś S., Hofmański P., Proces karny. Zarys systemu, Warszawa 2018.

Zyl Smit D. van, Appleton C., Doing life, w: Life Imprisonment. A Global Human Rights Analysis, Harvard University Press, 2019.

Zyl Smit D. van, Appleton C., Offenses That Carry Life, w: Life Imprisonment. A Global Human Rights Analysis, Harvard University Press, 2019.

Konwencja o przekazywaniu osób skazanych, sporządzona w Strasburgu dnia 21 marca 1983 r. (Dz.U. z 1995 r. Nr 51, poz. 279 ze zm.).

Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 534 ze zm.).

Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 2345 ze zm.).

Protokół Dodatkowy do Konwencji o przekazywaniu osób skazanych, sporządzony w Strasburgu dnia 18 grudnia 1997 r. (Dz.U. z 2000 r. Nr 43, poz. 490).

Barbara Błońska, Ewa Dawidziuk Kto się za nami wstawi? Dożywotni w skargach do Rzecznika Praw Obywatelskich

Bodnar A., Wykonywanie orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Polsce. Wymiar instytucjonalny, Warszawa 2018.

Dawidziuk E., Kosyło A., Niełacznna M., Dożywotnie więzienie. Na wokandzie Trybunału Strasburskiego, Warszawa 2020. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323542612>

Dawidziuk E., Traktowanie osób pozbawionych wolności we współczesnej Polsce na tle standardów międzynarodowych, Warszawa 2013.

Informacja o działalności Rzecznika Praw Obywatelskich oraz o stanie przestrzegania wolności i praw człowieka i obywatela w roku 2020, red. S. Trociuk, Warszawa 2021.

Kalisz T., Zatrudnienie skazanych odbywających karę pozbawienia wolności, Wrocław 2004.

Nawój-Śleszyński A., Przeludnienie więzień w Polsce – przyczyny następstwa i możliwości przeciwdziałania, Łódź 2013. <https://doi.org/10.18778/7525-947-6>

Płatek M., Rola prawa karnego wykonawczego w zapobieganiu przestępczości, "Studia Iuridica" 2000, nr 38.

Pomoc społeczna udzielana osobom opuszczającym zakłady karne. Informacja o wynikach kontroli NIK, Warszawa 2019, <https://www.nik.gov.pl/plik/id,21532,vp,24180.pdf> (dostęp: 28.09.2021).

Postulski K., Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, Warszawa 2017.

Szymanowski T., Polityka karna i penitencjarna w Polsce w okresie przemian prawa karnego (Podstawowe problemy w świetle danych empirycznych), Warszawa 2004.

Szymanowski T., Świda Z., Kodeks karny wykonawczy. Komentarz. Ustawy dodatkowe, akty wykonawcze, Warszawa 1998.

Tarwacki P., Wewnętrzny system skargowy osadzonych w Polsce - analiza obowiązujących regulacji z uwzględnieniem skierowanych pod ich adresem zaleceń Komitetu przeciwko Torturom, "Palestra" 2017, nr 3.

Trociuk S., Ustawa o Rzeczniku Praw Obywatelskich. Komentarz, LEX/el. 2020.

Paweł Szczepaniak Zarządzanie ryzykiem w więzieniu na przykładzie postępowania z więźniami skazanymi na karę dożywotniego pozbawienia wolności, skazanymi niebezpiecznymi oraz wymagającymi szczególnej ochrony

Andrews D.A., Bonta J., Wormith J.S., The Risk-Need-Responsivity (RNR) Model: Does adding the good lives model contribute to effective crime prevention?, "Criminal Justice and Behavior" 2011, vol. 38(7). <https://doi.org/10.1177/0093854811406356>

Andrews D.A., Zinger I., Hoge R.D., Bonta J., Gendreau P., Cullen F.T., Does correctional treatment work? A psychologically informed meta-analysis, "Criminology" 1990, vol. 28. <https://doi.org/10.1111/j.1745-9125.1990.tb01330.x>

Artaszewicz-Zawisza T., Problematyka kwalifikowania osadzonych do kategorii tzw. więźniów niebezpiecznych w świetle obowiązującego ustawodawstwa i planowanych zmian w prawie karnym wykonawczym, "Palestra" 2016, nr 3.

Baładynowicz A., Probacja. Wychowanie do wolności, Warszawa 1996.

Baumeister R.F., Heatherton T.F., Tice D.M., Utrata kontroli, Warszawa 2000.

Bentham J., Panopticon: Or, The Inspection House, Dublin, printed, London, reprinted and sold by T. Payne, at the Mews Gate, 1791.

Blanchfield C., The jailer as soldier. Prisons become paramilitary, "Crime and Punishment" 1985, vol. 10(13).

Boćwińska-Kilkuk B., Konsultacja terapeutyczna - nowa perspektywa w resocjalizacji, w: Terapia w resocjalizacji, cz. 1: Ujęcie teoretyczne, red. A. Rejzner, P. Szczepaniak, Warszawa 2009.

Brehm S.S., Brehm J.W., Psychological Reactance: A Theory of Freedom and Control, Academic Press, 1966.

Brennan T., Dieterich W., Ehret B., Evaluating the Predictive Validity of the Compas Risk and Needs Assessment System, "Criminal Justice and Behavior" 2009, vol. 36.

<https://doi.org/10.1177/0093854808326545>

Bulenda T., Musidłowski R., O więźniach niebezpiecznych w kontekście ochrony praw człowieka, "Przegląd Więziennictwa Polskiego" 2008, nr 60.

Cegielska J., Nowa droga, "Forum Penitencjarne" 2006, nr 5.

Cierpiątkowska L., Psychopatologia, Warszawa (wydania: 2007, 2008, 2010, 2013).

Ciosek M., Izolacja więzienna, Gdańsk 1993.

CPT standards, CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2011.

Czapów C., Wychowanie resocjalizujące, Warszawa 1978.

Danto B., Suicide litigation as an agent of change in jail and prison: An initial report, "Behavioral Sciences and the Law" 1997, vol. 15. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1099-0798\(199723/09\)15:4<415::AID-BSL285>3.0.CO;2-1](https://doi.org/10.1002/(SICI)1099-0798(199723/09)15:4<415::AID-BSL285>3.0.CO;2-1)

Doliński D., Orientacja defensywna, Warszawa 1993.

Dożywotnie pozbawienie wolności. Zabójca, jego zbrodnia i kara, red. M. Niełacna, A. Rzepliński, M. Ejchart-Dubois, Warszawa 2018.

Drake D., The "dangerous other" in maximum-security prisons, "Criminology and Criminal Justice. An International Journal" 2011, vol. 11(4). <https://doi.org/10.1177/1748895811408836>

Dybalska I., Przygotowanie do społecznej readaptacji skazanych, w: Pomoc postpenitencjarna w kontekście strategii działań resocjalizacyjnych, red. B. Skafiriak, Kraków 2007.

Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu bądź Karaniu, Raport końcowy z 2000 r. (CPT/Inf., 2002, 9 - www.cpt.coe.int) (dostęp: 7.10.2021).

Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu bądź Karaniu, Raport końcowy z 2004 r. (CPT/Inf (2006)11), www.cpt.coe.int (dostęp: 7.10.2021).

Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu bądź Karaniu, Raport końcowy z 2009 r. (CPT/Inf (2011)20 - www.cpt.coe.int) (dostęp: 7.10.2021).

Gaberle A., Patologia społeczna, Warszawa 1993.

Gajdus G., Gronowska B., Europejskie standardy traktowania więźniów, Toruń 1998.

Global Prison Trends, Prison Reform International, 2018, www.penalreform.org/resource/global-prison-trends-2018 (dostęp: 3.03.2021).

Godyla R., Bogunia L., Niektóre problemy kwalifikowania skazanych i tymczasowo aresztowanych do grupy osadzonych niebezpiecznych, w: Postępowanie z wybranymi grupami skazanych w polskim systemie penitencyjnym. Aspekty prawne, red. A. Kwieciński, Warszawa 2013.

Gomien D., Więźniowie niebezpieczni, wykład przedstawiony na seminarium pt. "Nowe Koncepcje Systemu Penitencyjnego. Więźniowie niebezpieczni", Popowo/Polska, 18-20 września 1995 r. (niepubl.).

Gordon M., Osobowość wychowawców i ich postawy wobec zadań resocjalizacyjnych, "Przegląd Więziennictwa Polskiego" 2015, nr 88.

Grzegorzewska I., Cierpiątkowska L., Uzależnienia behawioralne, Warszawa 2018.

Gurycka A., Struktura i dynamika procesu wychowawczego, Warszawa 1979.

Hołda Z., Europejski Komitet Zapobiegania Torturom, w: Iure et Facto, red. J. Wójcikiewicz, Kraków 2006.

Hołda Z., Publiczne oświadczenia Europejskiego Komitetu Zapobiegania Torturom, "Przegląd Więziennictwa Polskiego" 2008, nr 60.

Hołda Z., Status prawny skazanego odbywającego karę pozbawienia wolności, Lublin 1988.

Howard P., The Offender Assessment System: an evaluation of the second pilot, Home Office 2006: The Research, Development and Statistics Directorate, Findings 278

Jamroży K., Praca socjalna z osadzonymi w więzieniach - realne założenie czy mglisty postulat?, "UR Journal of Humanities and Social Sciences" 2018, vol. 1(6). <https://doi.org/10.15584/johass.2018.1.4>

Jarzębowska-Baziak B., Traktowanie penitencjarne recydywistów w warunkach systemu regresywnego, w: Problemy więziennictwa u progu XXI wieku. I Polski Kongres Penitencyjny, red. B. Hołyst, S. Redo, Warszawa, Wiedeń, Kalisz 1996.

Kiryluk M., Przygotowanie skazanego do życia po zwolnieniu (w trybie art. 164 i 165 k.k.w.), w: Stan i węzłowe problemy polskiego więziennictwa, Rzecznik Praw Obywatelskich, Cz. 4: Wybrane instytucje kodeksu karnego wykonawczego w praktyce penitencjarnej, Warszawa 2000.

Kołomański Ł., Aggression Replacement Training (ART) jako przykład zastosowania komponentu behawioralno-poznawczego w resocjalizacji nieletnich, w: Terapia w resocjalizacji, cz. I: Ujęcie teoretyczne, red. A. Rejzner, P. Szczepaniak, Warszawa 2009.

Kosewski M., Agresywni przestępcy, Warszawa 1979.

Kosewski M., Człowiek w sytuacji pokusy i upokorzenia, Warszawa 1985.

Kryminologia zła. Dożywotnie więzienie okiem ekspertów, red. M. Niełacna, J. Klimczak, Warszawa 2020.

Krzysztofiak K., Czy morderca jest zły? - tomizm, możliwe światy, antywartości, "Ruch Filozoficzny" 1991, t. XLVIII, nr 3-4.

Krzysztofiak W., Sposób użycia słowa "zły" jako źródło działań totalitarnych, w: Rozdroża wartości, red. J. Lipiec, Kraków 1992.

Kuźmiuk, M., Samobójstwo w celi nr 30. Strażnik odpowiada za śmierć świadka koronnego, "Kurier Poranny", 22.12.2009, <https://poranny.pl/samobojstwo-w-celi-nr-30-straznikodpowiada-za-smierc-swiadka-koronnego/ar/5273046> (dostęp: 7.10.2021).

Lasocik Z., Rekomendacja nr R (82) 17, dotycząca warunków izolacji i postępowania z więźniami niebezpiecznymi. Komentarz, "Przegląd Więziennictwa Polskiego" 2011, nr specjalny 72-73.

Making Standards Work: An International Handbook on Good Prison Practice, Penal Reform International, The Hague 1995.

McGuire J., Defining correctional programs, "Forum on Corrections Research" 2000, vol. 12(2).

McGuire J., Reviewing What Works: Past, present and future, w: What Works: Reducing Reoffending, red. J. McGuire, New York 1995.

Mecwaldowski C., Poklek R., Samobójstwo w celi monitorowanej. Wykorzystanie dozoru wizyjnego do przeciwdziałania samobójstwom w izolacji więziennej, Ochrona Bezpieczeństwo (ochrona-bezpieczenstwo.pl), <https://ochrona-bezpieczenstwo.pl/bezpieczenstwo-publiczne/bezpieczenstwo-panstwa/2127> (dostęp: 1.02 2021).

Mellibruda J., Sobolewska-Mellibruda Z., Integracyjna psychoterapia uzależnień. Teoria i praktyka, Warszawa 2006.

Merrington S., Assessment tools in probation: their development and potential, w: What Works in Probation and Youth Justice. Developing Evidence-Based Practice, red. R. Burnett, C. Roberts, Cullompton 2004.

Moczydłowski P., Drugie życie więzienia, Warszawa 1991.

Moczydłowski P., Więziennictwo: od systemu totalitarnego do demokratycznego, "Przegląd Więziennictwa Polskiego" 1994, nr 8.

Müller-Dietz H., Persönlichkeitsforschung im Strafvollzug, "Monatsschrift für Kriminologie und Strafrechtsreform" 1969, nr 52(5).

Musidłowski R., Pomoc postpenitencjarna w systemie pomocy społecznej, w: System penitencjarny i postpenitencjarny w Polsce, red. R. Musidłowski, T. Bulenda, Warszawa 2003.

"Nasz Głos" nr 9, wrzesień 1994, COSSW Kalisz.

Nelson P.D., The Indirect Observation of Groups under Confinement and/or Isolation, w: Man in Isolation and Confinement, red. J.E. Rasmussen, Chicago 1973.

Niełaczna M., "Człowiek w akwarium", Postępowanie z więźniami "niebezpiecznymi" w oddziałach o specjalnych zabezpieczeniach, "Archiwum Kryminologii" 2014, t. XXXVI.

Niełaczna M., Sprawiedliwość skrajna. Dożywotnie więzienie, maksymalnie zabezpieczone, Warszawa 2014.

NIK, Informacja o wynikach kontroli. Bezpieczeństwo osadzonych, KPB.430.002.2020, Nr ewid. 52/2020/P/19/040/KPB, Departament Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

NIK, Informacja o wynikach kontroli. Readaptacja społeczna skazanych na wieloletnie kary pozbawienia wolności, <https://www.nik.gov.pl/plik/id,9730,vp,12100.pdf> (dostęp: 1.02.2021).

NIK, Informacja o wynikach kontroli. Readaptacja społeczna skazanych na wieloletnie kary pozbawienia wolności, <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/bezpieczenstwo-osadzonych.html> (dostęp: 1.02 2021).

Oniszczuk J., Źródła prawa w orzecznictwie i powszechnie obowiązującej wykładni ustaw Trybunału Konstytucyjnego, Warszawa 1999.

Pawela S., Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, Warszawa 1972.

Pawela S., Kodeks karny wykonawczy. Praktyczny komentarz, Warszawa 1999.

Pędziszczak A., Program postępowania ze skazanymi na karę dożywotniego pozbawienia wolności i kary długoterminowe, w: Kary długoterminowe. Polityka karna, wykonywanie, warunkowe zwolnienia, red. T. Gardocka, Warszawa 2006.

Pietraszewski M., Samobójstwo w oku kamery. "Strażnik musiał wyjść do toalety", Wyborcza.pl, 5.05.2014, <https://katowice.wyborcza.pl/katowice/1,35063,15900331> (dostęp: 7.10.2021).

Pilarska-Jakubczak A., Jak przeżyć dożywocie, "Polityka" z 19.02.2011 r.

Pinatel J., La Criminologie, Paris, Spes 1960.

Pinatel J., La Criminologie. Bilan et perspectives, Mélanges 1980.

Podgórecki A., Patologia działania instytucji, w: Zagadnienia patologii społecznej, red. A. Podgórecki, Warszawa 1976.

Pomianowski R., Rozpoznawanie nastrojów osadzonych (Mierzenie poziomu nastrojów skazanych), "Przegląd Więziennictwa Polskiego" 1995, nr 9.

Pomianowski R., Wyuczona bezradność a jakość życia /JŻ/, w: idem, Wyuczona bezradność po ludzku. Kiedy tracimy kontrolę nad istotnymi aspektami życia. Dylematy w praktyce pomagania także w kontekście pandemii. Wyzwania dla psychologii uzależnień, psychologii zadłużenia i nie tylko, Warszawa 2020.

Pomianowski R., Wyuczona bezradność po ludzku. Kiedy tracimy kontrolę nad istotnymi aspektami życia. Dylematy w praktyce pomagania także w kontekście pandemii. Wyzwania dla psychologii uzależnień, psychologii zadłużenia i nie tylko, Warszawa 2020.

Porowski M., Funkcje administracji penitencjarnej, w: Problemy współczesnej penitencjarystyki w Polsce, red. B. Hołyst, Warszawa 1984.

Porowski M., Karanie a resocjalizacja, "Studia Kryminalistyczne, Kryminologiczne i Penitencjarne" 1985, nr 16.

Porowski M., Rzepliński A., Uwieszenie a wartości, "Studia Prawnicze" 1988, nr 3.

Porowski M., Rzepliński A., O granicach reformy więziennictwa, Zakład Poligraficzny UW (zam. 183/84, egz. 60), Warszawa 1984.

Powiesił się w celi. Druga śmierć w Czerwonym Borze, Portal mylomza.pl, 11.06.2014, <https://mylomza.pl/arttykul/powiesil-sie-w-ce-li/583078> (dostęp: 7.10.2019).

Przesławski T., Służba więzienna w Polsce. Administracja i podstawy działania, Warszawa 2012. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323510932>

Psychologia aktywności: zaangażowanie, sprawstwo, bezradność, red. M. Kofta, Poznań 1993.

Rekosz E., Przygotowanie skazanych do zwolnienia. Wyniki badań na temat oddziaływań penitencjarnych w polskich zakładach karnych, "Analizy, Raporty, Ekspertyzy", SEP, 2010, nr 3.

Rentzmann W., Cornerstones in a modern treatment philosophy: Normalization, openness and responsibility, "Prison Information Bulletin", CE, 1992, vol. 16.

Reynaud A., Human Rights in European Prisons: Can the Implementation of Strasbourg Court Judgments Influence Penitentiary Reform Domestically, Strasbourg 1986.

Rice M.E., Harris G.T., Varney G.W., Quinsey V.L., Violence in Institutions, Toronto, Leviston N.Y., Bern, Stuttgart 1989.

Rostkowski W., Geneza i mechanizmy przemocy instytucjonalnej w placówkach dla nieletnich w Polsce, "Opieka. Wychowanie. Terapia" 1995, nr 3(23).

Schmitt D.R., Nadzór karzący a produktywność: analog eksperymentalny, w: Zachowanie człowieka w organizacji, red. W.E. Scott, L.L. Cummings, Warszawa 1983.

Schneider H.J., Przemoc w instytucjach, w: Przemoc w życiu codziennym, red. B. Hołyst, Warszawa 1996.

Seligman M.E.P., Eliminowanie depresji i wyuczonej bezradności, w: Psychologia pozytywna. Nauka o szczęściu, zdrowiu, sile i cnotach człowieka, red. J. Czapieński, Warszawa 2004.

Seligman M.E.P., What You Can Change and What You Can't: The Complete Guide to Successful Self-Improvement, New York 1993.

Sędek G., Kofta M., W poszukiwaniu uniwersalnych wyznaczników zjawiska wyuczonej bezradności. Przegląd klasycznych wyników eksperymentalnych i test empiryczny koncepcji egotystycznej, w: Psychologia aktywności: zaangażowanie, sprawstwo, bezradność, red. M. Kofta, Poznań 1993.

Sędek G., Przegląd badań i modeli teoretycznych zjawiska wyuczonej bezradności, "Przegląd Psychologiczny" 1983, t. XXVI, nr 3.

Shover N., A Sociology of American Corrections, The Dorsey Press Homewood III, 1979.

Sikora J., Obraz emocjonalności więźniów w świetle badań psychologicznych, biochemicznych i fizjologiczno-lekarskich, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1973.

Stańdo-Kawecka B., O koncepcji resocjalizacji w polskiej literaturze naukowej polemicznie, "Probacja" 2010, nr 1.

Starczewska K., Koncepcja człowieka a model wychowania, "Więź" 1978, nr 9.

Strzelczyk K., Poczucie kontroli u skazanych uczestniczących w więziennej terapii uzależnień, Lublin 2010.

Strzembosz A., O nowe ujęcie celów kary w ustawodawstwie karnym, "Państwo i Prawo" 1989, nr 11.

Szczepaniak P., Dialog w resocjalizacji na przykładzie więzienia, w: Komunikacja w resocjalizacji, red. M. Filipowicz, J. Latała, Lublin 2019.

Szczepaniak P., Dialog w wychowaniu resocjalizującym, w: Komunikacja w resocjalizacji, red. M. Filipowicz, J. Latała, Lublin 2019.

Szczepaniak P., Indywidualne programy oddziaływań resocjalizacyjnych, "Przegląd Penitencjarny i Kryminologiczny" 1989 [1990], nr 14/15.

Szczepaniak P., Kara pozbawienia wolności a wychowanie, Warszawa 2003.

Szczepaniak P., Paradoxy szkolenia personelu więziennego w Polsce, w: Modernizowanie więziennictwa, V Kongres Penitencjarny, red. A. Rzepliński, T. Bulenda, Warszawa 2015.

Szczepaniak P., Trzy modele więzienia, w: Nowe problemy prawa i polityki penitencjarnej, red. M. Porowski, T. Przeglądski, Warszawa 2017. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323524380.pp.97-118>

Szczepaniak P., Znaczenie pojęcia terapii w pedagogice specjalnej, w: Terapia w resocjalizacji, cz. 1: Ujęcie teoretyczne, red. A. Rejzner, P. Szczepaniak, Warszawa 2009.

Szczepkowski J., Praca na wyjątkach na podstawie modelu terapii skoncentrowanej na rozwiązaniach, w: Terapia w resocjalizacji, cz. 1: Ujęcie teoretyczne, red. A. Rejzner, P. Szczepaniak, Warszawa 2009.

Szczygieł G.B., Hofmański P., Model społecznej readaptacji skazanych w reformie prawa karnego: aktualne problemy prawa karnego, Białystok 1999.

Szczygieł G.B., Społeczna readaptacja skazanych w polskim systemie penitencjarnym, Białystok 2002.

Sztuka M., Efektywność oddziaływań w zorientowanym korekcyjnie modelu instytucji penitencjarnej. Doświadczenia amerykańskie, "Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych" 2007, nr 1.

Szymanowski T., Kryminologiczne i penitencjarne zagadnienia wykonywania kary pozbawienia wolności, w: T. Szymanowski, J. Górski, Wykonywanie kary pozbawienia wolności w świetle wyników badań, Warszawa 1982.

Szymanowski T., Rekomendacja (2003) 23 Komitetu Ministrów dla państw członkowskich o wykonywaniu przez administracje więzienne kary dożywotniego pozbawienia wolności oraz innych długoterminowych kar pozbawienia wolności. Komentarz, "Przegląd Więziennictwa Polskiego" 2011, nr specjalny 72-73.

Śliwowski J., Kara pozbawienia wolności we współczesnym świecie, Warszawa 1981.

Śliwowski J., Prawo i polityka penitencjarna, Warszawa 1982.

Świda W., Prawo karne, Warszawa 1970.

Tannenbaum A.S., Kontrola w organizacjach: przystosowanie jednostek i wykonywanie zadań w organizacji, w: Zachowanie człowieka w organizacji, red. W.E. Scott, L.L. Cummings, Warszawa 1983.

Tannenbaum A.S., Control in Organizations: Individual Adjustment and Organizational Performance, "Administrative Science Quarterly" 1962, vol. 7(2). <https://doi.org/10.2307/2390857>

Tarnowski J., Dylemat - nowa twarz dialogu, w: Pedagogika dialogu. Dialog warunkiem rozwoju osobowego i społecznego, red. E. Dąbrowa, D. Jankowska, Warszawa 2008.

Waligóra B., Funkcjonowanie człowieka w warunkach izolacji więziennej, Poznań 1974.

Ward D.A., Nadopiekuńcze, maksymalnie rygorystyczne więzienia w Stanach Zjednoczonych, dlaczego uwięzione powodzeniem reżimy (rygory) pozostają kontrowersyjne (studiowanie skutków długotrwałego uwięzienia w warunkach nadopiekuńczego, maksymalnego rygoru), referat przedstawiony na konferencji na Uniwersytecie Leicester w kwietniu 1994 r. (niepubl.).

WHO, Preventing suicide: A resource for non-fatal suicidal behaviour case registration, 2014, <https://apps.who.int/iris/handle/10665/112852> (dostęp: 7.10.2019).

Wydra B., Szkolenie funkcjonariuszy w dziedzinie nadzoru nad więźniami niebezpiecznymi, wykład przedstawiony na seminarium pt. "Nowe Koncepcje Systemu Penitencjarnego. Więźniowie niebezpieczni", Popowo, Polska, 18-20 września 1995 r. (niepubl.).

Wysocka E., Diagnoza w resocjalizacji. Obszary problemowe i modele rozwiązań w ujęciu psychopedagogicznym, Warszawa 2008/2009.

Zapobieganie samobójstwom. Poradnik dla funkcjonariuszy Służby Więziennej, Światowa Organizacja Zdrowia, Polskie Towarzystwo Suicydologiczne, Genewa-Warszawa 2003.

Zimbardo Ph., F Ruch, Psychologia i życie, Warszawa 1988.

Maria Niełacznna Prawo więźnia dożywotniego do wykształcenia wyższego

Andrews D.A., Bonta J., The Psychology of Criminal Conduct, Albany, N.Y. 2010.

Becker-Pestka D., Organizacja systemu edukacji skazanych w Polsce, "e-mentor" 2019, t. 81, nr 4.
<https://doi.org/10.15219/em81.1430>

Bozick R., Steele J., Davis L., Turner S., Does providing inmates with education improve postrelease outcomes? A meta-analysis of correctional education programs in the United States, "Journal of Experimental Criminology" 2018, vol. 14(3). <https://doi.org/10.1007/s11292-018-9334-6>

Braggins J., Talbot J., Time to Learn: Prisoners' Views on Prison Education, Prison Reform Trust (Great Britain), London 2003.

Crewe B., Depth, weight, tightness: Revisiting the pains of imprisonment, "Punishment & Society" 2011, vol. 13(5). <https://doi.org/10.1177/1462474511422172>

Dąbkiewicz K., Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, Warszawa 2013.

Dewey S. et al., Higher education in prison: A pilot study of approaches and modes of delivery in eight prison administrations, "Journal of Correctional Education" 2020, vol. 71(1).

Duda M., Etiologia zjawiska przestępczości powrotnej, w: Kryminologia wobec współczesnych wyzwań cywilizacyjnych, red. G. Kędzierska, W. Pływaczewski, Olsztyn 2010.

Eikeland O.-J., Prisoners' Educational Backgrounds, Preferences and Motivation: Education in Nordic Prisons, Norden, Nordic Council of Ministers, Copenhagen 2009.

Gajdus D., Gronowska B., Europejskie standardy traktowania więźniów (rekonstrukcja standardów oraz ich znaczenie dla polskiego prawa i praktyki penitencjarnej). Zarys wykładu, Toruń 1998.

Głuch W.J., Prekursory kształcenia w warunkach instytucji totalnej, "Roczniki Pedagogiczne", 19.11.2019. <https://doi.org/10.18290/rped.2019.11s-10>

Hammerschick W., Report on e-learning in European prisons - Concepts, organisation, pedagogical approaches in prison education, Report on Working Group A5 at the European conference "Pathways to inclusion", Budapest, February 2010, LICOS (Learning Infrastructure for Correctional Services), 2010.

Hawley J., Murphy I., Souto-Otero M., Prison education and training in Europe current state-of-play and challenges. A summary report authored for the European Commission by GHK Consulting, European Commission, 2013.

Hefferon K., Grealy M., Mutrie N., Post-traumatic growth and life threatening physical illness: A systematic review of the qualitative literature, "British Journal of Health Psychology" 2009, vol. 14(2).
<https://doi.org/10.1348/135910708X332936>

Hołda Z., Postulski K., Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, Gdańsk 2007.

Hughes E., Education in Prison: Studying through Distance Learning, Burlington, VT 2012.

Juwa M., Kształcenie w procesie resocjalizacji skazanych, "Przegląd Więziennictwa Polskiego" 2013, nr 78.

Kalaman M., Edukacja więźniów na poziomie studiów wyższych - oczekiwania i nadzieje, w: Resocjalizacja penitencjarna w kontekstach interdyscyplinarnych, red. D. Kowalczyk, A. Szecówka, S. Grzesiak, A. Nawój-Śleszyński, Wrocław 2015.

Key A., May M.S., When prisoners dare to become scholars: prison education as resistance, "Review of Communication" 2019, vol. 19(1). <https://doi.org/10.1080/15358593.2018.1555644>

King J., Review of European Prison Education Policy and Council of Europe Recommendation (89) 12 on Education in Prison, 2019.

Lelental S., Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, Warszawa 2014.

Liebling A., Moral and philosophical problems of long-term imprisonment, "Studies in Christian Ethics" 2014, vol. 27(3). <https://doi.org/10.1177/0953946814530219>

Lockard J., Prison Writing Education and US Working-Class Consciousness, w: Prison Pedagogies: Learning and Teaching with Imprisoned Writers, red. J. Lockard, S. Rankins-Robertson, Syracuse, NY 2018. <https://doi.org/10.2307/j.ctt20p5732>

Monteiro A., Barros R., Leite C., Lifelong learning through e-learning in European prisons: rethinking digital and social inclusion, w: INTED 2015 Conference Proceedings, red. L. Gómez Chova, A. López Martínez, I. Candel Torres, Madrid 2015.

Moreira J.-A., Reis-Monteiro A., Machado A., Higher education distance learning and e-learning in prisons in Portugal, "Comunicar" 2017, vol. 25(51). <https://doi.org/10.3916/C51-2017-04>

NIK, Delegatura w Opolu, Informacja o wynikach kontroli funkcjonowania szkół publicznych działających przy zakładach karnych w latach 2004-2009 (I półrocze), nr LOP-4100-15/2009, 2010.

Nowicki M.A., Komentarz do Protokołu nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, w: Wokół Konwencji Europejskiej. Komentarz do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, Warszawa 2017.

Osiatyński W., O zbrodniach i karach, Poznań 2003.

Page J., Eliminating the enemy: The import of denying prisoners access to higher education in Clinton's America, "Punishment & Society" 2004, vol. 6(4). <https://doi.org/10.1177/14624745040406118>

Pawela S., Kodeks karny wykonawczy. Praktyczny komentarz z indeksem rzeczowym, Warszawa 1999.

Pietruszka N., Kształcenie na poziomie wyższym w polskim więziennictwie - cel do osiągnięcia czy perspektywiczne wyzwanie?, "Pedagogika Szkoły Wyższej" 2013, nr 2.

Pike A., Adams A., Digital exclusion or learning exclusion? An ethnographic study of adult male distance learners in English prisons, "Research in Learning Technology", 19.12.2012, vol. 20. <https://doi.org/10.3402/rlt.v20i0.18620>

Postulski K., Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, Warszawa 2014.

Report on education in prison. Recommendation No. R (89) 12 adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 13 October 1989 and explanatory memorandum, Council of Europe, 1990.

Rusek M., Więźniowie poszli na studia. Zdobyli wszystkie stypendia naukowe. I muszą przerwać naukę, "Gazeta Wyborcza", 16.10.2013.

Skrzyński H., Czy wykluczeni społecznie muszą być także wykluczeni cyfrowo? Zalety oraz możliwości, jakie daje e-learning w warunkach izolacji więziennej, w: *Patologie społeczne. Rys terminologiczny, teoretyczny i praktyczny*, red. M. Jagodzińska, K. Przybyszewska, A. Strumińska-Doktor, Płock 2014.

Szczówka A., E-learning jako czynnik wspierający edukację osadzonych i ich readaptację społeczną, w: *Kara pozbawienia wolności a readaptacja społeczna skazanych*, red. A. Szerląg, Wrocław 2011.

Szlęzak-Kawa E., E-learning szansą dla skazanych, "Forum Penitencjarne" 2011, nr 2.

Szymanowski T., Świda Z., Kodeks karny wykonawczy: komentarz, ustawy dodatkowe, akty wykonawcze, Warszawa 1998.

Toch H., Altruistic activity as correctional treatment, "International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology" 2000, vol. 44(3). <https://doi.org/10.1177/0306624X00443002>

Torlone F., Vryonides M., Innovative Learning Models for Prisoners, Firenze 2016.
<https://doi.org/10.36253/978-88-6655-924-5>

Wilson D., Reuss A., The Way Forward, w: *Prison(er) education: stories of change and transformation*, red. D. Wilson, A. Reuss, Waterside, Winchester 2000.

Witkowski R., Terapeutyczny wymiar wolontariatu hospicyjnego osób pozbawionych wolności, "Państwo i Społeczeństwo" 2018, t. XVIII, nr 4.

Wójcik D., Stosowanie w postępowaniu karnym narzędzi diagnostyczno-prognostycznych służących oszacowaniu ryzyka powrotności do przestępstwa, "Prawo w Działaniu" 2013, nr 16.

Zhao Y., Messner S.F., Liu J., Jin C., Prisons as schools: Inmates' participation in vocational and academic programs in Chinese prisons, "International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology" 2019, vol. 63(15-16). <https://doi.org/10.1177/0306624X19861051>

Maria Ejchart-Dubois Kobiety dożywotnio pozbawione wolności. Tęsknota, bezradność i nadzieja

Badowska-Hodyr M., Wiąż z rodziną i jej znaczenie w procesie inkluzji społecznej z perspektywy osadzonych kobiet odbywających kary długoterminowe, "Probacja" 2017, nr 3.

Błońska B., Ejchart-Dubois M., Kobiety zabójczynie. Kobiety skazane na karę dożywotniego pozbawienia wolności w Polsce, w: A. Rzepliński, M. Ejchart-Dubois, M. Niełaczna, *Dożywotnie pozbawienie wolności. Zabójca, jego zbrodnia i kara*, Warszawa 2017.

Budyn-Kulik M., Zabójstwo tyrana domowego. Studium prawnokarne i wiktymologiczne, Lublin 2005.

Chmielewska J., "Jestem bezsilna, mogę popłakać w ukryciu" - kobiety skazane na kary długoterminowe o dolegliwościach pobytu w więzieniu, "Resocjalizacja Polska" 2017, nr 13.
<https://doi.org/10.22432/pjsr.2017.13.10>

Crewe B., Hulley S., Wright S., The gendered pains of life imprisonment, "The British Journal of Criminology" 2017, vol. 57(6). <https://doi.org/10.1093/bjc/azw088>

Dye M., Aday R.H., "I Just Wanted to Die". Pre-prison and current suicide ideation among women serving life sentences, "Criminal Justice Behavior" 2013, vol. 40. <https://doi.org/10.1177/0093854813476266>

Ejchart M., Fajst M., Niełacznna M., Wykonanie kary dożywotniego pozbawienia wolności. Gdzie jest sens i koniec? Prezentacja wyników badań przeprowadzonych w 2012 roku, w: Współczesne uwarunkowania i wzory procesów resocjalizacji, reintegracji i inkluzji, red. M. Marzec-Holka, K. Mirosław-Nawrocka, J. Moleda, Warszawa 2014.

Ejchart M., Niełacznna M., Wilkowska-Płóciennik A., The Right to Hope for Lifers: An Analysis of Court Judgments and Practice in Poland, w: Life Imprisonment and Human Rights, red. D. van Zyl Smit, C. Appleton, Oñati International Series in Law and Society, 2016.

Ejchart-Dubois M., Markowska M., Pełnoletniość więzienna - strategie adaptacji do długoterminowej izolacji na podstawie analizy przypadków trzech kobiet najdłużej odbywających karę dożywotniego pozbawienia wolności w Polsce, PAN, Instytut Nauk Prawnych, Zakład Kryminologii, "Archiwum Kryminologii" 2017, t. XXXIX.

Genders E., Long sentenced women prisoners: rights, risks and rehabilitation, https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/10102491/3/Genders_P%26S%20final%20for%20open%20access%20une%2012%202020.pdf (dostęp: 28.09.2021).

Genders E., Player E., Women lifers: Assessing the experience, "The Prison Journal" 1990, za: B. Crewe, S. Hulley, S. Wright, The gendered pains of life imprisonment, "The British Journal of Criminology" 2017, vol. 57(6).

Goffman E., Instytucje totalne, Sopot 2011.

Hairston C.F., Family ties during imprisonment: Important to whom and for what, "Journal of Sociology & Social Welfare" 1991, vol. 18.

Jose-Kampfner Ch., Coming to terms with existential death: An analysis of women's adaptation to life in prison, "Social Justice" 1990, vol. 17(2).

Klimczak J., Prizonizacja a skazani na karę dożywotniego pozbawienia wolności, "Archiwum Kryminologii" 2017, t. XXXIX, PAN, Instytut Nauk Prawnych, Zakład Kryminologii, http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.ojs-doi-10_7420_AK2017H/c/32-216.pdf (dostęp: 28.09.2021).

Kolarczyk T., Kubiak J.R., Wierzbicki P., Przestępczość kobiet. Aspekty kryminologiczne i penitencjarne, Warszawa 1984.

Leigey M., Reed K., A woman's life before serving life: Examining the negative preincarceration life events of female life-sentenced inmates, "Women and Criminal Justice" 2014, vol. 20. <https://doi.org/10.1080/08974454.2010.512229>

Łosińska M., Kobieta jako sprawczyni zabójstwa, "Przegląd Prawniczy, Ekonomiczny i Społeczny" 2013, nr 1.

Majchrzyk Z., Kiedy kobieta zabija, Warszawa 2009.

Miszewski K., Kobiety odbywające karę długoterminowego pozbawienia wolności, "Przegląd Więziennictwa Polskiego" 2016, nr 91.

Poukładać sobie życie. Studia przypadków zabójców skazanych na karę dożywotniego pozbawienia wolności, red. P. Kazana, M. Niełacznna, Warszawa 2015.

Rekosz E., Kobiety dożywotnie więźniarki - strategie adaptacji, praca magisterska napisana pod kierunkiem prof. dr. hab. Andrzeja Rzeplińskiego na Wydziale Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji Instytutu Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji Uniwersytetu Warszawskiego (niepubl.).

Rekosz E., Postępowanie z kobietami skazanymi na kary długoterminowe - kilka refleksji na marginesie badań, "Analizy, Raporty, Ekspertyzy" 2009, nr 2, Stowarzyszenie Interwencji Prawnej.

Walker S., Worrall A., Life as a woman: The gendered pains of indeterminate imprisonment, "Prison Service Journal" 2000, s. 132, za: B. Crewe, S. Hulley, S. Wright, The gendered pains of life imprisonment, "The British Journal of Criminology" 2017, vol. 57(6).

Monika Badowska-Hodyr What Works? Wolność – godność – tożsamość
fenomenem w kontekście pracy z więźniami odbywającymi karę dożywotniego
pozbawienia wolności

Adamski F., Personalizm i pedagogika personalistyczna, w: Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku, Warszawa 2005.

Andrews D.A., Bonta J., Wormith J.S., The Risk-Need-Responsivity (RNR) Model: Does adding the good lives model contribute to effective crime prevention?, "Criminal Justice and Behavior" 2011, vol. 38(7).
<https://doi.org/10.1177/0093854811406356>

Badowska-Hodyr M., Kawiarenka psychologiczna Miłość, "Wgląd" 2019, nr 5.

Badowska-Hodyr M., Ku reintegracji. Rodzina w perspektywie procesu indywidualizacji od działań penitencjarnych wobec osób odbywających karę długoterminową, "Ethos" 2018, nr 2(122).

Badowska-Hodyr M., Wartość programów podtrzymujących więź osadzonych z rodziną z perspektywy procesu inkluzji społecznej, "Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska", Sectio J, 2020, vol. 33(4).
<https://doi.org/10.17951/j.2020.33.4.95-112>

Baładynowicz A., Probacyjna sprawiedliwość karząca, Warszawa 2015.

Czarnecka-Działuk B., Wójcik D., Mediacja w sprawach nieletnich w świetle teorii i badań, Warszawa 2001.

Gancarz B., Alfabet Jana Pawła II, Kraków 2005.

Grzebiński A., Ludzki rozum i afektywność - stanowiska Johna Locke'a i Davida Hume'a, "Kultura i Wartości" 2019, nr 27, <https://journals.umcs.pl/kw/article/viewFile/9127/6649> (dostęp: 28.09.2021).
<https://doi.org/10.17951/kw.2019.27.17-35>

Janiszewska-Talago E., Wykonywanie kar długoterminowego pozbawienia wolności, Warszawa 1980.

Knap W., Polskie więzienia, Warszawa 2005.

Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284).

Kuźmich K., Jan Jakub Rousseau - irracjonalny buntownik, "Z Dziejów Prawa" 2019, t. 12(20).
<https://doi.org/10.31261/ZDP.2019.20.12>

Lang W., Prawo i moralność, Warszawa 1989.

Lösel F., Toward a Third Phase of "What Works" in Offender Rehabilitation, w: The Future of Criminology, red. R. Loeber, B.C. Welsh, Oxford University Press, 2012.
<https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199917938.003.0025>

Machel H., Więzienie jako instytucja karna i resocjalizacyjna, Gdańsk 2003.

Maguire M., Grubin D., Lösel F., Raynor P., "What Works" and the correctional services accreditation panel: Taking stock from an inside perspective, "Criminology & Criminal Justice" 2010, vol. 10(1).

<https://doi.org/10.1177/1748895809352651>

Majcherczyk A., Projektowanie i implementacja programów resocjalizacji, w: Polski system penitencjarny. Ujęcie integralno-kulturalne, red. P. Szczepaniak, Warszawa 2013.

Majcherczyk A., Programy resocjalizacji skazanych - głos w dyskusji o stanie i perspektywach więziennictwa, "Przegląd Więziennictwa Polskiego" 2006, nr 52-53.

Mrozek K., Skazani na kary długoterminowe w polskich jednostkach penitencjarnych, w: Postępowanie z wybranymi grupami skazanych w polskim systemie penitencjarnym, red. A. Kwieciński, Warszawa 2013.

Niełaczna M., Minimalizm does not work. O programach naprawczych dla więźniów, w: Zmierzyć i zrozumieć przestępczość. Tom jubileuszowy ofiarowany prof. Beacie Gruszczyńskiej, red. M. Niełaczna, P. Ostaszewski, A. Rzepliński, Warszawa 2020. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323543077.pp.437-471>

Opora R., Efektywność oddziaływań resocjalizacyjnych, Warszawa 2015.

Rada Europy, Komitet Ministrów, Rekomendacja Rec (2006)2,

<https://bip.sw.gov.pl/SiteCollectionDocuments/CZSW/prawaczl/document.pdf> (dostęp: 7.04.2021).

Rzepliński A., Prawo do godnego traktowania w instytucjach izolacyjnych - raport Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, w: Prawo do godnego traktowania w instytucjach izolacyjnych. Sprawozdanie z lustracji, red. A. Rzepliński, A. Kreplewski, Warszawa 1996.

Smith P., Reform and research: Re-connecting prison and society in the 21st century, "International Journal for Crime, Justice and Social Democracy" 2015, vol. 4(1). <https://doi.org/10.5204/ijcsd.v4i1.202>

Sobecki T., Więzienie jako miejsce odnowy w nauczaniu Jana Pawła II, "Kościół i Prawo", 9(22), 2020, nr 1. <https://doi.org/10.18290/kip2091-10>

Stańdo-Kawecka B., O koncepcji resocjalizacji w polskiej literaturze naukowej polemicznie, "Probacja" 2010, nr 1.

Szczepaniak P., Sprawiedliwość naprawcza w resocjalizacji więźniów, Warszawa 2016.

Ustawa z 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 53 ze zm.).

Więcek-Durańska A., Wójcik D., Efektywność oddziaływań korekcyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie, w: Zmierzyć i zrozumieć przestępczość. Tom jubileuszowy ofiarowany prof. Beacie Gruszczyńskiej, red. M. Niełaczna, P. Ostaszewski, A. Rzepliński, Warszawa 2020.

<https://doi.org/10.31338/uw.9788323543077.pp.353-366>

Willett J., Rozelle R., Warden. Prison Life and Death from the Inside Out, Houston, Texas 2004.

Wójcik D., Stosowanie w postępowaniu karnym narzędzi diagnostyczno-prognostycznych służących oszacowaniu ryzyka powrotności do przestępstwa, "Prawo w Działaniu. Sprawy Karne" 2013, nr 16.

Zarządzenie nr 19 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z 14 kwietnia 2016 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia i organizacji pracy penitencjarnej oraz zakresów czynności funkcjonariuszy i pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych oraz oddziałów penitencjarnych, <https://edu.coss.w.pl/file/redir.php?id=5752> (dostęp: 7.04.2021).

Maria Niełaczna **Plan kary, program naprawczy i autopilot**

Barczykowska A., Podejście kognitywno-behawioralne w pracy penitencjarnej i postpenitencjarnej (na przykładzie wybranych programów korekcyjnych stosowanych w USA), "Probacja" 2011, nr 2.

Barczykowska A., Zastosowanie modelu RNR w diagnozie resocjalizacyjnej dorosłych sprawców przestępstw - rozwiązania angielskie, "Studia Edukacyjne" 2015, nr 34, <https://doi.org/10.14746/se.2015.34.15>

Bosma A.Q., Kunst M.J.J., Dirkzwager A.J.E., Nieuwbeerta P., Treatment readiness as a determinant of treatment participation in a prison-based rehabilitation program: An exploratory study, "International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology" 2017, vol. 61(8).
<https://doi.org/10.1177/0306624X15605609>

Chu C.M., Ward T., The Good Lives Model of Offender Rehabilitation: Working Positively with Sexual Offenders, w: Positive Criminology, red. N. Ronel, D. Segev, "Routledge Frontiers of Criminal Justice", vol. 23, New York 2015. <https://doi.org/10.4324/9781315796536-11>

Gendreau P., Smith P., French S., The Theory of Effective Correctional Intervention: Empirical Status and Future Directions, w: Taking Stock: The Status of Criminological Theory, red. F.T. Cullen, J.P. Wright, K.R. Blevins, Routledge, 2017. <https://doi.org/10.4324/9781315130620-16>

Heseltine K., Day A., Sarre R., Prison-Based Correctional Offender Rehabilitation Programs: The 2009 National Picture in Australia, Australian Institute of Criminology, Canberra, A.C.T. 2011.
<https://doi.org/10.1037/e582862012-001>

Joy Tong L.S., Farrington D.P., How effective is the "Reasoning and Rehabilitation" programme in reducing reoffending? A meta-analysis of evaluations in four countries, "Psychology, Crime & Law" 2006, vol. 12(1).
<https://doi.org/10.1080/10683160512331316253>

Lipsey M.W., Chapman G.L., Landenberger N.A., Cognitive-behavioral programs for offenders, "The Annals of the American Academy of Political and Social Science" 2001, vol. 578(1).
<https://doi.org/10.1177/0002716201578001009>

Lipsey M.W., Landenberger N.A., Wilson S.J., Effects of cognitive-behavioral programs for criminal offenders, "Campbell Systematic Reviews" 2007, vol. 3(1). <https://doi.org/10.4073/csr.2007.6>

Lizińczyk S., Majcherczyk A., Wyniki ewaluacji programu psychokorekcyjnego dla skazanych z art. 178a Kodeksu karnego, "Przegląd Więziennictwa Polskiego" 2013, nr 81.

Majcherczyk A., Art, Hiob, krótkie interwencje i grupy samopomocowe osób uzależnionych w jednostkach penitencjarnych, w: Oddziaływania penitencjarne i terapeutyczne w zakładach karnych i aresztach śledczych w 2010 r., red. T. Głowik, Warszawa 2011.

Majcherczyk A., Programy resocjalizacji skazanych - głos w dyskusji o stanie i perspektywach więziennictwa, "Przegląd Więziennictwa Polskiego" 2006, nr 52-53.

Majcherczyk A., Projektowanie i implementacja programów resocjalizacji, w: Polski system penitencjarny. Ujęcie integralno-kulturowe, red. P. Szczepaniak, Forum Penitencjarne, Warszawa 2013.

Majcherczyk A., Wybrane programy resocjalizacyjne - perspektywa teoretyczna i praktyczna, "Przegląd Więziennictwa Polskiego" 2011, nr 70.

Miceli V., Analyzing the Effectiveness of Rehabilitation Programs, University of Rhode Island, Rhode Island 2009.

NIK, Readaptacja społeczna skazanych na wieloletnie kary pozbawienia wolności, nr 177/2015/p/14/044/KPB, 2015.

Niełaczna M., Minimalizm does not work. O programach naprawczych dla więźniów, w: Zmierzyć i zrozumieć przestępczość. Tom jubileuszowy ofiarowany prof. Beacie Gruszczyńskiej, red. M. Niełaczna, P. Ostaszewski, A. Rzepliński, Warszawa 2020. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323543077.pp.437-471>

Niełaczna M., Sprawiedliwość skrajna: dożywotnie więzienie, maksymalne zabezpieczenie, Warszawa 2014.

Prescott D.S., The Good Life Model (GLM) in theory and practice, w: Resource Material, The United Nations Asia and Far East Institute for the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders (UNAFEI), 2013, vol. 91.

Stańdo-Kawecka B., O koncepcji resocjalizacji w polskiej literaturze naukowej polemicznie, "Probacja" 2010, nr 1.

Ward T., Fortune C.-A., The Good Lives Model: Aligning risk reduction with promoting offenders' personal goals, "European Journal of Probation" 2013, vol. 5(2). <https://doi.org/10.1177/206622031300500203>

Ward T., Gannon T.A., Rehabilitation, etiology, and self-regulation: The comprehensive good lives model of treatment for sexual offenders, "Aggression and Violent Behavior" 2006, vol. 11(1). <https://doi.org/10.1016/j.avb.2005.06.001>

Willis G.M., Ward T., Levenson J.S., The Good Lives Model (GLM): An evaluation of GLM operationalization in North American treatment programs, "Sexual Abuse" 2014, vol. 26(1). <https://doi.org/10.1177/1079063213478202>

Alicja Kapała Strach się bać – terapeutyczni niepsychotyczni

Bieda J., Decyzje centralnych organów rządowych w procesie kształtowania systemu organizacji więziennictwa Królestwa Polskiego na tle wybranych polskich koncepcji penitencjarnych początku XIX wieku, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 2015, t. XCIV.

Kwieciński A., Skazani z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi, w: Postępowanie z wybranymi grupami skazanych w polskim systemie penitencjarnym. Aspekty prawne, red. A. Kwieciński, Warszawa 2013.

Kuć M., Leksykon kryminologii. 100 podstawowych pojęć, Warszawa 2015.

Markowska M., Całe życie za kratami. Kilka uwag na marginesie konferencji naukowej „Dożywotnie pozbawienie wolności. Zabójca, jego zbrodnia i kara”, „Przegląd Więziennictwa Polskiego” 2017, nr 94.

Międzynarodowa Statystyczna Klasyfikacja Chorób i Problemów Zdrowotnych. Klasyfikacja zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w ICD-10. Badawcze kryteria diagnostyczne, Kraków–Warszawa 1998.

Pużyński S., Choroba psychiczna – problemy z definicją oraz miejscem w diagnostyce i regulacjach prawnych, „Psychiatria Polska” 2007, t. XLI, nr 3.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 2 maja 1989 r. w sprawie regulaminu wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U. Nr 31, poz. 166 ze zm.).

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 14 marca 2000 r. w sprawie zasad organizacji i warunków przeprowadzania badań psychologicznych i psychiatrycznych w ośrodkach diagnostycznych (Dz.U. Nr 29, poz. 369).

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 14 sierpnia 2003 r. w sprawie sposobów prowadzenia oddziaływań penitencjarnych w zakładach karnych i aresztach śledczych (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 1067).

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U. poz. 2231).

Sikora J., Opieka postpenitencjarna nad byłymi więźniami, psychopatami, charakteropatami i ciężkimi neurotykami, Warszawa 1964.

Ustawa z 19 kwietnia 1969 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. Nr 13, poz. 98 ze zm.).

Ustawa z 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 685).

Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 2345 ze zm.).

Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r., poz. 53 ze zm.).

Ustawa z 24 lipca 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 142, poz. 1380).

Ustawa z 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego i ustawy – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. Nr 163, poz. 1363).

Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z 7 lutego 1966 r. w sprawie regulaminu wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.Urz. MS Nr 2, poz. 12).

Żukowska K., Czas trwania kary uwięzienia a jej skuteczność, w: Psychologia penitencjarna, red. M. Ciosek, B. Pastwa-Wojciechowska, Warszawa 2016.

Robert Poklek Postępowanie i postawy personelu więziennego wobec skazanych na karę dożywotniego pozbawienia wolności – głos w dyskusji

Ambrozik W., Kształcenie i doskonalenie kadr penitencjarnych a współczesne koncepcje resocjalizacji skazanych, w: Ustawiczna edukacja obronna dla bezpieczeństwa wewnętrznego i narodowego, red. R.M. Kalina, P. Łapiński, R. Poklek, K. Jędrzejak, Kalisz 2009.

Baładynowicz A., Psychodegradacja osobowości oraz defaworyzacja, ekskluzja i wykluczenie społeczne recydywistów następstwem nieracjonalnego i relikтового systemu sprawiedliwości karnej opartej na paradygmacie izolacji przestrzennej, w: Długoterminowe kary pozbawienia wolności w teorii i praktyce, red. W. Zalewski, Gdańsk 2015.

Bates W.L., A Phenomenological Examination of Prisonization and the Psychological Effects of Incarceration, "Walden Dissertations and Doctoral Studies Walden Dissertations and Doctoral Studies Collection", Walden University, 2018,

<https://scholarworks.waldenu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=6332&context=dissertations> (dostęp: 9.03.2021).

Bennett J., *The Working Lives of Prison Managers: Global Change, Local Culture and Individual Agency in the Late Modern Prison*, Palgrave Macmillan UK, 2016. <https://doi.org/10.1057/9781137498953>

Bosma A.Q., Kunst M.J.J., Dirkzwager A.J.E., Nieuwbeerta P., Selection processes in prison-based treatment referrals: A street-level bureaucracy perspective, "Crime & Delinquency" 2018, vol. 64(8).
<https://doi.org/10.1177/0011128717719662>

Clark K.J., *Rethinking Prisonization: A Longitudinal Investigation of Adherence to the Convict Code across Stages of Incarceration*, B.S., Baker University, 2018.

Crewe B., Hulley S., Wright S., *Experiencing Long Term Imprisonment from Young Adulthood: Identity, Adaptation and Penal Legitimacy*, UK Ministry of Justice Analytical Series, London 2019,
https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/819752/experiencing-long-term-imprisonment-from-young-adulthood.pdf (dostęp: 28.09.2021).

Crewe B., Liebling A., Hulley S., Staff-prisoner relationships, staff professionalism, and the use of authority in public- and private-sector prisons, "Law & Social Inquiry" 2015, vol. 40(2).
<https://doi.org/10.1111/lsi.12093>

Cunningham M.D., Sorensen J.R., Nothing to lose? A comparative examination of prison misconduct rates among life-without-parole and other long-term high-security inmates, "Criminal Justice & Behavior" 2006, vol. 33(6). <https://doi.org/10.1177/0093854806288273>

Dawidziuk E., Kosyło A., Niełaczną M., *Dożywotnie więzienie na wokandzie Trybunału Strasburskiego*, Warszawa 2020. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323542612>

Derlatka M., Kontrowersje wokół kary dożywotniego pozbawienia wolności, "Prokuratura i Prawo" 2017, nr 12.

Druga szansa. Warsztaty dla więźniów długoterminowych, red. J. Klimczak, M. Kłapeć, M. Niełaczną, A. Osińska, <http://lajfersi.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2018/01/>

Druga-szansa.-Warsztaty-dla-wi%C4%99%C5%BAni%C3%B3w-d%C5%82ugoterminowych. pdf (dostęp: 7.01.2021).

Ejchart M., Fajst M., Niełaczną M., Wykonanie kary dożywotniego pozbawienia wolności. Gdzie jest sens i koniec? Prezentacja wyników badań przeprowadzonych w 2012 r., w: *Współczesne uwarunkowania i wzory procesów resocjalizacji, reintegracji, inkluzji w perspektywie teorii oraz praktyki*, red. K. Marzec-Holka, K. Mirosław-Nawrocka, J. Moleda, Warszawa 2014,
https://www.researchgate.net/publication/341554066_Wykonanie_kary_dozywotniego_pozbawienia_wolnosc_Gdzie_jest_sens_i_koniec_Prezentacja_wynikow_badan_przeprowadzonych_w_2012_r (dostęp: 7.01.2021).

Gilbert M.J., The illusion of structure: A critique of the classical model of organization and the discretionary power of correctional officers, "Criminal Justice Review" 1997, vol. 22(1).
<https://doi.org/10.1177/073401689702200105>

Gillespie W., *Prisonization. Individual and Institutional Factors Affecting Inmate Conduct*, New York 2003.

Grzymisławska-Cybulska M., Istota i znaczenie obowiązku prowadzenia postępowania administracyjnego w sposób budzący zaufanie do organów władzy publicznej, w: Sprawiedliwość i zaufanie do władz publicznych w prawie administracyjnym, red. M. Stahl, M. Kasiński, K. Właźlak, Warszawa 2015.

Jędrzejak K., Ewolucja treści szkolenia funkcjonariuszy Służby Więziennej w latach 1990-2009, w: Ustawiczna edukacja obronna dla bezpieczeństwa wewnętrznego i narodowego, red. R.M. Kalina, P. Łapiński, R. Poklek, K. Jędrzejak, Kalisz 2009.

Juchacz W., Zwoliński I., Aktualny model kary pozbawienia wolności i jego perspektywy, "Studia z Zakresu Nauk Prawnoustrojowych. Miscellanea" 2014, nr 4.

Kazemian L., Travis J., Imperative for inclusion of long termers and lifers in research and policy, "American Society of Criminology, Criminology & Public Policy" 2015, vol. 14(2). <https://doi.org/10.1111/1745-9133.12126>

Kolind T., Drugs and discretionary power in prisons: The officer's perspective, "International Journal of Drug Policy" 2015, vol. 26(9). <https://doi.org/10.1016/j.drugpo.2015.04.014>

Liebling A., Moral performance, inhuman and degrading treatment and prison pain, "Punishment & Society" 2011, vol. 13(5). <https://doi.org/10.1177/1462474511422159>

Liebling A., Price D., Schefer G., The Prison Officer, Abington, OX 2011.
<https://doi.org/10.4324/9780203832998>

Liem M., Kunst M., Is there a recognizable post-incarceration syndrome among released " lifers"?, "International Journal of Law and Psychiatry" 2013, vol. 36(3-4). <https://doi.org/10.1016/j.ijlp.2013.04.012>

Machel H., Sens i bezsens długotrwałej izolacji więziennej - opracowanie poświęcone karze 25 lat pozbawienia wolności oraz karze dożywotniego pozbawienia wolności, w: Długoterminowe kary pozbawienia wolności w teorii i praktyce, red. W. Zalewski, Gdańsk 2015.

Mauer M., King R.S., Young M.C., The Meaning of "Life": Long Prison Sentences in Context, Washington, DC 2004.

Miszewski K., O (nie)szkodliwości kary długoterminowego pozbawienia wolności na psychikę i zdrowie fizyczne więźniów, "Archiwum Kryminologii" 2017, t. XXXIX.

Mrozek K., Istota długoterminowej kary pozbawienia wolności oraz jej struktura i dynamika, "Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego" 2011, t. XXVII.

Nałęcz A., Zasada ochrony zaufania a stanowienie i stosowanie prawa administracyjnego, w: Sprawiedliwość i zaufanie do władz publicznych w prawie administracyjnym, red. M. Stahl, M. Kasiński, K. Właźlak, Warszawa 2015.

Niełaczna M., Jak poradzić sobie z karą dożywotniego pozbawienia wolności?, https://www.researchgate.net/publication/341326653_Jak_poradzic_sobie_z_kara_dozywotniego_pozbawienia_wolnosci (dostęp: 7.01.2021).

Niełaczna M., Sprawiedliwość skrajna. Dożywotnie więzienie, maksymalne zabezpieczenie, Warszawa 2014.

Niełaczna M., Warunkowe przedterminowe zwolnienie skazanych na kary skrajnie długie. Prawo do "drugiej szansy", w: Długoterminowe kary pozbawienia wolności w teorii i praktyce, red. W. Zalewski, Gdańsk 2015.

Nowicka I., Kara dożywotniego pozbawienia wolności w polskim systemie prawnym. Problemy i wątpliwości, "Zeszyty Naukowe WSFiP" 2014, nr 3.

Opora R., Teoretyczne perspektywy podejścia do przestępców w kontekście długoterminowej izolacji więziennej, w: Długoterminowe kary pozbawienia wolności w teorii i praktyce, red. W. Zalewski, Gdańsk 2015.

Paterline B.A., Petersen D.M., Structural and social psychological determinants of prisonization, "Journal of Criminal Justice" 1999, vol. 27(5). [https://doi.org/10.1016/S0047-2352\(99\)00014-8](https://doi.org/10.1016/S0047-2352(99)00014-8)

Poklek R., Edukacja funkcjonariuszy Służby Więziennej po transformacji ustrojowej, w: Polskie Towarzystwo Penitencjarne w zmieniającej się rzeczywistości społecznej i więziennej. Księga jubileuszowa 1991-2016, red. J. Nawój, R. Poklek, Kalisz 2017.

Poklek R., Kształcenie komplementarne w szkoleniu i doskonaleniu funkcjonariuszy Służby Więziennej, w: Edukacja dla bezpieczeństwa w służbach mundurowych. Innowacyjne technologie, red. P. Gawliczek, Warszawa 2016.

Poklek R., Szkolenie funkcjonariuszy Służby Więziennej w ujęciu historycznym i teraźniejszym, w: Przemiany w poglądach na rzecz pamięci narodowej, patriotyzmu i szacunku dla osiągnięć minionych pokoleń, red. I.T. Dziubek, Kalisz 2020.

Poklek R., Mecwaldowski C., Nauka i technika w Centralnym Ośrodku Szkolenia Służby Więziennej w Kaliszu, w: Możliwości i ograniczenia techniki w zastosowaniach penitencjarno-ochronnych. Humanistyczne i technologiczne wymiary systemu bezpieczeństwa, red. R. Poklek, P. Dela, Warszawa 2018.

Pomiankiewicz J., Stres i wypalenie zawodowe funkcjonariuszy Służby Więziennej - uwarunkowania, przejawy, konsekwencje - zarys problemu, "Przegląd Więziennictwa Polskiego" 2010, nr 67-68.

Rekomendacja Rec (2003)23 Komitetu Ministrów dla państw członkowskich o wykonywaniu przez administrację więzienne kary dożywotniego pozbawienia wolności oraz innych długoterminowych kar pozbawienia wolności (przyjęta wraz z urzędowym komentarzem przez Komitet Ministrów na jego 855. Posiedzeniu w dniu 9 października 2003 r.).

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 20 lipca 2018 r. w sprawie utworzenia Wyższej Szkoły Kryminologii i Penitencjarystyki w Warszawie (Dz.U. poz. 1461).

Rzepliński A., Ejchart-Dubois M., Niełaczna M., Dożywotnie pozbawienie wolności. Zabójca, jego zbrodnia i kara, Warszawa 2017.

Skarbek R., Warunkowe przedterminowe zwolnienie z odbywania kary długoterminowej - problem prawny czy społeczny, w: Długoterminowe kary pozbawienia wolności w teorii i praktyce, red. W. Zalewski, Gdańsk 2015.

Sorensen J.R., Reidy T.J., Nothing to lose? An examination of prison misconduct among life-without-parole inmates, "The Prison Journal" 2019, vol. 99(1). <https://doi.org/10.1177/0032885518814719>

Sparks R., Bottoms A.E., Hay W., Prisons and the Problem of Order, Oxford, England; New York 1996. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198258186.001.0001>

Stępnia P., "Habit diabła" czyli o funkcjach i celach najdłuższych kar polemicznie, w: Długoterminowe kary pozbawienia wolności w teorii i praktyce, red. W. Zalewski, Gdańsk 2015.

Szczepaniak P., Wzory szkolenia personelu więziennego - refleksje związane z 90. Rocznicą polskiego więziennictwa, w: Ustawiczna edukacja obronna dla bezpieczeństwa wewnętrznego i narodowego, red. R.M. Kalina, P. Łapiński, R. Poklek, K. Jędrzejak, Kalisz 2009.

Szczygieł G.B., Społeczna readaptacja skazanych w polskim systemie penitencjarnym, Białystok 2020.

Toch H., "I am not now who I used to be then": Risk assessment and the maturation of longterm prison inmates, "The Prison Journal" 2010, vol. 90(1). <https://doi.org/10.1177/0032885509356408>

Utworzenie uczelni, <https://wskip.edu.pl/utworzenie-uczelni/> (dostęp: 3.01.2021).

Wierzbicki K., Przekształcenie COSSW w Kaliszu na kampus mundurowy WSKiP, SWWS, 25.09.2019, <https://wskip.edu.pl/przekształcenie-coss-w-kaliszu-na-kampus-mundurowy-wskip/> (dostęp: 2.01.2021).

Wilk L., Kara dożywotniego pozbawienia wolności a instytucje warunkowego zwolnienia i prawa łaski, "Prokuratura i Prawo" 2008, nr 10.

Willis A.K., Zaitzow B.H., Doing "life": A glimpse into the long-term incarceration experience, "Laws" 2015, vol. 4(3). <https://doi.org/10.3390/laws4030559>

Załącznik nr 2 do Zarządzenia Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z 14 kwietnia 2016 roku Nr 19/16 w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia i organizacji pracy penitencjarnej oraz zakresów czynności funkcjonariuszy i pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych oraz oddziałów penitencjarnych (niepubl.).

Zarządzenie nr 46/19 Rektora-Komendanta Wyższej Szkoły Kryminologii i Penitencjarystyki w Warszawie z 24 czerwca 2019 r. zmieniające zarządzenie w sprawie utworzenia studiów podyplomowych w zakresie Penitencjarystyki w Wyższej Szkole Kryminologii i Penitencjarystyki w Warszawie.

Zawłocki R., Przeciw karze dożywotniego pozbawienia wolności w polskim prawie karnym, "Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny" R. LVIII, 1996, z. 2.

Maria Niełacznna, Joanna Klimczak O karze dożywotniego pozbawienia wolności w pierwszej osobie: narracje więźniów

Adshead G., The life sentence: Using a narrative approach in group psychotherapy with offenders, "Group Analysis" 2011, vol. 44(2). <https://doi.org/10.1177/0533316411400969>

Appleton C., Life after Life Imprisonment, Oxford 2010.
<https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199582716.001.0001>

Aspden K., Hayward K., Narrative Criminology and Cultural Criminology. Shared Biographies, Different Lives?, w: Narrative Criminology: Understanding Stories of Crime, red. L. Presser, S. Sandberg, "Alternative Criminology Series", New York 2015. <https://doi.org/10.18574/nyu/9781479876778.003.0010>

Banister P.A., Smith, F.V., Heskin K.J., Bolton N., Psychological correlates of long-term imprisonment: I. Cognitive variables, "The British Journal of Criminology" 1973, vol. 13(4).
<https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.bjc.a046480>

Blevins K.R., Johnson Listwan S., Cullen F.T., Jonson C.L., A general strain theory of prison violence and misconduct: An integrated model of inmate behavior, "Journal of Contemporary Criminal Justice" 2010, vol. 26(2). <https://doi.org/10.1177/1043986209359369>

Brookman F., The Shifting Narratives of Violent Offenders, w: Narrative Criminology: Understanding Stories of Crime, red. L. Presser, S. Sandberg, "Alternative Criminology Series", New York 2015.
<https://doi.org/10.18574/nyu/9781479876778.003.0009>

Bukowski W., I powraca wiatr..., Warszawa 1990.

- Butler H.D., An examination of inmate adjustment stratified by time served in prison, "Journal of Criminal Justice" 2019, vol. 64. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2019.101628>
- Cihan A., Sorensen J.R., Examining developmental patterns of prison misconduct: An integrated model approach, "International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology" 2019, vol. 63(14). <https://doi.org/10.1177/0306624X19849565>
- Ciosek M., Psychologia sądowa i penitencjarna, Warszawa 2001.
- Clemmer D., The Prison Community, Boston 1940.
- Connor D.P., Tewksbury R., Ex-offenders and educational equal access: Doctoral programs in criminology and criminal justice, "Critical Criminology" 2012, vol. 20(3). <https://doi.org/10.1007/s10612-011-9142-z>
- Crayton A.L., Long-Term Incarceration and Public Safety: Predicting the Recidivism Risk of Long-Term Prisoners, The City University of New York, 2012.
- Crewe B., Depth, weight, tightness: Revisiting the pains of imprisonment, "Punishment & Society" 2011, vol. 13(5). <https://doi.org/10.1177/1462474511422172>
- Crewe B., Hulley S., Wright S., Experiencing Long Term Imprisonment from Young Adulthood: Identity, Adaptation and Penal Legitimacy, Research, HM Prison and Probation Service, London 2019. <https://doi.org/10.1057/978-1-137-56601-0>
- Cunningham M.D., Sorensen J.R., Nothing to lose? A comparative examination of prison misconduct rates among life-without-parole and other long-term high-security inmates, "Criminal Justice and Behavior" 2006, vol. 33(6). <https://doi.org/10.1177/0093854806288273>
- Drake K.S., Subjectivity in the American Protest Novel, New York 2011. <https://doi.org/10.1057/9780230118300>
- Dudeck M. et al., Traumatization and mental distress in long-term prisoners in Europe, "Punishment & Society" 2011, vol. 13(4). <https://doi.org/10.1177/1462474511414782>
- Earle R., Convict Criminology: Inside and Out, Policy Press, 2017. <https://doi.org/10.1332/policypress/9781447323648.001.0001>
- Easterling B.A., Feldmeyer B., Presser L., Narrating mother identities from prison, "Feminist Criminology" 2019, vol. 14(5). <https://doi.org/10.1177/1557085118773457>
- The Effects of Imprisonment, red. A. Liebling, S. Maruna, "Cambridge Criminal Justice Series", London 2011.
- The Emerald Handbook of Narrative Criminology, red. J. Fleetwood, L. Presser, S. Sandberg, T. Ugelvik, Emerald Publishing Limited, 2019.
- Flanagan T.J., The pains of long-term imprisonment: A Comparison of British and American perspectives, "The British Journal of Criminology" 1980, vol. 20(2). <https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.bjc.a047154>
- Foster B., Corrections: The Fundamentals, Upper Saddle River, NJ 2006.
- Foucault M., Nadzorować i karać. Narodziny więzienia, Warszawa 1998.
- Gadd D., Farrall S., Criminal careers, desistance and subjectivity: Interpreting men's narratives of change, "Theoretical Criminology" 2004, vol. 8(2). <https://doi.org/10.1177/1362480604042241>
- Gillespie W., Prisonization: Individual and Institutional Factors Affecting Inmate Conduct, New York 2003.

Glinka G., Bandyta, Kraków 2015.

Goffman E., Asylums: Essays on the Social Situation of Mental Patients and Other Inmates, New York 1961.

Gray L.A., Lifers over tariff: Exploring psychological barriers to progression, "Journal of Forensic Practice" 2018, vol. 20(2). <https://doi.org/10.1108/JFP-07-2017-0025>

Griffin D., Killing Time, Cham 2018. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-72667-0>

Guilbaud F., Working in prison: Time as experienced by inmate-workers, "Revue française de sociologie" 2010, vol. 51(5). <https://doi.org/10.3917/rfs.515.0041>

Hall M., Rossmanith K., Imposed stories: Prisoner self-narratives in the criminal justice system in New South Wales, Australia, "International Journal for Crime, Justice and Social Democracy" 2016, vol. 5(1). <https://doi.org/10.5204/ijcjsd.v5i1.284>

Haney C., Psychological Impact of Incarceration: Implications for Post-Prison Adjustment, The Urban Institute, Washington 2002.

Harrington M.P., Examining the Construct of Prison Adjustment, University of Nebraska, Omaha, NE 2012.

Hassine V., Johnson R., Tabriz S., Life without Parole: Living and Dying in Prison Today, New York 2011.

Irwin J., The Felon, Berkeley 1987.

Irwin J., Lifers: Seeking Redemption in Prison, New York 2009. <https://doi.org/10.4324/9780203876220>

Jacobsen M., Kristiansen S., The Social Thought of Erving Goffman, Thousand Oaks, CA 2015. <https://doi.org/10.4135/9781483381725>

Jones R.S., Schmid T.J., Doing Time: Prison Experience and Identity among First-Time Inmates, Stamford, CT 2000.

Johnson Listwan J., Sullivan Ch.J., Agnew R., Cullen F.T., Colvin M., The pains of imprisonment revisited: The impact of strain on inmate recidivism, "Justice Quarterly" 2013, vol. 30(1). <https://doi.org/10.1080/07418825.2011.597772>

Kazemian L., Travis J., Imperative for inclusion of long termers and lifers in research and policy: Forgotten prisoners, "Criminology & Public Policy" 2015, vol. 14(2). <https://doi.org/10.1111/1745-9133.12126>

Kępiński A., Lęk, Warszawa 1987.

King A., Just mercy through cultural and convict criminology, "Journal of Criminal Psychology" 2018, vol. 8(1). <https://doi.org/10.1108/JCP-09-2017-0038>

Kruttschnitt C., Gartner R., Miller A., Doing her own time? Women's responses to prison in the context of the old and the new penology, "Criminology" 2000, vol. 38(3). <https://doi.org/10.1111/j.1745-9125.2000.tb00903.x>

Landesco J., Life history of a member of the 42 gang, "Journal of Criminal Law and Criminology" 1933, vol. 23(6). <https://doi.org/10.2307/1136074>

Lapornik R. et al., Long-term imprisonment leads to cognitive impairment, "Forensic Science International" 1996, vol. 82(2). [https://doi.org/10.1016/0379-0738\(96\)01985-8](https://doi.org/10.1016/0379-0738(96)01985-8)

Lateman I., Dożywocie, Warszawa 2018.

- Leigey M.E., Ryder M.A., The pains of permanent imprisonment: Examining perceptions of confinement among older life without parole inmates, "International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology" 2015, vol. 59(7). <https://doi.org/10.1177/0306624X13517868>
- Leigey M.E., Schartmueller D., The fiscal and human costs of life without parole, "The Prison Journal" 2019, vol. 99(2). <https://doi.org/10.1177/0032885519825496>
- Leśniak M., Będzie dobrze, Warszawa 2016.
- Leyva M., Bickel C., From corrections to college: The value of a convict's voice, "Western Criminology Review" 2010, vol. 11(1).
- Liebling A., Moral and philosophical problems of long-term imprisonment, "Studies in Christian Ethics" 2014, vol. 27(3). <https://doi.org/10.1177/0953946814530219>
- Liem M., Elbers J.M., The role of human rights in long-term sentencing, "Security and Human Rights", 2015, vol. 26. <https://doi.org/10.1163/18750230-02602010>
- Liem M., Kunst M., Is there a recognizable post-incarceration syndrome among released " lifers"?, "International Journal of Law and Psychiatry" 2013, vol. 36(3-4). <https://doi.org/10.1016/j.ijlp.2013.04.012>
- Machel H., Więzienie jako instytucja karna i resocjalizacyjna, Gdańsk 2003.
- Maruna S., Going Straight: Desistance from Crime and Life Narratives of Reform, w: The Narrative Study of Lives, red. A. Lieblich, R. Josselson, SAGE Publ., 1997.
- Matthews R., Doing Time, London 1999. <https://doi.org/10.1057/9780333982600>
- Middlemass K.M., Smiley C., Doing a bid: The construction of time as punishment, "The Prison Journal" 2016, vol. 96(6). <https://doi.org/10.1177/0032885516671872>
- Moran D., "Doing time" in carceral space: Timespace and carceral geography, "Geografiska Annaler" 2012, vol. 94(4). <https://doi.org/10.1111/geob.12000>
- Newbold G., Convict Criminology, w: The Palgrave Handbook of Australian and New Zealand Criminology, Crime and Justice, red. A. Deckert, R. Sarre, Cham 2017. https://doi.org/10.1007/978-3-319-55747-2_40
- Niewiadomska I., Osobowościowe uwarunkowania skuteczności kary pozbawienia wolności, Lublin 2007.
- Ornacka E., Wrobiony w dożywocie. Sprawa Arkadiusza Kraski, Poznań 2019.
- Orsagh T., Chen J.-R., The effect of time served on recidivism: An interdisciplinary theory, "Journal of Quantitative Criminology" 1988, vol. 4(2). <https://doi.org/10.1007/BF01062871>
- Paluch J.A., Bernard T.J., Johnson R., A Life for a Life: Life Imprisonment: America's other Death Penalty, Los Angeles, CA 2004.
- Perlak R., Wszyscy możemy być więźniami, Poznań 2015.
- Płatek M., Systemy penitencjarne państw skandynawskich na tle polityki kryminalnej, karnej i penitencjarnej, Warszawa 2007. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323518969>
- Presdee M., Cultural Criminology and the Carnival of Crime, London, New York 2000.
- Presser L., Criminology and the narrative turn, "Crime, Media, Culture: An International Journal" 2016, vol. 12(2). <https://doi.org/10.1177/1741659015626203>

- Presser L., The narratives of offenders, "Theoretical Criminology" 2009, vol. 13(2).
<https://doi.org/10.1177/1362480609102878>
- Presser L., Sandberg S., Narrative criminology as critical criminology, "Critical Criminology" 2019, vol. 27(1).
<https://doi.org/10.1007/s10612-019-09437-9>
- Richards B., The experience of long-term imprisonment, "The British Journal of Criminology" 1978, vol. 18(2). <https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.bjc.a046888>
- Richards S.C., Ross J.I., Newbold G., Lenza M., Grigsby R.S., Convict Criminology, w: Routledge Handbook of Critical Criminology, red. W.S. DeKeseredy, M. Dragiewicz, Abingdon, Oxon-New York 2012.
- Riley J., The pains of imprisonment: Exploring a classic text with contemporary authors, "Journal of Criminal Justice Education" 2002, vol. 13(2). <https://doi.org/10.1080/10511250200085571>
- Schliehe A.K., Re-discovering Goffman: contemporary carceral geography, the "total" institution and notes on heterotopia, "Geografiska Annaler: Series B, Human Geography" 2016, vol. 98(1).
<https://doi.org/10.1111/geob.12087>
- Scott D.G., Flynn N., Prisons & Punishment: The Essentials, Los Angeles 2014.
- Sharp S.F., Irwin, John, w: The Encyclopedia of Corrections, red. K.R. Kerley, Hoboken, NJ 2017.
<https://doi.org/10.1002/9781118845387.wbeoc041>
- Shaw C.R., The Jack-Roller: A Delinquent Boy's Own Story, Chicago, London 1966.
<https://doi.org/10.7208/chicago/9780226074962.001.0001>
- Sutherland E.H., The Professional Thief: By a Professional Thief, Chicago 1972.
- Sykes G., The Society of Captives: A Study of a Maximum Security Prison, New York 1958.
- Toch H., Living in Prison: The Ecology of Survival, Washington, DC, Hyattsville, MD 1992.
<https://doi.org/10.1037/10137-000>
- Ugelvik T., Power and Resistance in Prison: Doing Time, Doing Freedom, Palgrave Macmillan, 2014.
<https://doi.org/10.1057/9781137307866>
- Ugelvik T., The Rapist and the Proper Criminal: The Exclusion of Immoral Others as Narrative Work on the Self, w: Narrative Criminology: Understanding Stories of Crime, red. L. Presser, S. Sandberg, "Alternative Criminology Series", New York 2015. <https://doi.org/10.18574/nyu/9781479876778.003.0002>
- Vannier M., The power of the pen: Prisoners' letters to explore extreme imprisonment, "Criminology & Criminal Justice" 2020, vol. 20(3). <https://doi.org/10.1177/1748895818818872>
- Vick T.D., McRay M.T., Rohr R., Secrets from a Prison Cell: A Convict's Eyewitness Account of the Dehumanizing Drama of Life behind Bars, Eugene, OR 2018.
- Vuolo M., Kruttschnitt C., Prisoners' adjustment, correctional officers, and context: The foreground and background of punishment in late modernity, "Law and Society Review" 2008, vol. 42(2).
<https://doi.org/10.1111/j.1540-5893.2008.00343.x>
- Wahidin A., Time and the prison experience, "Sociological Research Online" 2006, vol. 11(1).
<https://doi.org/10.5153/sro.1245>
- Waligóra B., Funkcjonowanie człowieka w warunkach izolacji więziennej, Poznań 1974.

Warr J., "Always gotta be two mans": Lifers, risk, rehabilitation, and narrative labour, "Punishment & Society" 2020, vol. 22(1). <https://doi.org/10.1177/1462474518822487>

Williams D.J., Bischoff D., Casey T., Burnett J., "Mom, They are Going to Kill My Dad!" A personal narrative on capital punishment from a convict criminology perspective, "Critical Criminology" 2014, vol. 22(3). <https://doi.org/10.1007/s10612-014-9242-7>

Windzio M., Is there a deterrent effect of pains of imprisonment?: The impact of "social costs" of first incarceration on the hazard rate of recidivism, "Punishment & Society" 2006, vol. 8(3). <https://doi.org/10.1177/1462474506064701>

Wolff N., Shi J., Schumann B.E., Reentry preparedness among soon-to-be-released inmates and the role of time served, "Journal of Criminal Justice" 2012, vol. 40(5). <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2012.06.008>

Wright S., Crewe B., Hulley S., Suppression, denial, sublimation: Defending against the initial pains of very long life sentences, "Theoretical Criminology" 2017, vol. 21(2). <https://doi.org/10.1177/1362480616643581>

Yang S., Kadouri A., Révah-Lévy A., Mulvey E.P., Falissard B., Doing time: A qualitative study of long-term incarceration and the impact of mental illness, "International Journal of Law and Psychiatry" 2009, vol. 32(5). <https://doi.org/10.1016/j.ijlp.2009.06.003>